

Právnická fakulta Univerzity Karlovy v Praze

Katedra práva životního prostředí

Rigorózní práce

**Mezinárodní obchod s ohroženými druhy
volně žijících živočichů a planě rostoucích
rostlin**

***(International Trade in Endangered Species of
Wild Fauna and Flora)***

Zpracovatel: Mgr. Aleš Jirásek

Konzultant: JUDr. Vojtěch Stejskal, Ph.D.

Praha 2008

Čestné prohlášení:

Prohlašuji, že jsem tuto rigorózní práci zpracoval samostatně a že jsem vyznačil prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpal, způsobem ve vědecké práci obvyklým.

V Praze dne 1. 12. 2008

.....

.....
Mgr. Aleš Jirásek

„...volně žijící živočichové a planě rostoucí rostliny jsou ve svých překrásných a mnohotvárných formách nenahraditelnou součástí přírodních systémů země, které musí být chráněny pro současnou i pro příští generace...“

(Preambule Úmluvy CITES)

„Skutečnost, že se v Tanzanii vyskytuje velké množství vzácných zvířat a rostlin, je pouze jakási přírodní shoda okolností. Patří všemu lidstvu. Proto by se mělo celé mezinárodní společenství podílet na jejich přežití.“

(prezident Tanzanie)

Bez komentáře.

Zdroje fotografii:

www.bushmeat.org

www.bushmeat.net

www.osel.cz

Děkuji konzultantovi své rigorózní práce JUDr. Vojtěchovi Stejskalovi, Ph.D. za ochotu, se kterou vedl vyhotovení této práce, za odborné konzultace a za pomoc při vyhledávání různých zdrojů a pramenů týkajících se tématu.

Obsah

Seznam použitých zkratk	12
Předmluva	13
Úvod	16
1. Mezinárodní dimenze regulace obchodu s ohroženými druhy	
1.1. Postavení práva životního prostředí v systému mezinárodního práva	19
1.2. Mezinárodní prameny regulující obchod s exempláři ohrožených druhů	19
1.2.1. Obecná charakteristika Úmluvy CITES	20
1.2.2. Cíl a účel Úmluvy CITES	20
1.2.3. Úmluva CITES a ČR	22
1.2.4. Definice základních pojmů	22
1.3. Regulace obchodu s ohroženými druhy na základě Úmluvy CITES	23
1.3.1. Společná ustanovení o regulaci platná pro exempláře druhů obsažených v přílohách Úmluvy CITES	23
1.3.2. Příloha I Úmluvy CITES	25
1.3.2.1. Vymezení druhů uvedených v příloze I Úmluvy CITES	25
1.3.2.2. Obchod s exempláři druhů uvedených v příloze I Úmluvy CITES	25
1.3.3. Příloha II Úmluvy CITES	27
1.3.3.1. Vymezení druhů uvedených v příloze II Úmluvy CITES	27
1.3.3.2. Obchod s exempláři druhů uvedených v příloze II Úmluvy CITES	28
1.3.4. Příloha III Úmluvy CITES	29
1.3.4.1. Vymezení druhů uvedených v příloze III	

Úmluvy CITES.....	29
1.3.4.2. Obchod s exempláři druhů uvedených v příloze III Úmluvy CITES.....	29
1.3.5. Vývozní kvóty.....	29
1.3.6. Výjimky dle článku 7 Úmluvy CITES.....	30
1.4. Institucionální zajištění Úmluvy CITES.....	32
1.4.1. Institucionální uspořádání v mezinárodní dimenzi.....	32
1.4.1.1. Sekretariát CITES.....	33
1.4.1.2. Konference smluvních stran.....	34
1.4.2. Orgány Úmluvy CITES na národní úrovni.....	36
1.5. Ostatní mezinárodní dokumenty regulující obchod s exempláři ohrožených druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin související s Úmluvou CITES.....	37

2. Komunitární dimenze regulace obchodu s ohroženými druhy

2.1. Postavení práva životního prostředí v systému komunitárního práva.....	40
2.2. Nejdůležitější komunitární prameny realizující předpisy Úmluvy CITES.....	41
2.2.1. Přehled předpisů ES.....	42
2.2.2. Nařízení 338/97.....	43
2.2.3. Definice základních pojmů.....	43
2.3. Regulace obchodu s ohroženými druhy na základě nařízení 338/97 a předpisů ES souvisejících.....	45
2.3.1. Kategorizace ohrožených druhů.....	45
2.3.2. Regulace obchodu s třetími zeměmi.....	46
2.3.2.1. Obchod s třetími zeměmi s druhy v příloze A.....	47
2.3.2.2. Obchod s třetími zeměmi s druhy v příloze B.....	49
2.3.2.3. Obchod s třetími zeměmi s druhy v příloze C a D.....	50
2.3.2.4. Pozastavení dovozu určitých druhů.....	50

2.3.3.	Regulace nakládání s exempláři ohrožených druhů na území členských států ES.....	51
2.3.3.1.	Regulace obchodních činností.....	52
2.3.3.2.	Přemísťování živých exemplářů.....	55
2.3.4.	Odchytky v režimu regulace obchodu s třetími zeměmi a na území členských států ES.....	56
2.4.	Institucionální zajištění.....	58
2.4.1.	Institucionální zajištění na komunitární úrovni....	58
2.4.1.1.	Komise.....	59
2.4.1.2.	Další speciální orgány.....	59
2.4.2.	Institucionální zajištění na národní úrovni vyplývající z komunitárních předpisů.....	60
2.4.3.	Další povinnosti členských států a orgánů na komunitární a národní úrovni.....	61
2.5.	Ostatní významné legislativní dokumenty ES regulující obchod s exempláři ohrožených druhů.....	62

3. Národní dimenze regulace obchodu s ohroženými druhy v České republice

3.1.	Postavení práva životního prostředí v ČR.....	64
3.2.	Prameny regulující obchod s ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin v ČR.....	65
3.2.1.	Přehled předpisů v ČR a jejich vývoj.....	66
3.2.2.	Cíl a účel zákona č. 100/2004 Sb.....	66
3.2.3.	Definice základních pojmů.....	67
3.3.	Regulace obchodu s ohroženými druhy na základě zákona č. 100/2004 Sb. a předpisů souvisejících.....	67
3.3.1.	Podmínky pro vydání povolení k dovozu dle zákona 100/2004 Sb.....	68
3.3.2.	Podmínky pro vydání povolení k vývozu dle zákona 100/2004 Sb.....	69
3.3.3.	Podmínky pro vydání povolení potřebného k přemísťování živého exempláře v rámci členských států ES.....	70

3.3.4. Náležitosti a právní povaha povolení nebo potvrzení pro vývoz, zpětný vývoz, dovoz, přemístění exempláře a nakládání s ním.....	71
3.3.5. Registrace některých exemplářů.....	71
3.3.6. Prokázání původu.....	73
3.4. Institucionální zajištění.....	79
3.4.1. Ministerstvo životního prostředí.....	80
3.4.2. Česká inspekce životního prostředí.....	81
3.4.3. Krajské úřady.....	82
3.4.4. Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky....	83
3.5. Kontrola dodržování právních předpisů týkajících se regulace obchodu s ohroženými druhy a trestné činy, přestupky a jiné správní delikty s nimi související.....	83
3.5.1. Kontrola.....	83
3.5.1.1. Kontrola a oprávnění celních orgánů.....	84
3.5.1.2. Kontrola a oprávnění České inspekce životního prostředí.....	84
3.5.2. Přestupky a jiné správní delikty.....	87
3.5.3. Trestné činy.....	88
3.6. Nakládání s exempláři při porušení komunitárních a národních předpisů upravujících regulaci obchodu s exempláři ohrožených druhů.....	90
3.6.1. Zadržení a zabavení exempláře.....	90
3.6.2. Záchranná centra.....	92

4. Národní dimenze regulace obchodu s ohroženými druhy ve Španělsku

4.1. Postavení práva životního prostředí ve Španělsku.....	94
4.2. Prameny regulující obchod s ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin ve Španělsku.....	95
4.2.1. Přehled předpisů ve Španělsku a jejich vývoj.....	95
4.3. Regulace obchodu s ohroženými druhy na základě	

španělských předpisů	97
4.3.1. Podmínky pro vydání povolení k dovozu, vývozu a zpětnému vývozu a podmínky pro vydání potvrzení o výjimce ze zákazu prodeje, povolení k přemístění exempláře na území ES a potvrzení o putovní výstavě.....	97
4.4. Institucionální zajištění	98
4.5. Kontrola dodržování právních předpisů týkajících se regulace obchodu s ohroženými druhy a trestné činy a správní delikty s nimi související	99
4.5.1. Kontrola.....	99
4.5.2. Trestné činy (<i>Delitos</i>).....	100
4.5.3. Správní delikty (<i>Infracciones administrativas</i>).....	101
4.6. Nakládání s exempláři při porušení komunitárních a národních předpisů upravujících regulaci obchodu s exempláři ohrožených druhů	102
4.6.1. Zadržení (<i>aprehensión</i>) a zabavení (<i>decomiso</i>) exemplářů.....	102
4.6.2. Nakládání se zabavenými exempláři.....	103
 Závěr.....	 106
Seznam pramenů a literatury.....	111
Přílohy.....	117

Seznam použitých zkratek

CATICE	Centrum technické asistence a kontroly mezinárodního obchodu
ČIŽP	Česká inspekce životního prostředí
EHS	Evropské hospodářské sdružení
ES	Evropské společenství
ESD	Evropský soudní dvůr
EU	Evropská unie
CHKO	Chráněná krajinná oblast
ITTA	Mezinárodní dohoda o tropickém dřevu
IUCN	Světový svaz ochrany přírody
IWC	Mezinárodní velrybářská komise
NP	Národní park
OSN	Organizace spojených národů
SES	Smlouva o založení Evropského společenství
TZ	Trestní zákon
Úmluva CITES	Úmluva o mezinárodním obchodu ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin
UNCLOS	Úmluva OSN o mořském právu
UNEP	Program OSN pro životní prostředí
USA	Spojené státy americké
WCMC	Světové informační středisko ochrany přírody
WTMU	Unie pro monitoring obchodu s volně žijícími živočichy a rostlinami
WWF	Světový fond na ochranu přírody

Předmluva

Rigorózní práci na téma mezinárodní obchod s ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin jsem se rozhodl napsat proto, že se již od dětství věnuji zájmovému chovatelství. V roce 2007 jsem na Právnické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci obhájil diplomovou práci, která se zabývala problematikou obchodu s exempláři ohrožených druhů. V letošním roce je v České republice připravována rozsáhlá novelizace zákona č. 100/2004 Sb., zásadního předpisu týkajícího se tohoto obchodu. Tato připravovaná novela již vyvolala určité rozpory a diskuze mezi odbornou i laickou veřejností, proto jsem se rozhodl diplomovou práci z roku 2007 přepracovat a rozšířit zejména o tuto problematiku, přičemž se věnuji i vývoji právní úpravy regulující obchod s exempláři ohrožených druhů na mezinárodní a evropské úrovni během roku 2007 a 2008.

V posledních letech pociťují osoby, které přicházejí do styku s exempláři ohrožených druhů, značný rozdíl při nakládání s nimi, který nastal po zavedení právních předpisů týkajících se regulace tohoto obchodu v České republice (dále jen ČR).

Právní vědomí veřejnosti o této problematice bylo nedostatečné, jak jsem se přesvědčil z osobních setkání s chovateli a různých internetových diskuzí, přičemž tato právní regulace se nacházela na pokraji zájmu i u právně vzdělaných odborných pracovníků. Jedná se o oblast, která v posledních deseti letech prodělala v ČR významný rozvoj, zejména po přístupu ČR k Evropskému společenství (dále ES), a tento rozvoj dále pokračuje. Aktuálně se veřejnost přicházející do styku s exempláři ohrožených druhů stále více zajímá o právní úpravu této oblasti a jak je dále uvedeno, snaží se i aktivně zasahovat do legislativních procesů ohledně regulace obchodu s exempláři ohrožených druhů.

Nedovolené nakládání s exempláři ohrožených druhů je aktuálním světovým problémem a řadí se na třetí až čtvrté místo nejrozsáhlejších nelegálních obchodů – co do „komodity“ – za obchod se zbraněmi, drogami a lidmi.¹

¹ Blíže *Vilímková, V.:* Mezinárodní obchod s ohroženými druhy rostlin a živočichů. In *Ekologie a právo*, číslo 2/2006. Praha, str.13.

Pašování exemplářů ohrožených druhů je v současnosti velmi lukrativní² a umožňuje docílit extrémně vysokých zisků při poměrně malém riziku.

V ČR je však eliminace tohoto druhu environmentální kriminality komplikována chybějící tradicí v potlačování tohoto protiprávního jednání, dále nízkou prioritou v rámci práce orgánů činných v trestním řízení a dřívější absencí odpovídajících právních norem.³

Hlavním cílem mé práce je podrobně analyzovat a popsat instituty, které jsou využívány k regulaci obchodu s exempláři ohrožených druhů, a soubor orgánů, které slouží k zajištění této regulace na úrovni mezinárodní, komunitární a národní se zaměřením na Českou republiku a Španělské království (dále jen Španělsko). Práce se věnuje otázce, jaký je vzájemný vztah složek tohoto třívrstevného systému, jaký je mezi nimi rozdíl, které předpisy jsou propracovanější a účinnější.

Za tímto účelem práce rozebírá právní prameny na jednotlivých úrovních, zejména s využitím jazykové a historické metody, analýzy a syntézy. Dále jsou komparovány některé vybrané části jednotlivých právních úprav, a to jak ve vztahu předpisů mezinárodních ke komunitárním, tak ve vztahu národních předpisů ČR a Španělska navzájem.

Práce je dělena na čtyři části. První část se týká mezinárodní úpravy se zaměřením na regulaci obchodu s exempláři ohrožených druhů a její institucionální zajištění dle Úmluvy o mezinárodním obchodu ohroženými druhy volně žijících živočichů a rostlin.⁴ Okrajově se tato část věnuje také jiným pramenům, které mají vliv na tuto oblast.

Ve druhé části je rozebrána komunitární úprava se stejným zaměřením na prameny, regulaci obchodu a institucionální zajištění. Třetí a čtvrtá část je věnována národním právním předpisům České republiky a Španělska, které mají vztah k dané problematice. Tyto části obsahují navíc také kapitoly, týkající se deliktní odpovědnosti a nakládání se zabavenými exempláři. Z důvodu rozsahu rigorózní práce již nejsou podrobně popsány formy protiprávního

² Viz například rozdíl cen v příloze č. 25.

³ Blíže *Chmelík, J. a kolektiv.*: *Ekologická kriminalita a možnosti jejího řešení*. 1. vydání. Linde Praha, 2005, str. 44.

⁴ V českém názvu ve Sbírce zákonů chybí vinou nekvalitního překladu slova „planě rostoucí“. viz *Stejskal, V.* *Úvod do právní úpravy ochrany přírody a péče o biologickou rozmanitost*. 1. vydání. Linde Praha, 2006, 136 s.

jednání, ke kterým v praxi dochází. Krátce je o nich zmíněno v úvodu, jinak odkazují na odbornou literaturu.⁵

Výše zmíněný způsob rozdělení jsem zvolil proto, že národní úpravy prodělaly v posledních letech výrazné změny a další budou v souvislosti s vědeckým a technickým vývojem pravděpodobně následovat. Potom například třetí část týkající se ČR již aktuální nebude, ale první část věnovaná mezinárodnímu obchodu ano. Proto není práce členěna dle jednotlivých institutů, se současným uvedením relevantních ustanovení z práva mezinárodního, komunitárního a národního dohromady. Po případných změnách jednotlivých právních úprav by bylo totiž obtížné poznat, které předpisy jsou ještě platné a účinné, a které již nikoliv. První a druhá část tvoří nezávislé celky, část třetí a čtvrtá, tedy národní úpravy, vyžadují ke správnému pochopení obsahu znalost prvních dvou částí (zejména komunitární).

Všechny části této práce obsahují kratší kapitoly o postavení práva životního prostředí na příslušné úrovni, popřípadě v daném státě. Tyto kapitoly nejsou obsaženy v úvodu rigorózní práce, který je zaměřen spíše na problémy ochrany životního prostředí, zejména biodiverzity, z jiného hlediska, než jen právního. Celá práce obsahuje informace také z dalších vědeckých disciplín (zejména biologie), které mají souvislost s rozebíranými právními předpisy. Takovéto informace jsou obsaženy zejména v poznámkách pod čarou nebo přílohách.

Jako prameny jsou využity monografie a články z odborných časopisů od českých a zahraničních autorů. Tyto prameny jsou doplněny o informace získané ze specializovaných internetových stránek. Použití internetových zdrojů je nutností, protože autorů, kteří se věnují problematice regulace obchodu s exempláři ohrožených druhů, není v ČR, ale ani ve Španělsku mnoho. Všechny internetové zdroje a také celá rigorózní práce jsou aktuální k níže uvedenému datu.

V Praze dne 1. 12. 2008

Mgr. Aleš Jirásek

⁵ Například *Chmelík, J. a kolektiv.*: Ekologická kriminalita a možnosti jejího řešení. 1. vydání. Linde Praha, 2005, 215 stran.
Stejskal, V., Vilímková, V.: Zákon o obchodování s ohroženými druhy a předpisy související. Komentář. I. vydání. Linde Praha, 2005, 419 stran.

Úvod

Pro vznik právních předpisů o ochraně biodiverzity a obchodu s exempláři ohrožených druhů na komunitární a národní úrovni měl zásadní význam vývoj dokumentů mezinárodního práva. Obecný úvod o postavení mezinárodního práva životního prostředí je obsažen na začátku kapitoly I., a to z důvodu její celistvosti.

Biodiverzita (biologická rozmanitost) existuje na třech základních úrovních. Na úrovni druhů zahrnuje veškeré organismy žijící na Zemi, od bakterií a jednobuněčných organismů až po říše mnohobuněčných rostlin, hub a živočichů. Představuje také genetickou variabilitu v rámci jednoho druhu a v neposlední řadě různorodost ve společenstvech, v nichž druhy žijí. Jak vyplývá ze zprávy IUCN z 3. světového kongresu ochrany přírody, v novém červeném seznamu z roku 2004 bylo zhodnoceno celkem 30 000 druhů rostlin a živočichů, přičemž 15 589 z nich nějakým způsobem čelí ohrožujícím faktorům nad snesitelnou mírou.

Potřeba zachování biologické rozmanitosti na všech jejích úrovních, ochrana přírody jako živé i neživé složky životního prostředí, šetrné zacházení s přírodními zdroji a zachování životodárných procesů v krajině jsou jednou z priorit států, které si za tímto účelem vytvářejí potřebné legislativní nástroje, které však musí být podpořeny instituty mezinárodního práva zajišťujícími mezinárodní spolupráci při jejich prosazování.⁶

Genetický materiál volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin přináší ročně světovému hospodářství miliardy dolarů v podobě odolnějších plemen zvířat, zlepšených rostlinných kultur, nových léčiv, jakož i surovin pro průmysl. Mimo užitnou hodnotu však existují i etické, kulturní, estetické a čistě vědecké důvody pro zachování původních přírodních organismů.⁷

Jedním z nástrojů právní ochrany přírody a péče o biologickou rozmanitost je regulace mezinárodního obchodu s ohroženými druhy.⁸

⁶ Blíže Stejskal, V.: Úvod do právní úpravy ochrany přírody a péče o biologickou rozmanitost. 1. vydání. Linde Praha, 2006, str. 38.

⁷ Blíže Chmelík, J. a kolektiv.: Ekologická kriminalita a možnosti jejího řešení. 1. vydání. Linde Praha, 2005, str. 43.

⁸ Dále je to například ochrana migrujících druhů, úprava podmínek využívání druhů a jejich populací, ochrana druhů *in situ* – v původním stanovišti, ochrana *ex situ* – mimo původní biotop, úprava podmínek a kontrola nakládání s jedinci zvířat v lidské péči, ochrana určitých přírodních společenstev, ochrana krajiny a krajinného rázu, regulace udržitelného využívání přírodních zdrojů a jiné.

Mnoho druhů zmizelo nebo je na pokraji vyhynutí ne pouze díky ztrátě jejich přirozeného prostředí, ale také kvůli zvýšenému odebrání volně žijících jedinců z přírody. K tomu přispívá zejména obchod s těmito exempláři, který se značným způsobem rozvinul díky moderním dopravním prostředkům umožňujících přepravu po celém světě v relativně krátkém čase.⁹

Obchodování s exempláři živočišných a rostlinných druhů z volné přírody je, po ničení stanovišť, považováno za druhou nejvýznamnější příčinu jejich vymírání. Roční obrat mezinárodního obchodu s faunou a flórou se pohybuje kolem 15 miliard amerických dolarů (300 miliard Kč), zároveň se však odhaduje, že objem nelegálního obchodu dosahuje až 20 miliard amerických dolarů (400 miliard Kč) ročně.¹⁰

V obchodu s exempláři ohrožených druhů převažuje živá fauna a flóra, roste však též dovoz výrobků a neživých exemplářů. Nejčastějším „živým zbožím“ jsou zejména papoušci a plazi, z nich hlavně želvy, hadi a ještěři. Ohledně rostlin se jedná především o kaktusy, sukulenty, orchideje, léčivé rostliny a vzácné tropické dřevo.¹¹

Legálně i nelegálně se vyváží¹² především z chudších, ale druhově atraktivních oblastí, jako je Jižní Amerika, Afrika a Asie. Cílové oblasti jsou dvě. První skupinu tvoří ekonomicky vyspělé státy Evropy a Severní Ameriky. Sem se dováží exempláře zejména pro chovatelské a pěstitelské účely, popřípadě části exemplářů sloužící jako suvenýry či módní doplňky.

Druhou jsou asijské státy jako Čína, Tchajwan, Korea, Vietnam a Hongkong, kam se dovážejí za účelem výroby tradičních léčiv části vymírajících druhů, jako jsou tygři (kosti, pohlavní orgány, krev), nosorožci (rohy), medvědi (drápy, žlučník). Také je zde silně rozšířen obchod, a to zejména s plazy, kteří slouží jako delikatesy.

Do ČR se nelegálně dovážejí především živé exempláře (papoušci, draví ptáci, ostatní exotické ptactvo, suchozemské želvy, ještěři, hadi, opice, pavouci,

Blíže *Stejskal, V.*: Úvod do právní úpravy ochrany přírody a péče o biologickou rozmanitost. 1.vydání. Linde Praha, 2006, str. 44.

⁹ Blíže *Birnie, P.W., Boyle, A.E.*: International Law and the Environment. 2. vydání. Oxford University Press, str. 626.

¹⁰ Blíže *Kurz, A.*: Konference smluvních stran CITES 14. zasedání. In *Ochrana přírody*, číslo 5/2007, Praha, strana 29 - 32.

¹¹ *Stejskal, V., Vilímková, V.*: Zákon o obchodování s ohroženými druhy a předpisy související. Komentář. 1.vydání. Linde Praha, 2005, str. 12.

¹² Přehled dovozů a vývozů z letiště Ruzyně za rok 2006 viz příloha č. 24.

motýli), mrtvé exempláře (motýli, mořské korály, lastury a škeble měkkýšů, krunýře mořských želv, části nebo celé exempláře hadů naložené v alkoholických nápojích) a části a výrobky z nich (kůže, boty, kabelky, peněženky zejména z hadí a krokodýlí kůže, surové a vyčiněné kožešiny, různé lovecké trofeje, želvovina, slonovina, tropická dřeva, kosmetické přípravky, ale i potraviny, jako např. kaviár). Nebezpeční jsou především profesionální pašeráci, ale na nelegálním dovozu a vývozu se často z neznalosti podílejí i běžní turisté.

Provedení vlastního nelegálního obchodu má nesčetně variant, které jsou podřízeny jedinému cíli, musí totiž proběhnout skrytě. Jsou známy případy, kdy drobní živočichové byli převáženi v cestovním kufru mezi prádlem, papoušci vtěsnáni do upravených PET lahví a takto jakoby v kontejnerech skrytě uloženi například v dutinách vozidla, časté je zasílání balíků s kontrabandem, přičemž jako odesílatel je uvedena v zemi původu žijící osoba, která o existenci zásilky prokazatelně nemá povědomí, nebo je zde uvedena neexistující osoba a adresa. Došlo k případům, kdy byli hadi, ještěři, želvy, žáby apod. naskládáni těsně vedle sebe do jakési improvizované schránky bez možnosti pohybu, napojení či příjmu potravy. Jejich znehybnění bývá často doplněno přelepením leukoplastí (želvy) či podáním zklidňujících látek (savci, ptáci).¹³

¹³ Blíže *Chmelík, J. a kolektiv.*: Ekologická kriminalita a možnosti jejího řešení. 1. vydání. Linde Praha, 2005, str. 50 – 51.

1. Mezinárodní dimenze regulace obchodu s ohroženými druhy

1.1. Postavení práva životního prostředí v systému mezinárodního práva

Mezinárodní právo životního prostředí je souborem zásad a norem mezinárodního práva, jejichž cílem je ochrana biosféry před jejím podstatným zhoršením a porušováním její rovnováhy. Jedná se o mladé odvětví mezinárodního práva, jehož vznik byl vyvolán řadou faktorů, které vedou ke stále zhoršujícímu se životnímu prostředí. Jedná se však zároveň o odvětví velmi dynamicky se rozvíjející, které si již v rámci mezinárodního práva vydobylo důležité postavení.

V současnosti je toto odvětví obsaženo v určitých obyčejových pravidlech obecného mezinárodního práva, ve třech stovkách univerzálních, regionálních a partikulárních smluv, ve více než tisíci dvoustranných dohodách a v desítkách rezolucí a jiných dokumentů celosvětových (zejména OSN) i regionálních organizací.¹⁴ Pravidla regulace mezinárodního obchodu s ohroženými druhy jsou obsažena v následujících pramenech ve formě mezinárodních úmluv.

1.2. Mezinárodní prameny regulující obchod s exempláři ohrožených druhů

Úmluva o mezinárodním obchodu ohroženými druhy volně žijících živočichů a rostlin (dále jen Úmluva CITES) je základním pramenem, který reguluje mezinárodní obchod s exempláři těchto druhů. Dalšími prameny jsou například Úmluva o regulaci velrybářství, Úmluva OSN o mořském právu a další (bliže bod 1.5.).

¹⁴ Potočný, M., Ondřej, J.: Mezinárodní právo veřejné – zvláštní část. 4.vydání. Praha, C.H.Beck, 2003, str. 144.

1.2.1. Obecná charakteristika Úmluvy CITES

Úmluva CITES je vícestrannou mezinárodní úmluvou v oblasti ochrany životního prostředí a bývá považována za jeden z významných nástrojů péče o přírodu v celosvětovém měřítku. Jde o mezivládní smluvní dokument, který je silně ovlivněn UNEP a významnými mezinárodními ochranářskými nevládními organizacemi, jako je IUCN¹⁵ – Světový (mezinárodní) svaz ochrany přírody, WWF – Světový fond na ochranu přírody, WCMC – Světové informační středisko ochrany přírody.¹⁶

V šedesátých letech začal IUCN zdůrazňovat nutnost přijetí mezinárodní úmluvy, která by regulovala obchod s exempláři ohrožených druhů. V roce 1964 byl vydán její první návrh a zhruba o deset let později na Světové konferenci o lidském životním prostředí ve Stockholmu roku 1972 bylo přijato doporučení č. 99.3. Na jeho základě byla svolána konference ve Washingtonu, kde došlo dne 3. března v rámci UNEP¹⁷ k podpisu úmluvy s názvem *Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora*, známé též pod zkratkou CITES.¹⁸ K 1.1.2008 se smluvními stranami úmluvy stalo již 172 států.¹⁹

1.2.2. Cíl a účel Úmluvy CITES

„Cílem úmluvy je zabezpečit, aby mezinárodní obchod neohrozil populace ohrožených druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin.“²⁰ Účelem není zamezit a zakázat jakýkoliv obchod s exempláři ohrožených druhů, nýbrž vytvořit právní regulaci, díky které by bylo možno veškerý mezinárodní obchod s těmito exempláři určitým způsobem kontrolovat.

¹⁵ Posláním IUCN je ovlivňovat, rozvíjet a aktivně podporovat ochranu přírody a přírodních zdrojů. Má funkce poradní, vědecké, konzultační a informační.

¹⁶ Nevládní mezinárodní organizace zaměřující se na ochranu přírody. V současnosti se na činnosti podílí přes 90 států světa, členem mohou být také soukromé osoby.

¹⁷ Je jedinou institucí OSN, která je výhradně zaměřena na otázky spojené s mezinárodní ochranou životního prostředí. Její hlavní sídlo je v Nairobi. Vznikla na základě rezoluce Valného shromáždění, takže nepoživá mezinárodněprávní subjektivitu. Podporuje např. Světové monitorovací centrum ochrany životního prostředí (World Conservation Monitoring Centre, UNEP – WCMC) viz příloha 2. UNEP je rovněž sekretariátem pro Úmluvu CITES a další.

Blíže Šturma, P. a kolektiv.: *Mezinárodní právo životního prostředí – I. část (obecná)*. 1. vydání. Beroun, nakladatelství Eva Rozkotová – IFEC, 2004, str. 194.

¹⁸ Blíže Sands, P.: *Principles of International Environmental Law*. 2. vydání. Cambridge University Press, str. 506.

¹⁹ Viz mapa, příloha 1.

²⁰ Viz Stejskal, V.: *Úvod do právní úpravy ochrany přírody a péče o biologickou rozmanitost*. 1. vydání. Linde Praha, 2006, str. 132.

K lepšímu pochopení cíle a účelu úmluvy slouží zejména její preambule, ve které smluvní státy konstatují, že volně žijící živočichové a planě rostoucí rostliny jsou ve svých překrásných a mnohotvárných formách nenahraditelnou součástí přírodních systémů země, které musí být chráněny pro současnou i příští generace.

Dále je v této preambuli zmíněna stále rostoucí hodnota volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin z hlediska estetického, vědeckého, kulturního, rekreačního a ekonomického. Také je uznáno, že národy a státy jsou a mají být nejlepšími ochránci své vlastní fauny a flóry, ale zároveň vyzdvihuje význam mezinárodní spolupráce, která je nezbytná pro záchranu určitých druhů před jejich nadměrnou exploatací mezinárodním obchodem.

„Preambule tedy vyjadřuje několik zásad, které se dnes označují jako princip předběžné opatrnosti a princip trvalé udržitelnosti.“²¹ Další zásady ovlivňující Úmluvu CITES jsou např. zásada svrchovanosti, kdy každý stát má svrchované právo na své přírodní zdroje,²² ale na druhou stranu je nutná aplikace zásady mezinárodní spolupráce při vytvoření účinného systému regulace obchodu s exempláři ohrožených druhů. Tato zásada byla vyjádřena výslovně jako zásada 24 Stockholmské deklarace.²³

Významnou zásadou Úmluvy CITES je také zásada trvale udržitelného využívání, dle které by regulace mezinárodního obchodu s ohroženými druhy měla vést k uchování druhů v celém jejich rozsahu výskytu a na úrovni, která by byla zároveň v souladu s jeho úlohou v ekosystémech.²⁴

Úmluva CITES není obchodním, popřípadě ekonomickým ujednáním, nýbrž úmluvou na ochranu přírody. Obchodní úmluvou by byla například tehdy, pokud by měla za cíl buď zachovat stav určitého druhu s ohledem na jeho

²¹ Blíže *Stejskal, V., Vilímková, V.*: Zákon o obchodování s ohroženými druhy a předpisy související. Komentář. 1. vydání. Linde Praha, 2005, str. 20.

²² Přírodní zdroje jsou takové prvky přírody, které mají určitou hodnotu pro lidstvo s tím, že je možno je určitým způsobem využít či zhodnotit. Viz *Turillas Alli J.-C.*: La protección jurídica de la biodiversidad. 1. vydání. Madrid. Vydal Montecorvo, 2005, str. 16.

Dle mého názoru tato definice zahrnuje také exempláře ohrožených druhů, protože se ani u zdánlivě bezvýznamných druhů nemůže určit, zda nebudou mít v budoucnu využitelnou hodnotu pro lidstvo, např. při objevování nových léků nebo využití genetických vlastností volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin k modifikaci domácích zvířat a hospodářských plodin.

²³ Blíže *Čepelka, Č., Šturma, P.* Mezinárodní právo veřejné. 1. vydání. Praha. EUROLEX BOHEMIA, 2003, str. 303.

²⁴ Blíže *Kučera, J.*: 12. zasedání Konference smluvních stran Úmluvy CITES v Santiagu de Chile. In Zpravodaj Ministerstva životního prostředí, číslo 2/2003, Praha, str. 11.

hospodářskou využitelnost²⁵ nebo by se musela soustředit na pouhé organizační otázky mezinárodního obchodu. To zde však není na místě, neboť Úmluva CITES se mezinárodním obchodem zabývá z toho důvodu, že tento obchod zůstává jednou z příčin ohrožení biologické rozmanitosti.²⁶

Je však třeba připomenout, že preambule Úmluvy CITES zmiňuje také ekonomický význam volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin, z čehož lze dovozovat, jak již bylo výše zmíněno, že účelem není v žádném případě úplné zamezení či zákaz mezinárodního obchodu s exempláři těchto druhů.

1.2.3. Úmluva CITES a ČR

Úmluva CITES vstoupila v platnost pro ČSFR dne 28.5.1992.²⁷ Ke dni 1.1.1993 převzala Česká a zároveň také Slovenská republika kontinuálně všechny závazky vyplývající z úmluvy a dne 14.4.1993 byla Českou republikou depozitorovi doručena diplomatická nota o pokračování ČR v Úmluvě. V současnosti je ČR vedena jako 117. stát, který se stal stranou Úmluvy (blíže k vyhlášeným mezinárodním smlouvám bod 3.1. této práce).

1.2.4. Definice základních pojmů

Pojmy, které jsou užívány úmluvou, jsou v důsledku jejího specifického účelu definovány poněkud odlišně, než je jejich význam běžně chápán.

Dle ust. čl. 1 Úmluvy CITES znamená pojem druh kterýkoliv druh, poddruh nebo geograficky oddělenou populaci. To je významné hlavně při uvádění údajů v dokumentech CITES, absence uvedení poddruhu při určování exemplářů proces zjednodušuje. Na druhou stranu by nutnost uvádět u exemplářů poddruh a geografickou populaci usnadnila případný proces reintrodukce. Pokud totiž bude určitý druh s několika poddruhy v přírodě někdy v budoucnosti vyhuben a dojde k jeho udržení v soukromých chovech, dá se předpokládat, že alespoň někteří chovatelé by se vyhýbali křížení jednotlivých poddruhů, které by byly uvedeny v dokumentech souvisejících s regulací obchodu s nimi. Exempláře tohoto poddruhu by pak mohli být reintrodukovány do původní lokality výskytu.

²⁵ Když by například stanovila kvóty lovu tuňáka z toho důvodu, aby zůstal dostatečný počet dospělých jedinců schopných reprodukce, a tím zabezpečeno množství vhodné k lovu.

²⁶ Blíže *Stejskal, V.*: Úvod do právní úpravy ochrany přírody a péče o biologickou rozmanitost. 1. vydání. Linde Praha, 2006, str. 133.

²⁷ Sdělení FMZVo přistoupení bylo publikováno ve Sbírce zákonů pod č. 572/1992 Sb.

Pojem exemplář zahrnuje:

- a) jakéhokoliv živočicha nebo rostlinu, ať živého nebo mrtvého,
- b) v případě živočichů také každou jejich snadno rozpoznatelnou část nebo výrobek z nich (u exemplářů druhů uvedených v příloze III Úmluvy CITES pouze pokud jsou jmenovitě uvedeny),
- c) v případě rostlin také každou jejich snadno rozpoznatelnou část nebo výrobek z nich (u exemplářů druhů uvedených v příloze II a III pouze pokud jsou výslovně uvedeny).

Mohou to být tedy například výrobky z kožešin, kůží a kostí chráněných zvířat, sošky a řezby ze vzácných dřevin či slonoviny, výrobky tradiční asijské medicíny obsahující výtažky z chráněných živočichů či rostlin, gurmánské speciality aj.

Pojem obchod znamená vývoz, dovoz, reexport a introdukci z moře, přičemž pod pojmem reexport je myšlen vývoz takového exempláře, který byl předtím dovezen a pojem introdukce z moře zahrnuje dovoz exemplářů kteréhokoliv druhu, které byly uloveny v mořských vodách, jež nejsou pod právní svrchovaností žádného státu.

Vědecký orgán znamená národní vědecký orgán a výkonný orgán znamená národní administrativní orgán (blíže bod 1.4.6.).

1.3. Regulace obchodu s ohroženými druhy na základě Úmluvy CITES

1.3.1. Společná ustanovení o regulaci platná pro exempláře druhů obsažených v přílohách Úmluvy CITES

Základní zásada legálního obchodu s exempláři dle Úmluvy CITES stanoví, že strany povolí veškerý obchod s nimi, tedy dovoz, vývoz, reexport či introdukci z moře pouze tehdy, bude-li to v souladu s jejími ustanoveními (čl. 2 odst. 4 Úmluvy CITES).

Za tímto účelem rozděluje Úmluva CITES ohrožené druhy fauny a flóry²⁸ do třech skupin I, II, III vyjmenovaných v jejích přílohách. Kritériem pro jejich

²⁸ V současné době se jedná o asi 5000 druhů živočichů a 25 000 druhů rostlin. viz *Stejskal, V., Vilímková, V.: Zákon o obchodování s ohroženými druhy a předpisy související. Komentář. 1.vydání. Linde Praha, 2005, str. 330.*

rozdělení je stupeň ohrožení jednotlivých druhů. Pro každou skupinu platí odlišná regulace obchodu s tím, že nejpřísnější pravidla stanoví úprava v případě exemplářů druhů v příloze I.²⁹

Členské státy mohou dle ust. čl. 23 Úmluvy CITES učinit výhradu k jakémukoliv druhu zařazenému do příloh I, II a III. Následně je s nimi ohledně tohoto vymezeného druhu jednáno jako se státem, který není členem Úmluvy CITES.

Hlavním nástrojem, který se ke kontrole mezinárodního obchodu užívá je systém tzv. „CITES permitů“, čili speciálních dovozních či vývozních povolení, která jsou vydávána výkonnými orgány jednotlivých stran a jsou kontrolována celními či jinými orgány všech zemí Úmluvy CITES, kde je obchod uskutečňován.

V případě, že obchod ohrožuje daný druh na přežití, povolení vydána nejsou. Jedná se o administrativně-právní nástroj přímého působení. Základní funkce těchto nástrojů spočívá především v zajišťování prevence v ochraně životního prostředí,³⁰ v tomto případě tedy v ochraně ohrožených druhů.

Český překlad Úmluvy CITES stanoví, že orgány mohou jednotlivá povolení vydat při splnění daných podmínek, z čehož by se dalo dovodit, že rozhodují na základě správního uvážení. Anglický a španělský text³¹, který využívá jazyky rozhodné pro výklad Úmluvy CITES³², však zakotvuje právní nárok na vydání jednotlivých dokumentů použitím formulace, že orgán vydá příslušný permit, pokud budou všechny požadavky dodrženy. Dle našeho právního řádu je v případě rozporu textů stanovena priorita znění mezinárodní smlouvy v jazyku rozhodném před jejím českým překladem³³ a dle Úmluvy CITES by tedy mohl být namítán právní nárok na vydání jednotlivých dokladů.

V případě, že je prováděn vývoz nebo dovoz exemplářů ohrožených druhů v souvislosti se státem, který není stranou Úmluvy CITES, mohou členské státy

²⁹ Výjimka platí pouze pro exempláře, které mají osobní nebo rodinný charakter. Potom se na ně nevztahují ustanovení žádného ze článků upravujících regulaci obchodu jednotlivých skupin (čl. 7, odst. 3 Úmluvy CITES).

³⁰ Blíže k nástrojům viz *Damohorský, M., a kolektiv.: Právo životního prostředí*, 1. vydání. Praha, C.H.Beck, 2003, str. 37.

³¹ „An export permit shall only be granted when the following conditions have been met....“

...concesión y presentación de un permiso de exportación, el cual únicamente se concederá una vez satisfechos los siguientes requisitos...“ Viz www.cites.org.

³² Viz www.cites.org.

³³ Blíže *Sládeček, V.: Obecné správní právo*. 1. vydání. Praha. Nakladatelství ASPI, 2005, str. 85.

uznat dokumenty vydané orgány tohoto státu, pokud v zásadě odpovídají požadavkům úmluvy (čl. 10 Úmluvy CITES).³⁴ Náležitosti takového dokladu však stanoveny nejsou, takže bude vždy záležet na názoru státního orgánu, zda je posoudí jako „v zásadě odpovídající“ či nikoliv.

1.3.2. Příloha I Úmluvy CITES

1.3.2.1 Vymezení druhů uvedených v příloze I Úmluvy CITES

V souladu s ust. čl. 2 Úmluvy CITES zahrnuje příloha I všechny druhy ohrožené vyhubením, které jsou nebo mohou být obchodem nepříznivě ovlivňovány. Jedná se o zhruba 500 druhů živočichů a 300 druhů rostlin, například o všechny lidoopy (gorila, orangutan, šimpanz), lemury, pandy a některé druhy medvědů, opic, velké kytovce a delfíny, o řadu druhů kočkovitých šelem (gepard, levhart, tygr aj.), oba druhy slonů, nosorožce, o řadu dravců, jeřábů, bažantů a papoušků, mořské želvy, určité druhy krokodýlů a ještěřů, velemloky, latimérie, o některé druhy kaktusů a orchidejí, některé palmy a vzácné exotické dřeviny³⁵ a další druhy.

Z fauny ČR sem patří orel královský, orel mořský, sokol stěhovavý a vydra říční.³⁶

1.3.2.2. Obchod s exempláři druhů uvedených v příloze I Úmluvy CITES

Čl. 2 Úmluvy CITES stanoví, že obchod s exempláři druhů uvedených v příloze I musí být předmětem zvlášť přísných opatření, aby nadále neohrožoval jejich přežití, a může být povolován jen za výjimečných okolností. Toho se mají povinnost držet vědecké a výkonné orgány států, které jsou zapojeny do procesu udílení vývozních a dovozních povolení, který je popsán detailněji v ust. čl. 3 Úmluvy CITES, přičemž uvádí podmínky, které musí být splněny,

³⁴ Například Ázerbajdžán a Kazachstán nebyly členy úmluvy v době, kdy byly jeseterovité ryby zařazeny na seznamy CITES. Tyto státy jsou důležitými vývozci kaviáru, dočasně pro ně povolení vydával moskevský orgán CITES, ale v současnosti jsou již členy úmluvy a dá se předpokládat, že je z důvodu tlaku, který učinili obchodníci s kaviárem.

Bližší *Kučera, J.*: Mezinárodní obchod s kaviárem je pod kontrolou CITES. In Zpravodaj Ministerstva životního prostředí, číslo 9/1998, Praha, strana 8.

³⁵ Například brazilské růžové dřevo, regulace je prováděna také Mezinárodní dohodou o tropickém dřevu ITTA, blíže bod 1.5.3.

Viz *Stejskal, V., Vilímková, V.*: Zákon o obchodování s ohroženými druhy a předpisy související. Komentář. 1. vydání. Linde Praha, 2005, str. 17.

³⁶ Blíže www.cizp.cz, internetové stránky České inspekce životního prostředí.

aby bylo vydáno povolení k vývozu a dovozu a také, aby mohl být uskutečněn reexport a introdukce z moře.

K udělení povolení k vývozu jsou zapotřebí čtyři kumulativní podmínky:

- a) sdělení vědeckého orgánu vyvážejícího státu, že vývoz neohrozí přežití dotčeného druhu,
- b) dále musí být výkonný orgán vyvážejícího státu ubezpečen o třech skutečnostech, a to:
 1. daný exemplář nebyl získán proti zákonným předpisům na ochranu fauny a flóry dotčeného státu, odkud má být uskutečněn vývoz,
 2. v případě živého exempláře nehrozí při dopravě nebezpečí poranění, poškození na zdraví nebo krutého zacházení,
 3. bylo uděleno povolení k dovozu.

K udělení povolení k dovozu, musejí být splněny tři kumulativní podmínky:

- a) vědecký orgán dovážejícího státu musí sdělit, že dovoz nebude za účelem, který ohrozí přežití dotčeného druhu,
- b) ubezpečení výkonného nebo vědeckého orgánu o tom, že příjemce je náležitě vybaven pro jeho umístění a pro péči o něj,
- c) ubezpečení výkonného orgánu, že exemplář nebude přednostně použit pro obchodní účely.

K samotnému vývozu je zapotřebí předložit pouze povolení k vývozu, zatímco u dovozu je potřeba předložit jak povolení k dovozu, tak i povolení k vývozu či potvrzení o reexportu.

K reexportu exempláře druhu zařazeného v příloze I Úmluvy CITES je zapotřebí zvláštní doklad nazvaný potvrzení o reexportu. To je vydáno jen v případě splnění následujících třech podmínek, kdy všechny tyto podmínky se týkají pouze výkonného orgánu a spočívají v jeho ubezpečení se o tom, že:

- a) exemplář byl do státu dovezen v souladu s ustanoveními této Úmluvy CITES,
- b) v případě živého exempláře nehrozí při dopravě nebezpečí poranění, poškození na zdraví nebo krutého zacházení,
- c) pro každý živý exemplář bylo uděleno povolení dovozu.

Pro získání náležitého dokladu k introdukci z moře je třeba splnit podmínky, které jsou totožné jako u povolení k dovozu.

Příslušný orgán je samozřejmě povinen přihlédnout k již zmíněnému čl. 2 odst. 1 věta druhá Úmluvy CITES, který omezuje vydání povolení na splnění opravdu výjimečných okolností.³⁷

Vydání povolení pro exempláře druhů uvedených v příloze I Úmluvy CITES za účelem obchodní činnosti je vyloučeno. Ustanovení čl. 7 odst. 4 Úmluvy CITES stanoví výjimku pouze pro exempláře živočichů či rostlin, které byly vychované v zajetí nebo uměle rozmnožené pro obchodní účely (blíže bod 1.3.6.).

1.3.3. Příloha II Úmluvy CITES

1.3.3.1. Vymezení druhů uvedených v příloze II Úmluvy CITES

Příloha II Úmluvy CITES zahrnuje na 4 000 druhů živočichů a 25 000 druhů rostlin. Ustanovení čl. 2 odst. 2 písm. a) Úmluvy CITES je definuje jako druhy, které, i když nejsou ohroženy vyhubením, by se jimi mohly stát, kdyby obchod s nimi nebyl podřízen přísným opatřením. Pod písm. b) jsou uvedeny ty druhy, jejichž regulace je nutná z důvodu snadné zaměnitelnosti s druhy uvedenými v příloze I.³⁸ Úmluva CITES je tedy také založena na principu předběžné opatřnosti, kdy chrání i organismy, které bezprostředně na přežití ohroženy nejsou, ale daly by se s nimi snadno zaměnit.³⁹

S výjimkou druhů, které jsou uvedeny již v příloze I, patří do přílohy II Úmluvy CITES všechny opice, kytovci, vydry a kočkovité šelmy, hroši, pekari, řada druhů antilop, nandu pampový, plameňáci, všechny druhy dravců, sov, papoušků⁴⁰ a kolibříků, loskuták, rýžovník a jiní ptáci, různé druhy želv, všichni krokodýli, leguáni, varani a hroznýšoví hadi, některé druhy exotických žab a ryb, motýlů, sklípkanů, měkkýšů, mořských korálů, všechny druhy orchidejí a

³⁷ Dle mého názoru by se jednalo zejména o nakládání s exempláři za účelem vědeckých výzkumů, případně umístění exempláře v záchranných chovných zařízeních, která se snaží o reintrodukcii jedinců odchovaných farním způsobem k posílení volně žijící populace.

³⁸ Tzv. Bernská kritéria, která byla přijata na Konferenci smluvních stran v roce 1976. Bernská kritéria vztáhla seznam ohrožených druhů i na takové druhy, které jsou ve skutečnosti hojně rozšířeny, avšak pro jejich podobnost by mohlo dojít k zaměnění se skutečně ohroženými druhy. Toto kritérium představuje určitou pojistku proti případům, kdy by obchodníci se mohli snažit přesvědčit kontrolující úředníky o tom, že exemplář ohroženého druhu je druhem velice běžným. Blíže *Jančářová, I.: Mezinárodní smlouvy na ochranu životního prostředí – vybrané otázky*. 1. vydání. Brno, Masarykova univerzita, 1997, str. 79.

³⁹ Blíže *Stejskal, V.: Úvod do právní úpravy ochrany přírody a péče o biologickou rozmanitost*. 1. vydání. Linde Praha, 2006, str. 134.

⁴⁰ S výjimkou andulky, korely a alexandra malého.

kaktusů, některé agáve, aloe, masožravé rostliny, ženšen, některé dřeviny a další druhy.

Z fauny a flóry ČR jsou do této kategorie kromě všech dravých ptáků (33 druhů zastíženo v ČR) a sov (12 druhů) zahrnuti vlk, medvěd, rys, kočka divoká, čáp černý, drop velký, pijavka lékařská, jasoň červenooký, celá čeleď vstavačovitých, sněžěnka podsněžník a brambořík nachový.³⁵

1.3.3.2. Obchod s exempláři druhů uvedených v příloze II Úmluvy CITES

Veškerý obchod s exempláři druhů zařazených v příloze II se může provádět pouze v souladu s ustanoveními čl. 4 Úmluvy CITES. Důležitou roli zde hraje hlavně povolení k vývozu. K jeho udělení je třeba splnit stejné předpoklady jako u druhů v příloze I, chybí pouze poslední podmínka, a to, že výkonný orgán musí být ubezpečen o tom, že je vydáno dovozní povolení. To se totiž v případě druhů přílohy II nevydává vůbec.

K udělení vývozního povolení je tedy zapotřebí těchto třech kumulativních podmínek:

- a) sdělení vědeckého orgánu vyvázejícího státu, že vývoz neohrozí přežití dotčeného druhu,
- b) dále musí být výkonný orgán vyvázejícího státu ubezpečen o dvou podmínkách, a to:

1. daný exemplář nebyl získán proti zákonným předpisům na ochranu fauny a flóry dotčeného státu, odkud má být uskutečněn vývoz,

2. v případě živého exempláře nehrozí při dopravě nebezpečí poranění, poškození na zdraví nebo krutého zacházení.

K vývozu i dovozu exempláře druhu uvedeného v příloze II Úmluvy CITES stačí předložit pouze vývozní povolení. Při obchodu s exempláři druhů z přílohy II nejsou vůbec zapojeny ani výkonné ani vědecké orgány dovážejícího státu. Výkonné orgány se omezují pouze na případnou kontrolu vývozního povolení, které jim bude při dovozu předloženo.

Tím, že u druhů uvedených v příloze II Úmluvy CITES odpadá povinnost získat dovozní povolení, neuplatní se zároveň zákaz použití exempláře přednostně pro obchodní účely. Dále není vyžadováno zjištění výkonného orgánu o příjemcově náležitém vybavení pro umístění a péči o exemplář. Zde je

jasně vidět rozdíl v úrovni ochrany, která je věnována druhům z přílohy I a přílohy II.

V případě reexportu a introdukce z moře je třeba splnit totožné podmínky k vydání předmětného dokladu jako u druhů uvedených v příloze I, ale u obou opět jedna z nich odpadá. U reexportu se jedná o předchozí udělení dovozního povolení a při introdukci z moře nemusí být získáno potvrzení o nepoužití exempláře primárně pro obchodní účely.⁴¹

1.3.4. Příloha III Úmluvy CITES

1.3.4.1 Vymezení druhů uvedených v příloze III Úmluvy CITES

Jedná se o druhy, které jsou zařazeny do přílohy III na žádost státu, který je stranou Úmluvy CITES. Tyto druhy se přirozeně na jeho území vyskytují, jsou ohroženy a zároveň chráněny národní legislativou. Zařazením do přílohy III je vyžadována spolupráce ostatních států při kontrole obchodu s nimi. „Cílem tohoto ustanovení je získání zahraniční pomoci při zabezpečování domácí legislativy a možnost informovat příslušné úřady v zahraničí, že obchod s určitými druhy je v té dané zemi zakázán.“⁴² Příloha III zahrnuje zhruba 220 druhů živočichů a 8 taxonů rostlin. Příkladem může být mrož lední - Kanada, či hyena hřivnatá - Botswana aj.³⁵

1.3.4.2. Obchod s exempláři druhů uvedených v příloze III Úmluvy CITES

Konkrétní regulaci obchodu s druhy uvedenými v příloze III uvádí čl. 5 Úmluvy CITES, dle něž hraje opět stěžejní roli nutnost získat vývozní povolení, ovšem pouze v případě, že dochází k vývozu určitého druhu ze státu, který o jeho zařazení do přílohy III žádal.

K získání vývozního povolení je třeba prokázat již jen dvě kumulativní podmínky u výkonného orgánu:

a) daný exemplář nebyl získán proti zákonným předpisům na ochranu fauny a flóry dotčeného státu, odkud má být uskutečněn vývoz,

b) v případě živého exempláře nehrozí při dopravě nebezpečí poranění, poškození na zdraví nebo krutého zacházení.

⁴¹ Podmínky viz bod 1.3.2.2.

⁴² Blíže Jančářová, I.: Mezinárodní smlouvy na ochranu životního prostředí – vybrané otázky. 1. vydání. Brno, Masarykova univerzita, 1997, str. 79.

Oproti příloze II Úmluvy CITES odpadá nutnost vyjádření vědeckého orgánu, že tento vývoz neohrozí přežití daného druhu. Vývozní povolení je třeba dle ust. čl. 5, odst. 3 Úmluvy CITES předkládat jen při vývozu, při dovozu pouze tehdy, pokud není prokázáno, že exemplář pochází z jiného státu, který nezažádal o jeho uvedení v příloze III.

1.3.5. Vývozní kvóty

Povolení a potvrzení, tzv. „CITES permity“, nejsou jediným nástrojem, který je stranami Úmluvy CITES využíván pro regulaci obchodu s ohroženými druhy. Dalším jsou tzv. vývozní kvóty, které jsou administrativním nástrojem přímého působení na stav počtu exemplářů ohrožených druhů ve volné přírodě.

Úmluva CITES nemá ustanovení, které by upravovalo režim vývozních kvót. Dle zavedeného pravidla si je každý stát určí sám, ačkoliv také mohou být dány Konferencí smluvních stran Úmluvy CITES. Jedná se pouze o exempláře druhů z přílohy I a II a platnost těchto kvót je vždy jeden rok od 1. ledna do 31. prosince.

Kvóty týkající se jednotlivých států určuje vědecký orgán, který tím vyjadřuje, jaké množství exemplářů je možno vyvést, aniž by bylo ohroženo přežití dotčeného druhu.⁴³ Informace o kvótách členských států se oficiálně nezveřejňují, jsou dostupné pouze na webových stránkách www.cites.org.⁴⁴

Naopak kvóty dané Konferencí smluvních stran jsou zveřejněny jako přílohy Úmluvy CITES nebo mohou mít formu rezoluce⁴⁵ a jsou oficiálně publikovány.

1.3.6. Výjimky dle čl. 7 Úmluvy CITES

Ustanovení o regulaci obchodu s exempláři ohrožených druhů, které jsou ve všech přílohách úmluvy, se neuplatní v případě, že tyto exempláře mají rodinný

⁴³ Ve smyslu článku 3 odst. 2 písm. a) Úmluvy CITES pro přílohu I a článku 4 odst. 2 písm. a) Úmluvy CITES pro přílohu II, viz také body 1.3.2.2. a 1.3.3.2. Po vyvezení určeného množství již vědecký orgán daný rok nevydá více potvrzení, takže nemůže být uděleno povolení k vývozu. Blíže www.cites.org.

⁴⁴ Příklad kvót na rok 2006, viz příloha č. 3.

⁴⁵ První kvóta Konference smluvních stran z roku 1983 se týkala obchodu s kůžemi leopardů (blíže rezoluce č. 10.14), druhá obchodu s trofejemi z ovce šrouborohé (rezoluce č. 10.15). Kvóty, které jsou zveřejněny jako přílohy úmluvy se týkají slonoviny slona afrického (blíže pozn. pod čarou č. 61) a želvy *Geochelone sulcata*.

Blíže Sands, P.: Principles of International Environmental Law. 2. vydání. Cambridge University Press, 2005, str. 513, 514.

nebo osobní charakter. Tyto pojmy nejsou úmluvou blíže rozebrány a jsou jednou z jejich sporných a komplikovaných částí.⁴⁶

Další výjimka platí pro exempláře druhů z přílohy I, odchované v zajetí nebo uměle vypěstované pro obchodní účely. Hledí se na ně, jako by to byly exempláře druhů zařazených v příloze II, což znamená, že veškerý obchod s nimi musí probíhat v souladu s ust. čl. 4 Úmluvy CITES. Znamé jsou případy chovných zařízení⁴⁷, zabývajících se exportem těchto exemplářů v oblastech latinské Ameriky, Asie a zejména Afriky.⁴⁸

Zjednodušený režim se uplatní také pro exempláře herbářové a jinak konzervované, sušené nebo zalévané muzejní preparáty a exempláře živého rostlinného materiálu, které jsou zapůjčeny, darovány nebo vyměněny mezi vědci nebo vědeckými orgány.

Dle ustanovení čl. 7 odst. 7 Úmluvy CITES může výkonný orgán povolit putovním zahradám, cirkusům, zvěřincům, výstavám rostlin a jiným putovním výstavám přesun exemplářů bez potřebných dokladů vyžadovaných úmluvou pro druhy z příloh I až III Úmluvy CITES.

Poslední výjimka platí pro exempláře, které byly získány již před tím, než se na ně začala vztahovat ustanovení Úmluvy CITES, o čemž vydává potvrzení výkonný orgán. Jedním z cílů tohoto ustanovení bylo umožnit obchodníkům prodat majetek, který získali před vstupem ustanovení Úmluvy CITES v účinnost. Ovšem v případě, kdy je pravděpodobné, že určitý druh bude nově zařazen do některé z příloh Úmluvy CITES nebo přeřazen do přílohy s přísnějším režimem, obchodníci toto ustanovení zneužívají a zásobují se dopředu velkým množstvím těchto exemplářů.⁴⁹

⁴⁶ Blíže *Sands, P.*: Principles of International Environmental Law. 2. vydání. Cambridge University Press, 2005, str. 511.

⁴⁷ „Chovné stanice chameleonů na Madagaskaru neprodukovaly nijak významné množství skutečně odchovaných jedinců. Skoro všechny exempláře, které byly vyvezeny jako odchovy, jsou ve skutečnosti odchyceny z přírody. Dokud nebude možné s přesností rozeznat odchované od z přírody odchycených jedinců, domníváme se, že by tyto exempláře neměly být vyváženy.“ Blíže *Brady, L. D., Griffiths, R. A.*: Status Assessment of Chameleons in Madagascar. 1. vydání. 1999, IUCN Species Survival Commission. IUCN, Gland, Switzerland and Cambridge, UK, str. 8.

⁴⁸ „Některé stanice (zařízení) se s oblibou označují za stanice chovné (což je u některých částečně pravda), asi žádná z nich však není stanicí vyloženě chovnou, plní jen funkci „CITES-ového praní“ odchytových exemplářů, které jsou po určité době pobytu na stanici prohlášeny za odchovy. Kompetentní úřady je pak (mnohdy jistě s příslušnou, nicméně neprokazatelnou, vlastní zainteresovaností na úspěchu celé transakce) vybaví potřebnými doklady.“

Nečas, P.: Chameleoni. 1. vydání. Jihlava, Nakladatelství MADAGASKAR, 2003, str. 55-56.

⁴⁹ Blíže *Sands, P.*: Principles of International Environmental Law. 2. vydání. Cambridge University Press, 2005, str. 511.

Systém regulace mezinárodního obchodu s exempláři ohrožených druhů, zakotvený v Úmluvě CITES, je značně propracovaný a v případě, že členské státy dostatečně provedou a realizují své povinnosti vyplývající z Úmluvy CITES (blíže bod 1.4.2.), je dle mého názoru také účinný.

Prvkem snižujícím účinnost regulace mezinárodního obchodu s exempláři ohrožených druhů se zdají být výše uvedené výjimky dle čl. 7 Úmluvy CITES, které jsou v některých státech zneužívány k legalizaci obchodu s exempláři, se kterými by se jinak nakládat nedalo (zejména v případě tzv. faremních odchovů). Za další prvek snižující účinnost Úmluvy CITES je možno považovat tzv. výhrady států k jednotlivým druhům, protože pak může být na jejich území (například při introdukci z moře nebo obchodu s nečlenským státem) s exempláři nakládáno bez jakékoliv regulace, kontroly či možnosti monitorování.

1.4. Institucionální zajištění Úmluvy CITES

1.4.1. Institucionální uspořádání v mezinárodní dimenzi

„Institucionální uspořádání v souvislosti s Úmluvou CITES představuje Sekretariát CITES se sídlem v Ženevě, Konference smluvních stran, Stálý výbor působící mezi zasedáními Konference smluvních stran a vědecké výbory – Výbor pro živočichy a Výbor pro rostliny.“⁵⁰ Dále je to také Výbor pro vědecké názvosloví.

Za nejdůležitější orgány související s Úmluvou CITES jsou považovány Sekretariát CITES a Konference smluvních stran, a proto se jimi v této rigorózní práci dále podrobněji zabývám. Ohledně detailních informací týkajících se např. pravomoci, složení a termínů zasedání ostatních orgánů odkazují na internetové stránky www.cites.org a odbornou literaturu.⁵¹

⁵⁰ Stejskal, V.: Úvod do právní úpravy ochrany přírody a péče o biologickou rozmanitost. 1.vydání. Linde Praha, 2006, str. 136.

⁵¹ Například Kiss, A., Shelton, D.: Manual of European Environmental Law. 1. vydání. Cambridge, Grotius Publications LTD, 1993.

Sands, P.: Principles of International Environmental Law. 2. vydání. Cambridge University Press, 2005.

Birnie, P.W., Boyle, A.E. International Law and the Environment. 2. vydání. Oxford University Press, 2002.

1.4.1.1. Sekretariát CITES

Sekretariát představuje rozhodující instituci v rámci struktury orgánů Úmluvy CITES. Dle čl. 13 má za povinnost zejména organizovat a zajišťovat zasedání stran, provádět vědecká a odborná studia, upozorňovat strany na všechny materiály, týkající se cílů Úmluvy CITES, vypracovávat nezávazná doporučení pro uskutečnění těchto cílů a jiné.

Činnost sekretariátu je organizována Programem OSN pro životní prostředí neboli UNEP⁵², který dále spolupracuje s jinými mezivládními či nevládními mezinárodními nebo národními organizacemi a subjekty, které jsou odborně kvalifikované v této problematice.⁵³ Nejdůležitějšími z nich jsou odborné pracoviště UNEP - Světové informační středisko ochrany přírody WCMC a Světový svaz ochrany přírody IUCN.⁵⁴ Při procesu kontroly závazků vyplývajících z úmluvy jsou to také WTMU a TRAFFIC, viz níže.

Společně s Konferencí smluvních stran hraje Sekretariát CITES důležitou úlohu při kontrole plnění závazků vyplývajících z úmluvy. Strany mají povinnost zřídit národní orgány (výkonné, vědecké, kontrolní) a přijmout opatření k zabezpečení dodržování ustanovení úmluvy, které jsou podrobněji rozebrány dále.

Každý stát má povinnost podávat periodická hlášení týkající se vydaných „permitů“ a legislativních a administrativních opatření. Sekretariát má pravomoc studovat tyto zprávy a požadovat dodatečné informace v souladu s ust. čl. 12 odst. 2 písm. d) Úmluvy CITES. Výsledky jsou postoupeny Konferenci smluvních stran, která může zjistit případy nesouladu s Úmluvou CITES.⁵⁵ Konference má dále možnost pohrozit státům sankcemi ze strany mezinárodního společenství.⁵⁶

⁵² Blíže www.cites.org.

⁵³ Viz schéma příloha č. 2.

⁵⁴ Šturma, P. a kolektiv.: Mezinárodní právo životního prostředí – I. část (obecná). 1. vydání. Beroun, nakladatelství Eva Rozkotová – IFEC, 2004, str. 17.

⁵⁵ Blíže Šturma, P. a kolektiv.: Mezinárodní právo životního prostředí – I. část (obecná). 1. vydání. Beroun, nakladatelství Eva Rozkotová – IFEC, 2004, str. 164.

⁵⁶ V roce 1994 na deváté konferenci v USA, vylo zjištěno, že pouhých 15 z 81 zemí s vysokým obrátem obchodu s ohroženými druhy může na základě svých zákonů účinně postihovat černý obchod a 27 států dokonce nemá vůbec žádné předpisy o ochraně přírody požadované úmluvou. Konference proto rozhodla, že všechny strany úmluvy musí do následujícího zasedání v roce 1997 učinit nezbytné kroky k plnému právnímu zabezpečení CITES, jinak hrozí sankce ze strany mezinárodního společenství. Viz Jančářová, I.: Mezinárodní smlouvy na ochranu životního prostředí – vybrané otázky. 1. vydání. Brno, Masarykova univerzita, 1997, str.80.

Například na desáté Konferenci smluvních stran v Harare bylo přijato usnesení o uvalení zákazu obchodu na země s nedostatečnou legislativou. Týkal se zejména Egypta, Guyany, Hondurasu, Indonésie, Nikaraguy, Senegalu a Demokratické republiky Kongo. Tyto země obchodovaly s exempláři druhů zařazených v jednotlivých přílohách ve značném rozsahu, a proto jim byla dána lhůta dvanácti měsíců k přijetí požadovaných opatření pod hrozbou uvalení úplného zákazu obchodu v rámci Úmluvy CITES.⁵⁷

Do procesu kontroly naplňování závazků vyplývajících z úmluvy jsou zapojeny také mezinárodní nevládní organizace, které působí na základě uzavřené dohody se sekretariátem. Jsou to Unie pro monitoring obchodu s volně žijícími živočichy a rostlinami (*Wildlife Trade Monitoring Unit*, WTMU) a TRAFFIC (*Trade Records Analysis of Fauna and Flora in Commerce*), zabývající se sběrem a vyhodnocováním údajů o mezinárodním obchodu s ohroženými druhy živočichů a rostlin.⁵⁸

1.4.1.2. Konference smluvních stran⁵⁹

Konference je nejdůležitějším orgánem v institucionální hierarchii Úmluvy CITES. Je svolávána pravidelně jednou za dva roky sekretariátem.⁶⁰ Na zasedání projednávají strany plnění Úmluvy CITES a mohou přijímat opatření týkající se fungování a financování Sekretariátu CITES, přijímat pozměňovací návrhy k přílohám I, II,⁶¹ III Úmluvy CITES,⁶² přijímat a zvažovat hlášení

⁵⁷ Blíže *Kučera, J.*: Desátá Konference členských zemí CITES. In Zpravodaj Ministerstva životního prostředí, číslo 8/1997, Praha, str. 21.

⁵⁸ Blíže *Šturma, P. a kolektiv.*: Mezinárodní právo životního prostředí – I. část (obecná). 1.vydání. Beroun, nakladatelství Eva Rozkotová – IFEC, 2004, str. 17.

⁵⁹ K 1.1.2008 se již konalo 14. konferencí, poslední proběhla v období 3. – 15. června 2007 v Haagu v Nizozemí. Příští 15. zasedání konference smluvních stran Úmluvy se plánuje na rok 2010 a hostitelskou zemí bude Katar. Blíže *Kučera, J., Klouček, O., Kostínková, H.*: Volání divočiny z Haagu. In Zpravodaj Ministerstva životního prostředí, číslo 9/2007, Praha, strana 18.

⁶⁰ V případě žádosti nejméně jedné třetiny stran je možné svolat zasedání – konferenci mimořádnou.

⁶¹ Například v roce 1989 byly učiněny v seznamu změny týkající se slona afrického. V roce 1975 byl tento druh ještě v příloze II. O deset let později byly stanoveny kvóty na obchod se slonovinou. V roce 1987 činil registrovaný obchod pouhých 20 % z celkového odhadovaného objemu – 771 tun ročně. Proto bylo rozhodnuto, že slon bude lépe chráněn embargem než kontrolovaným obchodem, který se ukázal jako neúčinný. Proto byl v roce 1989 slon přefazován z přílohy II do přílohy I. Během roku vymizel trh se slonovinou v USA a pokles byl zaznamenán také na asijském trhu. Blíže *Jančářová, I.*: Mezinárodní smlouvy na ochranu životního prostředí – vybrané otázky. 1. vydání. Brno, Masarykova univerzita, 1997, str. 79.

Před 14. zasedáním Konference smluvních stran roku 2007 byl obchod se slonovinou druhu slona afrického umožněn pouze vybraným africkým státům, a to Botswaně, Namíbie, JAR a Zimbabwe, jejichž populace slona byly zařazeny opět do přílohy II Úmluvy CITES. Na 14. zasedání Konference smluvních stran v Haagu roku 2007 byla přijata konsensuální dohoda, která by měla vyřešit 18 let trvající spor a

předložená sekretariátem nebo kteroukoliv stranou a vydávat nezávazná doporučení.⁶³ Konference má také pravomoc k přijetí pozměňovacích návrhů dle ust. čl. 17 Úmluvy CITES.

Různé mezinárodní a národní organizace, vládní či nevládní, mají právo se zasedání zúčastnit, pokud splní podmínky uvedené v čl. 11 odst. 7 Úmluvy CITES.⁶⁴ Jako pozorovatelé mají práva účastníků, nemají však právo hlasovací.

V období mezi jednotlivými konferencemi se shromažďují aktuální a věrohodné údaje o stavu populací ve volné přírodě, hodnotí se vliv mezinárodního obchodu na jednotlivé druhy, pracovní skupiny řeší problémy týkající se problematiky související s Úmluvou CITES a scházejí se jednotlivé výše zmíněné výbory.⁶⁵

Konference se již dávno neomezují pouze na otázku mezinárodního obchodu, ale staly se důležitým fórem diskuse a výměny informací o nejrůznějších aspektech ochrany živé přírody v národním nebo globálním měřítku.⁶⁶

Aktuálním problémem Konference smluvních stran je střet dvou koncepcí ochrany přírody. Takzvaní protekcionisté zastávají názor, že příroda má být co nejvíce chráněna před zasahováním člověka především pro své vlastní hodnoty, tedy z morálních a filozofických důvodů, a že by obchod s volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami měl být zakázán nebo silně omezen za striktního dodržování principu trvalé udržitelnosti a při důrazu na princip předběžné opatrnosti (zejména USA a státy ES).

příspěť ke konstruktivnímu jednání a akcím k účinné ochraně slonů. Botswana, JAR, Namibie a Zimbabwe budou moci prodat své státní zásoby slonoviny nahromaděné před 31. lednem 2007 v jednorázové zásilce do Japonska (a eventuálně i do dalších zemí schválených Stálým výborem – jedná se především o Číně) za podmínek, že dovážející stát slonovinu zpracuje na vnitřním trhu a nedovolí její další vývoz. Nejdůležitější je však splnění podmínek, že veškerý zisk půjde na ochranu slonů a podporu komunit na územích se slony a že tento jednorázový obchod se slonovinou bude pečlivě a exaktně vyhodnocen, jestli nevyvolá další vlnu pytláctví slonů. Blíže *Kučera, J., Klouček, O., Kostínková, H.: Volání divočiny z Haagu. In Zpravodaj Ministerstva životního prostředí, číslo 9/2007, Praha, strana 20.*

62 Proces změny příloh upravuje článek 15 a 16 Úmluvy CITES. Změna je možná přímo na konferenci nebo mezi zasedáními konference. Článek 15 upravuje proces týkající se změny přílohy I a II, který je komplikovanější než proces upravený článkem 16, týkající se pouze přílohy III.

63 Doporučení jsou většinou vypracována dopředu sekretariátem. Mají formu rozhodnutí Konference smluvních stran.

64 Musí uvědomit sekretariát o svém přání být zastoupeny svými pozorovateli a nesmí se proti němu vyjádřit jedna třetina či více z přítomných stran. V případě OSN, jejich specializovaných agentur a Mezinárodní agentury pro atomovou energii není třeba tyto podmínky splnit.

65 Blíže Kurz, A.: Konference smluvních stran CITES 14. zasedání. In *Ochrana přírody, číslo 5/2007, Praha, strana 29 - 32.*

66 Blíže *Kučera, J.: Desátá Konference členských zemí CITES. In Zpravodaj Ministerstva životního prostředí, číslo 8/1997, Praha, str. 21.*

Na druhou stranu se některé státy domnívají, že je vhodnější pragmatický - konzumní přístup k využívání fauny a flóry, přičemž se také zaštiťují principem trvalé udržitelnosti a obchod chápou jako hlavní motivující ekonomický stimul pro ochranu přírody. Podle nich může být účinně chráněna pouze ta část divoké přírody, která přináší ekonomický zisk, a ochrana jen z morálních důvodů nemá v chudých zemích žádnou budoucnost. Stále dochází k polarizaci světa na bohatý Sever a chudý Jih, přičemž některé rozvojové země označily protekcionistické pozice USA a ES za projev „ekologického neokolonializmu“⁶⁷

Velmi zajímavou je myšlenka prezentovaná prezidentem Tanzanie: „Skutečnost, že se v Tanzanii vyskytuje velké množství vzácných zvířat a rostlin je pouze jakási přírodní shoda okolností. Patří celému lidstvu. Proto by se mělo celé mezinárodní společenství podílet na jejich přežití.“ Tento názor je dále rozvinut úvahou, že některé přírodní zdroje by měly být považovány za globální (například deštný prales nebo populace slonů). Všechny státy by měly právo vyžadovat na státu, kde se takový zdroj vyskytuje, aby o něj řádně pečoval. Na druhou stranu, všechny tyto státy by měly povinnost podílet se na financování této péče.⁶⁸

I když se jedná v současnosti o nereálnou představu z důvodu kolize se svrchovaností jednotlivých států na svém území, bylo by určitě vhodné v budoucnu přizpůsobit některé mezinárodní prameny těmto úvahám. Pokud by se chudším zemím dostalo dostatečné finanční výpomoci na ochranu druhů *in situ* a byla by zajištěna kontrola jejího využití, neměli by místní obyvatelé takový zájem na legálním či nelegálním příjmu z vývozu exemplářů druhů zahrnutých v přílohách Úmluvy CITES.

1.4.2. Orgány Úmluvy CITES na národní úrovni

Každá strana má dle čl. 9 Úmluvy CITES povinnost ustanovit jeden či více výkonných orgánů administrativní povahy. Tyto orgány jsou oprávněny k vydávání jednotlivých povolení a potvrzení, přičemž státy mají povinnost sdělit depozitní vládě jméno a adresu výkonného orgánu, který je zmocněn jednat

⁶⁷ Blíže *Kučera, J.*: 12. zasedání Konference smluvních stran Úmluvy CITES v Santiagu de Chile. In *Zpravodaj Ministerstva životního prostředí*, číslo 2/2003, Praha, str. 11.

⁶⁸ *Birnie, P.W., Boyle, A.E.*: *International Law and the Environment*. 2. vydání. Oxford University Press, str. 615.

s ostatními stranami a Sekretariátem CITES.⁶⁹ Dále musí státy zřídit jeden nebo více orgánů vědeckých, které jsou povahy odborné a vyjadřují se k žádostem o vydání povolení k obchodu s exempláři z hlediska ochrany biologické rozmanitosti.⁷⁰

Posledními orgány CITES na národní úrovni jsou orgány kontrolní. Úmluva CITES sice přímo nepožaduje jejich zřízení, ustanovení čl. 8 však předepisuje stranám povinnost přijmout přiměřená opatření k tomu, aby byla její ustanovení právně závazná a bylo znemožněno takové obchodování s exempláři, které by ji porušovalo. Obligatorně musí být přijato opatření k pokutování obchodu nebo držby exemplářů druhů obsažených v přílohách I, II, III bez náležitých dokumentů a také opatření k provedení jejich případné konfiskace nebo navrácení do státu, který je vyvezl. Čl. 8 odst. 4 a 5 Úmluvy CITES se také zmiňuje o možném zřízení záchraného centra, kterým se rozumí instituce specializovaná k péči o živé exempláře zvířat, zejména o ty, které byly zabaveny.

1.5. Ostatní mezinárodní dokumenty regulující obchod s exempláři ohrožených druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin související s Úmluvou CITES

Historicky nejstarší jsou mezinárodní úmluvy týkající se ochrany mořských savců a ryb. Roku 1946 byla podepsána Úmluva o regulaci velrybářství⁷¹, na jejímž základě byla zřízena Mezinárodní velrybářská komise (zkratka IWC).⁷² Cílem úmluvy je dosáhnout situace, kdy by velrybí populace byla natolik početná, aby byla schopna trvalého kontrolovaného využívání.

⁶⁹ Tento výkonný orgán je povinen na žádost sekretariátu nebo výkonného orgánu jiné strany postoupit otisk razítek, pečeti a jiných značek, užívaných v daném státě (čl. 9 odst. 4 Úmluvy CITES).

⁷⁰ Blíže *Stejskal, V.*: Úvod do právní úpravy ochrany přírody a péče o biologickou rozmanitost. 1. vydání. Linde Praha, 2006, str. 135.

⁷¹ Následovala po Úmluvě z roku 1931, která se pokusila omezit destrukci velrybí populace poskytnutím ochrany dvěma obzvláště ohroženým druhům prostřednictvím regulace výlovu. Zakazovala např. zabíjení mladých velryb a kojících matek.

Blíže *Jančářová, I.*: Mezinárodní smlouvy na ochranu životního prostředí – vybrané otázky. 1. vydání. Brno, Masarykova univerzita, 1997, str. 70.

⁷² International Whaling Commission, schází se každoročně a přijímá regulace ohledně kvót chráněných druhů, metod lovu apod. Roku 1986 byly uloženy nulové kvóty – Japonsko, bývalé SSSR a Norsko uplatnily k tomuto rozhodnutí výhrady.

Blíže *Jančářová, I.*: Mezinárodní smlouvy na ochranu životního prostředí – vybrané otázky. 1. vydání. Brno, Masarykova univerzita, 1997, str. 71.

Česká republika je stranou úmluvy od roku 2004. Tato úmluva je úzce propojena s Úmluvou CITES. Lov velryb v mezinárodních vodách spadá podle Úmluvy CITES pod tzv. introdukci z moře, avšak Úmluva o regulaci velrybářství byla uzavřena dříve a platí tedy její pravidla. Úmluva CITES se ovšem uplatní při regulaci mezinárodního obchodu s velrybami a produkty z nich, protože od roku 1979 jsou všichni kytovci zařazeni v příloze I a II.⁷³

Ve druhé polovině 20. století byla přijata řada mezinárodních úmluv o regulaci mořského rybolovu, což vyústilo k podpisu Úmluvy OSN o mořském právu v roce 1982 (zkratka UNCLOS). V platnost vstoupila až roku 1994. Jsou v ní stanoveny základní zásady využívání živých přírodních zdrojů, s důrazem na zachování biologického potenciálu moří pro budoucí generace.

„V protikladu k těmto zásadám je však dnes mořský rybolov ve stále hlubší krizi, způsobené značným stupněm devastace populací komerčně využívaných ryb nadměrným lovem. Moderní rybářské metody navíc působí značné škody i dalším necíleným mořským živočichům, jako jsou například delfíni, mořské želvy, ptáci a žraloci.

Úmluva CITES obsahuje na jedné straně mechanismy regulace lovu ohrožených živočichů v mezinárodních vodách v institutu introdukce z moře, na druhé straně je však v jejím textu vyjádřeno, že Úmluva nebude stát v cestě uplatňování mořského práva vzniklého pod patronací OSN. Přesto se v poslední době vážně diskutuje o rozšíření aplikace Úmluvy CITES na další komerčně využívané mořské a sladkovodní živočichy, jako jsou např. žraloci, tuňáci a další. Od roku 1997 se v rámci CITES kontroluje mezinárodní obchod s kaviárem a dalšími produkty jeseterovitých ryb, což může být precedentem i pro mořské ryby.“⁷⁴

Další důležitou úmluvou, která se týká problematiky obchodu s produkty živé přírody je Mezinárodní dohoda o tropickém dřevu (zkratka ITTA) z roku 1983. Mezinárodní organizace o tropickém dřevu, vzniklá na jejím základě, by měla zajistit rozumné a udržitelné využívání dřeva z tropických oblastí, především

⁷³ Blíže *Stejskal, V., Vilímková, V.*: Zákon o obchodování s ohroženými druhy a předpisy související. Komentář. 1.vydání. Linde Praha, 2005, str. 13.

⁷⁴ Blíže *Stejskal, V., Vilímková, V.*: Zákon o obchodování s ohroženými druhy a předpisy související. Komentář. 1.vydání. Linde Praha, 2005, str. 15.

deštných pralesů. Úmluva CITES reguluje obchod s několika komerčně využívanými dřevinami, z nichž nejvýznamnější je mahagon.⁷⁵

Roku 1994 byla podepsána Dohoda o spolupráci afrických zemí při potírání pytláctví a nelegálního obchodu s faunou a flórou, která byla iniciována zejména politickou diskusí, která v té době probíhala o zákazu mezinárodního obchodu se slonovinou (blíže poznámka pod čarou č. 61).⁷⁶

⁷⁵ Na 14. zasedání Konference členských států v Haagu roku 2007 byla přijata opatření, aby jihoamerické státy s výskytem mahagonu brazilského, honduraského a kubánského, které jsou v příloze CITES II, dodržovaly principy udržitelné těžby mahagonového dřeva. Problematická situace je zejména v Peru, které není schopné se vypořádat s nelegální těžbou. Stálý výbor proto určil pro Peru provizorní omezené vývozní kvóty a vláda Peru musí rychle problém vyřešit, nebo bude vyhlášen zákaz dovozu mahagonového dřeva z této země. EU je přitom spolu s USA nejvýznamnějším dovozcem mahagonu. Blíže *Kučera, J., Klouček, O., Kostínková, H.: Volání divočiny z Haagu. In Zpravodaj Ministerstva životního prostředí, číslo 9/2007, Praha, strana 20.*

⁷⁶ Blíže *Stejskal, V., Vilímková, V.: Zákon o obchodování s ohroženými druhy a předpisy související. Komentář. 1. vydání. Linde Praha, 2005, str. 13.*

2. Komunitární dimenze regulace obchodu s ohroženými druhy

2.1. Postavení práva životního prostředí v systému komunitárního práva

Právo životního prostředí patří do prvního pilíře Evropské unie (dále EU). Ten je tvořen právem Evropského společenství (dále ES) neboli právem komunitárním, jehož významným prvkem je nadstátnost, supranacionální charakter.

Environmentální politika ES vznikla již před více než třiceti lety. Samotné ES vydalo za tuto dobu více než několik stovek právních předpisů, týkajících se ochrany životního prostředí, vedle nichž jsou většinou přijímány ještě předpisy na úrovni národní.

V rámci ES existuje řada problémů životního prostředí, jež mají nadnárodní povahu a nelze je řešit pouze na úrovni států či regionů. Narozdíl od mezinárodních úmluv jsou díky svému supranacionálnímu charakteru předpisy ES více přesné a konkrétní a obsahují účinnější nástroje a mechanismy prosazování.⁷⁷

Nejdůležitějšími prameny práva životního prostředí jsou primární a sekundární prameny práva ES, judikatura Evropského soudního dvora (dále ESD) a mezinárodní smlouvy, které ES ratifikovalo. Primárním pramenem je především Smlouva o založení Evropského společenství (zkratka SES), která obsahuje zvláštní kapitolu XIX. Ta byla do SES vnesena Jednotným evropským aktem roku 1986 a obsahuje články č. 174 – 176. Jejich ustanovení regulují základní cíle environmentální politiky ES, její obsah a hlavní zásady rozhodování orgánů ES.⁷⁸

⁷⁷ Blíže *Kružíková, E., Adamová, E., Komárek, J.*: Právo životního prostředí Evropských společenství, 1. vydání. Linde Praha, 2003, str. 22.

⁷⁸ Blíže *Tichý, L., Arnold, R., Svoboda, P., Zemánek, J., Král, R.*: Evropské právo. 3. vydání. Praha. C.H.Beck, 2006, str. 710 – 713.

Dle čl. 174 SES je ve vztahu k ochraně ohrožených druhů významná podpora opatření na mezinárodní úrovni, která se snaží čelit regionálním a celosvětovým problémům životního prostředí. Důležitá je také zásada spolupráce s třetími zeměmi a mezinárodními organizacemi a povinnost přihlídnout při přípravě politiky Společenství k dostupným vědeckým a technickým údajům.

Zákonodárny proces předcházející schvalování právních aktů upravujících ochranu životního prostředí se řídí jednak obecnými ustanoveními SES a jednak speciálními ustanoveními čl. 175 SES. V případě přijetí předpisů dle čl. 175 SES mohou členské státy zachovat nebo zavést přísnější ochranná opatření, která musí být v souladu s SES a oznamují se Komisi (čl. 176 SES). Rada může využít možnosti zmocnit Komisi dle čl. 202 SES k vydání předpisů, které stanoví určité podmínky a kritéria provádění jiných právních předpisů vydaných Radou.⁷⁹

Většina konkrétních ustanovení komunitárního práva životního prostředí je obsažena v pramenech sekundárních, a to nařízeních, směrnicích, rozhodnutích nebo doporučeních a stanoviscích. Nejčastěji využívanou formou právních předpisů v environmentální legislativě jsou směrnice.

V případě regulace obchodu s exempláři ohrožených druhů jsou však předpisy ve formě nařízení, a to z toho důvodu, že zavádějí závazky dle Úmluvy CITES do komunitárního práva, a také proto, že je třeba vytvořit určitá společná a jednotná pravidla,⁸⁰ která jsou nutná k efektivní regulaci vnějšího a vnitřního obchodu na území členských států ES.⁸¹ Těmito prameny se zabývá následující kapitola.

⁷⁹ Blíže k obecným aspektům komunitárního práva životního prostředí např. *Kružíková, E., Adamová, E., Komárek, J.*: Právo životního prostředí Evropských společenství, 1. vydání. Linde Praha, 2003, stran 410. *Tichý, L., Arnold, R., Svoboda, P., Zemánek, J., Král, R.*: Evropské právo. 3. vydání. Praha. C.H.Beck, 2006, 928 stran.

⁸⁰ Blíže *Damohorský, M. a kolektiv.*: Právo životního prostředí, 1. vydání. Praha, C.H.Beck, 2003, str. 131.

⁸¹ Viz čl. 5) a 10) preambule nařízení 338/97.

2.2. Nejdůležitější komunitární prameny realizující předpisy Úmluvy CITES

Všechny členské státy ES jsou smluvními stranami Úmluvy CITES. ES jako celek smluvní stranou není, Evropská komise však působí jako pozorovatel ve všech orgánech úmluvy.⁸² I přes to ES přijala předpisy implementující požadavky Úmluvy CITES.⁸³

Na čtvrté Konferenci smluvních stran v Botswaně roku 1983 byl přijat tzv. Gaboronský dodatek k čl. 21 Úmluvy CITES, který umožňuje přístup regionální ekonomické organizace.⁸⁴ K platnosti dodatku je však třeba ratifikace dvoutřetinové většiny států (přesně 54), které byly v té době členy Úmluvy CITES. Do 1.5.2005 tak však učinilo pouze 44 států⁸⁵. Ratifikace států, které přistoupily k úmluvě až po přijetí dodatku, je bez právního významu.⁸⁶

2.2.1. Přehled předpisů ES⁸⁷

Od roku 1984 byly požadavky Úmluvy CITES zajišťovány jednotným způsobem nařízením Rady (EHS) 3628/82, které bylo k 1. 6. 1997 zrušeno a nahrazeno nařízením Rady (ES) 338/97 ze dne 9. prosince 1996 o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi (dále jen nařízení 338/97). Toto nařízení je přijato na základě článku 175 SES⁸⁸ a členské státy tedy mohou zachovat nebo zavést přísnější ochranné opatření.

Neméně důležitým předpisem je nařízení Komise (ES) 865/2006 ze dne 4. května 2006 o prováděcích pravidlech k výše zmíněnému nařízení 338/97 (dále jen nařízení 865/97)⁸⁹, které bylo již změněno nařízením Komise (ES) č. 100/2008 ze dne 4. února 2008⁹⁰.

⁸² Blíže *Vilímková, V.*: Mezinárodní obchod s ohroženými druhy rostlin a živočichů. In *Ekologie a právo*, číslo 2/2006. Praha, str. 14.

⁸³ Blíže *The Yearbook of European Environmental Law*, volume 2, Oxford Uni Press, 2002, str. 220-240.

⁸⁴ Tato organizace by vykonávala všechna práva členských států vyplývajících z Úmluvy CITES včetně hlasovacího, ale zároveň by měla zodpovědnost za splnění příslušných povinností.

⁸⁵ Viz příloha č. 23.

⁸⁶ Blíže http://ec.europa.eu/environment/cites/srg_backgrnd_en.htm.

⁸⁷ Kompletní přehled všech předpisů ES týkajících se obchodu s ohroženými druhy viz příloha č. 4.

⁸⁸ Blíže *Kružíková, E., Adamová, E., Komárek, J.*: Právo životního prostředí Evropských společenství, 1. vydání. Linde Praha, 2003, str. 246.

⁸⁹ V nařízení 865/2008 jsou zavedeny nové možnosti regulace obchodu s exempláři ohrožených druhů, z nichž většina závisí na úvaze členských států, zda je do své legislativy implementují. Jedná se

Třetím podstatným předpisem týkajícím se realizace úmluvy v ES je nařízení Komise (ES) 811/2008 ze dne 13. srpna 2008⁹¹ o pozastavení dovozu exemplářů určitých druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin do Společenství (dále jen nařízení 811/2008). Všechna nařízení jsou často novelizována a rušena, zejména s ohledem na změny v přílohách Úmluvy CITES.⁹²

2.2.2. Nařízení 338/97

Základním cílem nařízení 338/97 je ochrana druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin a zaručení jejich zachování v přírodních ekosystémech tím, že dojde k usměrňování obchodu s nimi. Nařízení se provádí v souladu s cíli, zásadami a ustanoveními Úmluvy CITES. Zásadním rozdílem je regulace veškerého obchodu na území členských států ES, a to jak vnitřního tak vnějšího, zatímco Úmluva CITES reguluje pouze obchod mezinárodní.

Nařízení je v souladu s čl. 249 odst. 2 SES obecně platné, závazné a přímo aplikovatelné ve všech státech ES. Je závazné vůči všem subjektům, kterým je určeno. Členské státy nesmějí transponovat obsah nařízení do vnitrostátních právních norem.⁹³ Musí však vydat potřebné akty k zajištění aplikace tohoto nařízení. Dle čl. 12 a čl. 13 nařízení 338/97 jsou to akty týkající se celních úřadů, výkonných a vědeckých orgánů. Dále mají členské státy povinnost zavést náležité sankce dle čl. 16 nařízení 338/97.

2.2.3. Definice základních pojmů

Nejvýznamnější ve vztahu k Úmluvě CITES je definice pojmu obchod (čl. 2 písm. u) nařízení 338/97), který zahrnuje dovoz, vývoz nebo zpětný vývoz z

především o ustanovení týkající se obchodu s biologickými vzorky, vývozu a dovozu neživých exemplářů, potvrzení o putovní výstavě, potvrzení o osobním vlastnictví, souboru vzorků, povinné licencování balíren kaviáru atd.

⁹⁰ Tímto nařízením byla změněna a upřesněna pravidla ohledně souborů vzorků a upřesněny určité formality týkající se obchodu s druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin.

⁹¹ Tato nařízení nahradilo nařízení Komise (ES) 1037/2007 ze dne 25. února 2003 nařízení Komise (ES) 349/2003 ze dne 25. února 2003.

⁹² Nařízení 338/97 o ochraně druhů bylo novelizováno nařízením 834/2004, 1332/2005 a nově nařízením 318/2008. Nařízení 865/2006 o prováděcích pravidlech zrušilo předchozí nařízení 1808/2001, které zase nahradilo předchozí nařízení 939/97, a nařízení 811/2008 o pozastavení dovozu exemplářů do Společenství nahradilo nařízení 1037/2007, které zrušilo nařízení č. 349/2003, které již bylo předtím novelizováno nařízením 776/2004 a 605/2006.

⁹³ Blíže Kružíková, E., Adamová, E., Komárek, J.: Právo životního prostředí Evropských společenství, 1. vydání. Linde Praha, 2003, str. 27.

členských států ES, včetně přivezení z moře. Dále se za obchod považuje využívání, přemísťování a převod vlastnictví exemplářů v rámci členských států Společenství, včetně případů uvnitř jednoho členského státu. Nařízení tedy vylučuje možnost legálního obchodu s exempláři ohrožených druhů na území členského státu bez příslušných dokumentů.

Naopak Úmluva CITES reguluje pouze mezinárodní obchod, takže např. prodej slonoviny je v mnohých afrických státech naprosto legální bez jakýchkoli dokumentů a pravidla Úmluvy CITES by byla porušena, až při pokusu o vývoz této slonoviny bez příslušných dokladů.⁹⁴

Exemplářem je dle nařízení 338/97 jakýkoliv živočišný nebo rostlinný jedinec, ať živý nebo neživý, jakákoliv jeho část nebo odvozenina, ať tvoří součást jiného zboží či nikoliv, jakož i jakékoliv jiné zboží, u něhož je patrné, že představuje nebo obsahuje části nebo odvozeniny daných živočichů nebo rostlin. Ve srovnání s Úmluvou CITES je definice daleko preciznější, zmenšuje pravděpodobnost možných nesrovnalostí při výkladu a přispívá k jednodušší aplikovatelnosti v praxi.

Druhem se rozumí shodně s ustanovením Úmluvy CITES druh, poddruh nebo jejich populace, čímž je myšlen biologicky nebo zeměpisně odlišný soubor jedinců.

Definice pojmu přivezení z moře zahrnuje shodně s Úmluvou CITES dovoz exempláře, který byl získán v mořském prostředí, jež nespadá do jurisdikce žádného státu (tzv. introdukce z moře), ale navíc obsahuje dovoz exempláře, získaného ze vzdušného prostoru nad mořem a mořského dna a podloží pod mořem. Nařízení se tedy podařilo vyplnit mezeru Úmluvy CITES, která byla například ve vztahu k mořským ptákům.

Dále jsou nařízením definovány důležité pojmy nabízení k prodeji a prodej, které v Úmluvě CITES vůbec zmíněny nejsou. Je to z důvodu zákazu obchodní činnosti, který nařízení zavádí pro druhy přílohy A ve čl. 8. Nabízením k prodeji se rozumí jak přímé nabízení k prodeji, tak i jakákoliv činnost, která za takové nabízení může být oprávněně považována, včetně přímého nebo zprostředkovaného inzerování a výzvy k zakoupení. Prodej zahrnuje jakoukoliv

⁹⁴ Blíže *Kučera, J.*: České Republika a zákaz mezinárodního obchodu se slonovinou. In *Zpravodaj Ministerstva životního prostředí*, číslo 2/1998, Praha, str. 6.

formu prodeje a pro účely tohoto nařízení se za prodej považuje také pronajmutí, směna nebo výměna.

2.3. Regulace obchodu s ohroženými druhy na základě nařízení 338/97 a předpisů ES souvisejících

2.3.1. Kategorizace ohrožených druhů

Za účelem usměrnění obchodu jsou ohrožené druhy rozděleny do čtyř kategorií a vyjmenovány v přílohách A - D nařízení 338/97. Příloha A obsahuje stejné druhy jako příloha I Úmluvy CITES bez druhů, u nichž vznesl některý členský stát výhradu.

Na druhou stranu je příloha A rozšířena⁹⁵ o ty druhy, které jsou předmětem poptávky v členských státech nebo mimo ně a hrozí jim vyhynutí nebo jsou tak vzácné, že by jakýkoliv objem obchodu ohrozil jejich přežití. Dále je rozšířena o druhy z rodu, z něhož většina druhů je zařazena do přílohy A, nebo které jsou takovým druhem, jehož většina poddruhů je zařazena do přílohy A, a toto zařazení je nezbytné pro účinnou ochranu těchto taxonů.

Do přílohy B jsou zařazeny druhy z přílohy II Úmluvy CITES neobsažené již v příloze A, za podmínky, že u nich členské státy nevznesly výhradu. Dále zahrnuje druhy z přílohy I Úmluvy CITES, u kterých byla vznesena výhrada některým ze států, a potom druhy, které nejsou zařazeny ani v příloze I nebo II Úmluvy CITES a které jsou předmětem mezinárodního obchodu v objemech, které by mohly ovlivnit přežití a význam této populace v ekosystémech.

Zajímavou novinkou, kterou přineslo nařízení 338/97, je zařazení určitých druhů do přílohy B, protože bylo zjištěno, že zavedení živých exemplářů do přírodního prostředí Společenství by představovalo ekologické ohrožení původních druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin ve Společenství.⁹⁶

⁹⁵ Např. suchozemské evropské želvy *Testudo hermanni*, *T. marginata* a *T. graeca*. Úmluva CITES je řadí do přílohy II ale dle nařízení 338/97 jsou v příloze A. Viz příloha č. 7. Foto viz příloha č. 20.

⁹⁶ Jedná se například o vodní želvy *Trachemys scripta elegans* a *Chrysemys picta*, známé "želvičky za stovku." Tyto želvy původem ze Severní a Střední Ameriky jsou schopny se aklimatizovat na klima ve Střední a Jižní Evropě. Zejména v oblastech Španělska, Řecka a Itálie jsou dokonce schopny rozmnožování a vytlačují původní méně agresivní druhy želv jako *Emys orbicularis* a *Mauremys caspica* a *leprosa*. Foto viz příloha č. 6.

Rozšířením příloh nařízení 338/97 oproti odpovídající příloze Úmluvy CITES je demonstrován zájem společenství na hájení svých vlastních zájmů.

Příloha C obsahuje druhy zařazené do přílohy III Úmluvy CITES a zároveň nezařazené do přílohy A nebo B bez vznesené výhrady a také druhy zařazené do přílohy II Úmluvy CITES, u nichž byla vznesena výhrada.

V příloze D jsou zařazeny druhy, které nejsou v přílohách A až C a které jsou do členských států Společenství dováženy v počtech, jež jsou dostatečným opodstatněním pro sledování a druhy zařazené do přílohy III úmluvy, u nichž byla vznesena výhrada.

Kompletní aktuální přílohy A až D jsou upraveny nařízením 318/2008, kde je u jednotlivých druhů uvedena také příloha dle Úmluvy CITES. Ukázka týkající se třídy *Reptilia* (plazi), řádu *Testudinata* (želvy) viz příloha č. 7.

2.3.2. Regulace obchodu s třetími zeměmi

Jak vyplývá již z výše uvedené definice obchodu, legislativa ES reguluje na jedné straně nakládání s exempláři ohrožených druhů ve vztahu k nečlenským státům ES a na straně druhé uvnitř území členských států ES. Obchod se třetími zeměmi je regulován podobně a ve shodě s ustanoveními Úmluvy CITES prostřednictvím systému povolení k dovozu, vývozu a zpětnému vývozu (permity).⁹⁷ Tyto administrativní nástroje jsou ještě doplněny o instituty povinnosti notifikace a zákazu dovozu, které jsou podrobněji rozebrány dále.⁹⁸

Veškeré doklady, které musí vývozci nebo dovozci předkládat příslušným celním úřadům, jsou vydávány na speciálních formulářích. Technické údaje, vzory formulářů a doba platnosti všech dokladů jsou uvedeny v nařízení 865/2006 o prováděcích pravidlech k nařízení 338/97. Tyto doklady musí vývozci nebo dovozci předkládat příslušným celním orgánům podle ustanovení legislativy ES.

Většinou je třeba doklady předložit na vnějších hranicích EU. V praxi tedy často nastává situace, kdy jsou doklady jednoho členského státu předkládány celním orgánům jiného členského státu, a naopak. Všechny státní orgány

⁹⁷ Viz formulář v příloze 8.

⁹⁸ Blíže ke komunitárním administrativním nástrojům *Damohorský, M. a kolektiv.: Právo životního prostředí*, 1. vydání. Praha, C.H.Beck, 2003, str. 152.

(včetně celních) všech členských států uznávají doklady vydané výkonnými orgány CITES členských států v souladu s ustanoveními nařízení 338/97.⁹⁹

Dále má Komise možnost vyhlásit speciální omezení, které zakazuje dovoz určitého druhu do členských států ES, ať už ze všech světových lokalit nebo z lokality přesně vymezené.

2.3.2.1. Obchod s třetími zeměmi s druhy v příloze A

Dle čl. 5 nařízení 338/97 je vývoz nebo zpětný vývoz ze států ES možný pouze poté, co byly provedeny potřebné kontroly a celnímu orgánu bylo předloženo vývozní povolení nebo potvrzení o zpětném vývozu. K vydání vývozního povolení pro exempláře zařazené v příloze A nařízení je zapotřebí několik podmínek:

a) písemné oznámení vědeckého orgánu, že odchyt či sběr exemplářů ve volné přírodě nebo jejich vývoz nebude mít škodlivý účinek na stav zachování druhu nebo na rozsah území, kde se příslušná populace vyskytuje,

b) žadatel má povinnost předložit dokumenty dokazující, že exempláře byly získány v souladu s právními předpisy o ochraně dotyčných druhů, které byly účinné na území některého členského státu v době získání,

c) výkonný orgán provede kontrolu a přesvědčí se, že exemplář bude připraven a přepravován takovým způsobem, aby se minimalizovalo nebezpečí zranění, poškození zdraví nebo krutého zacházení,

d) výkonný orgán také musí být ubezpečen o tom, že exempláře přílohy A nařízení, které nejsou zařazené do přílohy I Úmluvy CITES nebudou využívány k převážně komerčním účelům, a že v případě druhů které jsou zařazené v příloze I Úmluvy CITES bylo vydáno potřebné dovozní povolení,¹⁰⁰

e) na závěr musí výkonný orgán po konzultaci s vědeckým dospět k názoru, že neexistují žádné další podmínky, které by byly proti vydání vývozního povolení.

⁹⁹ Blíže *Kučera, J.*: Informace pro obchodníky, vývozce, dovozce, chovatele, pěstitele a další zájemce k provádění Úmluvy o mezinárodním obchodu ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin (CITES) a nařízení Rady (ES) č. 338/97. In <http://www.env.cz>, 6.3.2006, str. 3.

¹⁰⁰ Blíže bod 1.3.2.2. Úmluva CITES zakazuje komerční využití pouze u druhů přílohy I a v případě druhů zařazených do přílohy A nařízení 338/97, které nejsou v příloze I Úmluvy CITES, by docházelo k situaci, že vývoz do třetí země by nesměl být pro komerční účely, kdežto u dovozu by tato překážka odpadla.

Pro vydání potvrzení o zpětném vývozu je potřeba splnit podmínky c), d) a e) shodně jako u běžného vývozního povolení a k tomu musí žadatel předložit písemný důkaz o dovezení exempláře do členského státu ES v souladu s v té době účinnými předpisy. Těmi je myšleno nařízení 338/97, dále nařízení 3626/82, před jejich účinností je to Úmluva CITES anebo musely být exempláře legálně dovezeny ještě před tím, než se Úmluva CITES stala účinnou v daném členském státě.

Čl. 4 nařízení 338/97 upravuje dovoz do členských států ES. Ten je možný pouze poté, co byly provedeny příslušné kontroly a celnímu orgánu v místě dovozu bylo předloženo dovozní povolení, k jehož vydání je třeba splnit následující podmínky:

a) Oznámení vědeckého orgánu, že dovoz nebude mít škodlivý účinek na stav zachování druhu a na rozsah populace, dále, že se dovoz uskutečňuje např. za účelem vědeckým, biomedicínským, vzdělávacím, chovatelským nebo pěstitelským a přinese užitek pro zachování dotyčných druhů,¹⁰¹ anebo že se dovoz uskutečňuje za jiným účelem, který neohrožuje přežití daného druhu. Vědecký orgán zde musí zvážit případné stanovisko Vědecké prověřovací skupiny, která je rozebrána v následující části této práce.

b) Žadatel musí předložit dokumenty dokazující, že exempláře byly získány v souladu s právními předpisy o ochraně ohrožených druhů. V případě druhů přílohy A nařízení 338/97, které nejsou v příloze I Úmluvy CITES, se jedná zejména o vývozní povolení nebo potvrzení o zpětném vývozu. V případě druhů zařazených do přílohy A nařízení 338/97 a do přílohy I Úmluvy CITES dochází k situaci, kdy stát vývozu podmiňuje vydání vývozního povolení předchozím předložením povolením dovozního, a v tomto okamžiku dochází k situaci, kdy oba státy chtějí, aby příslušné povolení vydal nejdříve ten druhý.¹⁰² Tento problém řeší nařízení tím, že příslušný orgán vydá povolení k dovozu, žadatelé však předá pouze kopii a originál zadrží až do doby, dokud žadatel nepředloží vývozní povolení nebo potvrzení o zpětném vývozu, které obdrží na základě výše zmíněné kopie. Z nařízení však nevyplývá, jestli je možno exempláře do členského státu dovézt jen na základě kopie a až zpětně si vyzvednout originál

¹⁰¹ Viz čl. 8 odst. 3 písm. e), f) a g) nařízení 338/97.

¹⁰² V jednom případě tak stanoví nařízení 338/97 ve článku 4 odst. 1 písm. b) a v druhém případě Úmluva CITES ve článku 3 odst. 2 písm. c). Blíže *Vilímková, V.*: Mezinárodní obchod s ohroženými druhy rostlin a živočichů. In *Ekologie a právo*, číslo 2/2006. Praha, str. 15.

dovozního povolení anebo zda si žadatel musí vyzvednout originál ještě před skutečným dovozem.

c) Umístění živého exempláře na místě určení musí být náležitým způsobem vybavené, o čemž se přesvědčí vědecký orgán.

d) Exemplář není určen k použití pro převážně komerční účely, o čemž se musí přesvědčit výkonný orgán.

e) Názor výkonného orgánu po konzultaci s orgánem vědeckým, že neexistují žádné další okolnosti týkající se přežití daného druhu, které byly proti vydání dovozního povolení.¹⁰³

2.3.2.2. Obchod s třetími zeměmi s druhy v příloze B

Vývoz nebo zpětný vývoz exemplářů druhů zařazených do přílohy B nařízení 338/97 je možný pouze po provedení potřebných kontrol a předložení vývozního povolení nebo potvrzení o zpětném vývozu na celním úřadě. Tyto doklady se vydávají při splnění stejných podmínek jako u druhů přílohy A s tím rozdílem, že není třeba předkládat dovozní povolení druhého státu, popřípadě výkonný orgán nemá povinnost se přesvědčit o tom, že exempláře nebudou využity převážně ke komerčním účelům. To vyplývá z toho, že Úmluva CITES povoluje komerční využití druhů obsažených v příloze II a v případě mezinárodního obchodu se pro tyto druhy vůbec dovozní povolení nevydává.

Dovoz exemplářů druhů z přílohy B je možný opět až po provedení kontrol, je však třeba předložit dovozní povolení některého členského státu ES, které je vydáno při splnění stejných podmínek jako u exempláře druhu přílohy A s výjimkou bodu d).

Nutnost mít dovozní povolení pro exempláře druhu z přílohy B nařízení 338/97 představuje přísnější formu regulace ve srovnání s požadavky Úmluvy CITES pro druhy z přílohy II.

¹⁰³ Dle rozhodnutí ministra životního prostředí ze dne 11. Října 2007, č.j. 5811/M/07, 69900/ENV/07, sp. zn. R/2004 nelze za existující okolnosti týkající se zachování druhu, jež mluví proti vydání dovozního povolení, pokládat nesplnění podmínek dovozu stanovených ve směrnici Rady (EHS) č. 92/65. Tato směrnice neobsahuje právní úpravu dovozu, ale upravuje veterinární podmínky pro provoz schválených zařízení, a proto podle ní nepřísluší o předmětném dovozu rozhodovat. Stanovisko vědeckého orgánu CITES je v tomto případě závazným stanoviskem ve smyslu ustanovení § 149 správního řádu.

2.3.2.3. Obchod s třetími zeměmi s druhy v příloze C a D

Vývoz nebo zpětný vývoz exemplářů druhů v příloze C je možný za totožných podmínek jako u druhů v příloze B. Regulace vývozu u druhů přílohy D neexistuje, protože tato příloha obsahuje pouze druhy, u kterých je sledován jejich dovoz do členských států ES.

Při dovozu exemplářů druhů dle přílohy C a D je režim již značně zjednodušený. Není potřeba předkládat dovozní povolení, dovozci mají pouze povinnost hlásit dovoz celním orgánům vyplněním předepsaného oznámení o dovozu.¹⁰⁴ U druhů obsažených v příloze C je třeba ještě rozlišit režim dovozu ze zemí, které jsou uvedeny v souvislosti s dotyčným druhem v této příloze, a dovoz ze země, která není v této příloze u daného druhu uvedena. V prvním případě musí dovozce předložit vývozní povolení, které je vydáno příslušným orgánem země vývozu a prokazuje legální způsob nabytí exempláře. Ve druhém případě, tedy při dovozu ze země neuvedené u daného druhu v příloze C nebo u zpětného vývozu z jakékoliv země, musí dovozce předložit buď vývozní povolení, potvrzení o zpětném vývozu anebo potvrzení původu.

2.3.2.4. Pozastavení dovozu určitých druhů ohrožených zvířat a rostlin do členských států ES

Článek 4 odst. 6 v souladu se čl. 19 odst. 2 nařízení č.338/97 zmocňuje Komisi k vyhlášení omezení dovozu exemplářů určitých druhů po předchozí konzultaci se zeměmi jejich původu a po zvážení případného stanoviska Vědecké prověřovací skupiny. Toto omezení může být buď všeobecné pro všechny země možného původu nebo se může týkat pouze některých. Důvody pro vyhlášení omezení dovozu jsou:

a) u druhů zařazených do přílohy A škodlivý účinek dovozu na stav zachování druhu nebo na rozsah území výskytu populace daného druhu anebo existují další skutečnosti, které mohou ovlivnit zachování tohoto druhu,

b) u druhů zařazených do přílohy B stejně jako u druhů uvedených v příloze A vliv dovozu na zachování druhu a populace na určitém území a navíc u

¹⁰⁴ Viz formulář v příloze 9.

Blíže *Kučera, J.*: Informace pro obchodníky, vývozce, dovozce, chovatele, pěstitele a další zájemce k provádění Úmluvy o mezinárodním obchodu ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin (CITES) a nařízení Rady (ES) č. 338/97. In <http://www.env.cz>, 6.3.2006, str. 2.

živých exemplářů jejich vysoká úmrtnost při přepravě nebo zjištění, že značnou část potenciální délky svého života v zajetí nepřežijí,

c) zjištění, že živé exempláře daných druhů představují ekologické ohrožení druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin na území členských států ES.

Aktuální seznam druhů, kterých se týká toto omezení dovozu, je obsažen v přílohách nařízení 1036/2007.¹⁰⁵ „Exempláře těchto druhů se nesmějí do členských států ES dovážet ani v případě, že Úmluva CITES takový obchod umožňuje a příslušné orgány třetích zemí vývoz povolí.“¹⁰⁶

Zákaz dovozu exemplářů určitých druhů do ES má svůj základ v ustanovení čl. 14 odst. 1 Úmluvy CITES, dle kterého mohou být v každém případě přijaty přísnější vnitrostátní předpisy nebo zákaz týkající se obchodu s exempláři ohrožených druhů.

2.3.3. Regulace nakládání s exempláři ohrožených druhů na území členských států ES

Další částí nařízení 338/97 jsou určena pravidla obchodu na území jednotlivých členských států ES. Tato pravidla jsou v současnosti aplikována nejen na obchod mezi členskými státy, ale také na obchod na území každého z nich. Jsou upravena čl. 8 a 9 nařízení 338/97 a týkají se pouze nakládání s exempláři druhů z přílohy A a B. S exempláři druhů dle přílohy C a D se může na území členských států nakládat bez omezení, s výjimkou dodržování určitých standardů zacházení během přepravy, které jsou rozebrány dále.

Základním ustanovením pro vytvoření pravidel týkajících se vnitřního obchodu na území ES je čl. 14 odst. 3 Úmluvy CITES, který stanoví, že ustanovení Úmluvy CITES nepostihnou pravidla týkající se obchodu na území států tvořících unii, jež zachovává vnější celní kontrolu a odstraňuje celní kontrolu mezi svými členy.

¹⁰⁵ Příklad pro řád želvy (*Testudines*) viz příloha č. 11.

¹⁰⁶ Blíže *Kučera, J.*: Informace pro obchodníky, vývozce, dovozce, chovatele, pěstitele a další zájemce k provádění Úmluvy o mezinárodním obchodu ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin (CITES) a nařízení Rady (ES) č. 338/97. In <http://www.env.cz>, 6.3.2006, str. 3.

2.3.3.1. Regulace obchodních činností

Obecné pravidlo týkající se obchodní činnosti s druhy obsaženými v příloze A a B stanoví, že nákup, nabízení ke koupi, nabývání pro obchodní účely, veřejné vystavování pro obchodní účely, využívání pro obchodní zisk a prodej, držení za účelem prodeje, nabízení k prodeji, a to také již ve fázi inzerování jakékoliv formy, nebo převážení za účelem prodeje je zakázáno. V souladu s již uvedeným se prodejem se rozumí jakákoli forma prodeje, pronajmutí, směna nebo výměna exempláře.

V případě exemplářů druhů dle přílohy A, zejména živých zvířat, mohou jednotlivé členské státy zakázat i jejich pouhé držení. V souladu s ustanovením článku 8 odst. 3 nařízení 338/97 a kapitolami X, XIII a XV nařízení 865/2006 je možno pro exempláře druhů přílohy A vydat z výše uvedených zákazů obchodní činnosti výjimku.

Důvodem pro udělení výjimky je například fakt, že exempláře byly dovezeny nebo získány dříve, než se stala první právní regulace (tedy Úmluva CITES, popřípadě komunitární předpisy) pro ně použitelnou. Dále mohou výjimku dostat exempláře živočichů narozené a odchované v zajetí¹⁰⁷ nebo uměle vypěstované rostliny¹⁰⁸, exempláře určené k výzkumným, vzdělávacím, chovatelským nebo pěstitelským účelům, které přinesou užitek pro zachování dotyčných druhů, exempláře legálně dovezené nebo legálně odebrané z přírody členského státu. Kolizí ustanovení nařízení 338/1997 a národního předpisu členského státu, který stanoví obecný zákaz jakéhokoliv obchodního či komerčního využití exempláře narozeného a odchovaného v zajetí druhu uvedeného v příloze A nařízení, se týká rozhodnutí ESD ze dne 23. října 2001 spisové značky C-510/99.¹⁰⁹

Potvrzení o výjimce se vydává buď pouze pro držitele uvedeného na formuláři (jedná se o správní akt *in personam*) nebo pro exemplář (správní akt

¹⁰⁷ Podrobnosti o tom, kdy jsou exempláře považovány za narozené a odchované v zajetí, stanoví nařízení 865/2006 ve článku 54. Shodně s původním nařízením 1808/2001 se jedná o situace, kdy se exemplář narodil do kontrolovaného prostředí a rodiče se v tomto prostředí i spářili, chovné stádo (hejno) je udržováno bez doplňování exemplářů z volné přírody, chovné stádo samo vyprodukovalo potomstvo druhé nebo další generace anebo chovné stádo bylo získáno v souladu se zákonnými ustanoveními platnými v době získání.

¹⁰⁸ Podrobnosti viz článek 56 nařízení 865/2006.

¹⁰⁹ Dle výroku soudu mají být ustanovení nařízení 338/97 týkající se obchodu s exempláři druhů uvedených v příloze A vykládána jako neodporující národní legislativě, která stanoví obecný zákaz obchodu s exempláři některých druhů uvedených v příloze A narozenými a odchovanými v zajetí.

in rem, týkající se adresáta, ale zprostředkovaně pro jeho poměr k věci).¹¹⁰ Pokud dojde k převodu exempláře v prvním případě, je tato výjimka platná pouze pro jednu transakci. V okamžiku, kdy by chtěl s exemplářem nakládat v rámci obchodní činnosti nový držitel, musí zažádat o výjimku novou. Platnost výjimky pro držitele je také možno omezit časově.¹¹¹

Jednou z novelizací nařízení 865/2006 provedenou nařízením 100/2008 je zavedení pravidla, že v případě vydání potvrzení specifického pro transakci s cílem povolit více transakcí, bude toto platné pouze na území členského státu, který je vydal. Pokud mají být potvrzení specifická pro transakci použita v jiném členském státě než ve státě, který je vydal, budou vydána pouze pro jedinou transakci a doba jejich platnosti bude omezena na dobu trvání této transakce.

Pokud je exemplář jedinečně a trvale označen, bývá většinou vydáno potvrzení o výjimce ze zákazu obchodní činnosti pro exemplář, se kterým potom může uskutečňovat obchodní činnost v rámci členských států ES každý jeho nový vlastník nebo držitel. Potvrzení o výjimce se vydává na speciálním formuláři žluté barvy¹¹² a platí ve všech členských státech ES.¹¹³

Nařízení 865/2006 upravuje v čl. 62 institut tzv. všeobecné výjimky ze zákazu obchodních činností s exempláři druhů zařazených v příloze A. Tyto zákazy se nevztahují a žádné potvrzení o výjimce se nevydává pro uměle vypěstované exempláře rostlinných druhů, zpracované exempláře získané před více než padesáti lety,¹¹⁴ přičemž problematika výkladu tohoto pojmu byla již předmětem řízení o předběžné otázce u Evropského soudního dvora – judikát C – 154/02, trestní řízení proti Janu Nilssonovi.¹¹⁵ Institutu všeobecné výjimky

¹¹⁰ Tzv. výjimka specifická pro transakci a výjimka specifická pro exemplář. Blíže *Vilímková, V.:* Mezinárodní obchod s ohroženými druhy rostlin a živočichů. In *Ekologie a právo*, číslo 2/2006. Praha, str. 15.

Viz formulář v příloze č. 10, kolonka 20.

Blíže ke správním aktům *Sládeček, V.:* *Obecné správní právo*. 1. vydání. Praha. Nakladatelství ASPI, 2005, 380 stran.

¹¹¹ V souladu s ust. čl. 11 odst. 3 nařízení 865/2006, potvrzení jsou specifická pro transakci, pokud exempláře, které spadají pod taková potvrzení, nejsou jedinečně a trvale označeny. Děje se tak například u mláďat želv, která není možno nezaměnitelně označit mikročipem až do velikosti cca 10 cm. Do té doby se k označení používá fotografie spodní části krunýře (plastronu), která není považována za jedinečné a trvalé označení, protože se s růstem exempláře mění.

¹¹² Dle nařízení č. 865/2006. Viz příloha č. 10, kolonka 19.

¹¹³ Blíže *Stejskal, V.:* Úvod do právní úpravy ochrany přírody a péče o biologickou rozmanitost. 1. vydání. Linde Praha, 2006, str. 304.

¹¹⁴ Definici exempláře získaného před více než 50 lety je uvedena v ustanovení čl. 2 písm. w) nařízení 338/1997.

¹¹⁵ Dle rozhodnutí soudu se za získání exempláře považuje převod darem a přechod v rámci dědického řízení, ale také zabítí volně žijících exemplářů a nabytí vlastnictví originálním způsobem. Dále není dle

se dále aplikuje na exempláře narozené a odchované v zajetí, které jsou uvedeny v příloze č. 10 nařízení č. 865/2006.¹¹⁶ Na tomto seznamu jsou druhy z přílohy A, které se v členských státech ES běžně chovají v zajetí a obchod s jedinci z volné přírody je z hlediska ochrany ohrožených druhů zanedbatelný.¹¹⁷

V případě exemplářů narozených a odchovaných v zajetí nebo uměle vypěstovaných může členský stát dát chovatelům, kteří byli schváleni výkonným orgánem, předem vydaná potvrzení za podmínky, že tito chovatelé povedou o svých chovech a odchovech speciální záznamy, které budou schopni na vyžádání předložit. Stejná potvrzení mohou dostat také osoby prodávající uhynulé exempláře odchované v zajetí nebo odebrané z volné přírody.¹¹⁸

Zajímavostí je, že definice obchodní činnosti nezahrnuje převod darováním, čehož může být využíváno k obcházení právních předpisů. Subjekty uzavřou fiktivní smlouvu darovací, kterou mohou převést exemplář i bez udělené výjimky ze zákazu obchodních činností. Ve skutečnosti je ovšem uzavřena smlouva kupní, protože dojde k náležitému protiplnění za převod vlastnictví daného exempláře. Ta je ovšem od počátku neplatná z důvodu absence výše zmíněné výjimky.

Na druhou stranu je ovšem třeba dát subjektu, který legálně drží exemplář nesplňující podmínky pro udělení výjimky ze zákazu prodeje, alespoň nějakou možnost s exemplářem nakládat a převést ho na jinou osobu, což je v tomto případě právě forma darování.

K realizaci obchodní činnosti s jedinci druhů přílohy B není nutná žádná speciální výjimka, je však nutno přesvědčivě prokázat v souladu s ustanovením čl. 8 odst. 5 nařízení 338/1997, že exempláře byly získány, a pokud pocházejí z území mimo členské státy ES, že byly do něho dovezeny v souladu s požadavky platných právních předpisů o ochraně volně žijící fauny a flóry. Toto legální nabytí nebo dovoz se prokazuje příslušnému výkonnému orgánu

judikátu důležité, zda osoba, která exempláře nabyla, je i jejich současný vlastník, či zda mezitím došlo k převodu nebo přechodu vlastnictví k těmto exemplářům.

¹¹⁶ V současnosti se jedná pouze o některé druhy ptáků, např. bažantů, holubů a některých papoušků. Viz příloha č. 12.

¹¹⁷ Blíže *Kučera, J.*: Informace pro obchodníky, vývozce, dovozce, chovatele, pěstitele a další zájemce k provádění Úmluvy o mezinárodním obchodu ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin (CITES) a nařízení Rady (ES) č. 338/97. In <http://www.env.cz>, 6.3.2006, str. 4.

¹¹⁸ Tyto osoby mají povinnost vést o své činnosti záznamy a každý rok předložit podrobnou výroční zprávu. Blíže článek č. 63 nařízení 865/2006.

členského státu ES s kontrolní pravomocí. Při dovozu je to například náležitě vyplněná a celními orgány potvrzená kopie dovozního povolení. Tento závěr potvrzuje také judikát ESD ze dne 23. Října 2001 spisová značka C-510/99, který uvádí, že exempláře druhů uvedených v příloze B je možno využít k obchodním činnostem pokud jsou splněny podmínky uvedené v čl. 8 odst. 5 nařízení 338/97.¹¹⁹

U exemplářů, které však pocházejí z území členských států ES (například zvířata narozená a odchovaná v zajetí), nestanoví předpisy ES žádná předepsaná potvrzení o původu a je tak na držitelích, jakým způsobem jsou schopni původ exemplářů prokázat.¹²⁰ V praxi je problém někdy řešen písemnou kupní smlouvou, popřípadě jinou smlouvou o převodu exemplářů, ve které jsou uvedeny údaje o prodejci a v případě prvních generací odchovů i kopie nebo čísla dovozních povolení předků, pocházejících z dovozu ze třetích států.

2.3.3.2. Přemísťování živých exemplářů

Právní ustanovení o přemísťování živých exemplářů dle čl. 9 nařízení 338/97 se týká stejně jako regulace obchodní činnosti pouze druhů z přílohy A a B. Na území členských států ES platí zákaz přemísťování živých exemplářů druhů z přílohy A. Podmínky nejsou ovšem takové, že žádný takový exemplář nelze přemísťovat z místa na místo.

Omezení se týká pouze exemplářů, které byly dovezeny z třetího státu a v dovozním povolení mají adresně vyznačeno konkrétní místo, kam je dovoz povolen a kde mají být tyto exempláře drženy. Pro přemístění jedince je pak nezbytné potvrzení o předběžném povolení k přemístění, vydané výkonným orgánem členského státu, v kterém se zvíře nachází.¹²¹ V ostatních případech, kdy neexistuje žádné specifické místo držení, je osoba zodpovědná za přemístění povinna doložit doklad o legálním původu exempláře.

¹¹⁹ Pokud je národní legislativa přísnější a zakazuje obchod s exempláři druhů uvedených v příloze B narozenými a odchovanými v zajetí, bude mít aplikační přednost v případě importovaných exemplářů legislativa ES před národní legislativou, a to za podmínky, že cíle uvedeného v článku 36 (30) SES smlouvy může být dosaženo na úrovni vnitřního trhu stejně efektivně za použití těchto méně přísných pravidel.

¹²⁰ Stejskal, V., Vilímková, V.: Zákon o obchodování s ohroženými druhy a předpisy související. Komentář. 1. vydání. Linde Praha, 2005, str. 86.

¹²¹ Blíže Vilímková, V.: Mezinárodní obchod s ohroženými druhy rostlin a živočichů. In Ekologie a právo, číslo 2/2006. Praha, str. 15.

Žádné povolení se nevyžaduje, jestliže je nutno nějaké živé zvíře přemístit za účelem neodkladného veterinárního zákroku a následně je vráceno zpět na místo určení. Význam zákazu přemístění bez předběžného svolení je v tom, že při vydání povolení k dovozu se vědecký orgán přesvědčí, že dané místo určení je vhodně vybavené pro odpovídající péči o exemplář.

Při udělení předběžného povolení se vědecký orgán členského státu, do kterého má být přemístění provedeno, přesvědčí o vlastnostech nového místa umístění. Poté je vydáno potvrzení o udělení předběžného povolení k přemístění na formuláři dle nařízení 865/2006.¹²²

Při přemísťování živého exempláře druhu zařazeného v příloze B v rámci členských států ES není potřeba žádné povolení. Držitel má pouze povinnost zajistit, aby byl příjemce informován o umístění, vybavení a postupech potřebných k zajištění řádné péče o exemplář, teprve potom je oprávněn jej opustit.

Pro živé exempláře druhů příloh A - D platí dle čl. 9 odst. 5 nařízení 338/97, že při jakémkoliv přepravování či držení v tranzitu je nutno s nimi nakládat takovým způsobem, aby se minimalizovalo nebezpečí zranění, poškození zdraví a krutého zacházení, to vše také v souladu s právními předpisy ES o ochraně zvířat během přepravy.¹²³

V předpisech ES byl v tomto případě využit čl. 14 odst. 1 Úmluvy CITES, stanovující, že státy mohou přijmout přísnější předpisy týkající se přepravování exemplářů. Přísnější opatření ovšem nejsou motivována snahou o ochranu ohrožených druhů jako celku, nýbrž o ochranu jednotlivých exemplářů bez ohledu na stupeň ohrožení jejich druhu.

2.3.4. Odchyly v režimu regulace obchodu s třetími zeměmi a na území členských států ES

Čl. 7 nařízení 338/97 ve spojení s prováděcím nařízením 865/2006 upravuje několik případů, kdy se některá z výše zmíněných ustanovení o regulaci

¹²² Potvrzení je na totožném formuláři jako potvrzení o výjimce ze zákazu prodeje. Viz Příloha č. 10 kolonka 19.

¹²³ Například směrnice 628/91 o ochraně zvířat při transportu, ve znění směrnice 29/95, nařízení 1/2005 o ochraně zvířat během transportu a s tím spojené postupy. Blíže *Stejskal, V.*: Úvod do právní úpravy ochrany přírody a péče o biologickou rozmanitost. 1. vydání. Linde Praha, 2006, str. 305.

obchodu nepoužijí. Většinou se jedná o konkretizaci výjimek uvedených ve čl. 7 Úmluvy CITES.

První je případ exemplářů druhů z přílohy A narozených a odchovaných v zajetí nebo uměle vypěstovaných.¹²⁴ Na tyto exempláře se nepoužije režim platný pro druhy z přílohy A, ale budou se na ně vztahovat stejná ustanovení jako na exempláře druhů zařazených do přílohy B.

Jedinou výjimkou je ustanovení o zákazu obchodních činností dle článku 8 nařízení 338/97, kdy se na tyto exempláře nehledí jako na exempláře druhů zařazených v příloze B, ale je možno požádat dle čl. 8 odst. 3 písm. d) nařízení 338/97 o výjimku ze zákazu obchodních činností s odůvodněním, že se jedná o jedince narozené a odchované v zajetí nebo uměle vypěstované. V případě uměle vypěstovaných rostlin je možné použít rostlinolékařské osvědčení namísto vývozního nebo dovozního povolení.

Odchylná úprava se týká také tranzitu exemplářů přes území členských států. Nevyžaduje se provedení kontrol a předložení dokumentů potřebných k dovozu dle čl. 4 nařízení 338/97, ale naopak u druhů zařazených do příloh I a II Úmluvy CITES musí exemplář provázet platný dokument pro vývoz nebo zpětný vývoz dle ustanovení Úmluvy CITES, ve kterém je uvedeno místo určení exemplářů. V případě nepředložení tohoto dokumentu může být jedinec zadržen a posléze zabaven, pokud nedojde ani k jeho dodatečnému předložení.

Dále se odchylka vztahuje na exempláře osobního nebo rodinného charakteru v souladu s čl. 7 odst. 5 Úmluvy CITES. Dle nařízení 338/97 platí pro neživé exempláře, jejich části a odvozeniny patřící k druhům zařazených do příloh A – D zjednodušený režim, který je podrobněji rozebrán v kapitole XIV. nařízení 865/2006.

Za exempláře osobního nebo rodinného charakteru se považují například některé lovecké trofeje, kaviár do výše 250 gramů na osobu, čtyři kusy zpracovaných exemplářů druhů krokodýlů (*Crocodylia spp.*) atd.¹²⁵ Podmínkou je však neobchodní charakter nakládání s těmito exempláři.

¹²⁴ Definice je obsažena v člancích 54 a 56 nařízení 865/2006.

¹²⁵ Tyto exempláře musí být uloženy v osobních zavazadlech cestovatelů přijíždějících nebo opouštějících členský stát ES, v osobním majetku FO, která přesouvá své bydliště do nebo z členského státu nebo jsou to lovecké trofeje, které byly uloveny cestovatelem a dovezeny budou později. Podrobnosti viz článek 57 an. nařízení 865/2006.

Nařízení 865/2006 v čl. 37 zavádí nově možnost členských států vydávat potvrzení o osobním vlastnictví pro živý exemplář. Toto potvrzení může být používáno vícenásobně a opakovaně a používá se pro případy častého překračování hranic do třetích států s určitým jedincem. Potom již není při přechodu vyžadováno dovozní ani vývozní povolení.

Členské státy také mohou vydávat potvrzení o putovní výstavě pro exempláře, které splňují kritéria dle čl. 30 an. nařízení 865/2006. Potvrzení se používá místo dovozního a vývozního povolení ve vztahu ke třetím státům nebo jako výjimka z veřejného vystavování exemplářů za obchodním účelem na území členských států ES.

Potvrzení o vlastnictví živého exempláře a potvrzení o putovní výstavě nebyla obsažena v předchozím nařízení 1808/2001 a značně zjednodušují problematické situace při přechodu hranic s exempláři ohrožených druhů.

Soubor odchylek v regulaci obchodu s ohroženými druhy na základě komunitárních předpisů je v porovnání s možnými výjimkami dle Úmluvy CITES propracovanější a neumožňuje tak snadno jejich zneužití (blíže bod 1.3.6.).

2.4. Institucionální zajištění

2.4.1. Institucionální zajištění na komunitární úrovni

Na komunitární úrovni jsou z hlediska právních předpisů týkajících se ochrany ohrožených druhů důležité jak základní orgány ES, tak i další orgány speciálně zřízené nařízením 338/97. Mezi základní orgány patří Rada Evropské unie, Evropská komise a Evropský parlament, soudy a další.

Za orgány speciální jsou považovány Vědecká prověřovací skupina, zřízená na základě čl. 17 a výbor zřízený dle čl. 18 nařízení 338/97. Vzhledem k důležitosti postavení Komise při regulaci obchodu s exempláři ohrožených druhů se dále zabývám zejména jejím vztahem k nařízení 338/97. Také se podrobněji zabývám zvláštními orgány zřízenými tímto nařízením. Ohledně ostatních informací o orgánech odkazuji na odbornou literaturu.¹²⁶

¹²⁶ Tichý, L., Arnold, R., Svoboda, P., Zemánek, J., Král, R.: Evropské právo. 3. vydání. Praha. C.H.Beck, 2006, 928 stran.

Kružíková, E., Adamová, E., Komárek, J.: Právo životního prostředí Evropských společenství, 1. vydání. Linde Praha, 2003, 410 stran.

2.4.1.1. Komise

Komise je nařízením 338/97 zmocněna k přijetí předpisů (na základě článku 202 SES), které stanoví jednotné podmínky a kritéria pro vydávání, platnost a používání dokumentů používaných jak k nakládání s exempláři ve vztahu s třetími státy, tak i k nakládání s nimi v rámci členských států ES. Dále je oprávněna stanovit postupy k označování exemplářů pro usnadnění jejich identifikace, pozměňuje přílohy A-D na základě usnesení Konference smluvních stran Úmluvy CITES anebo jiných okolností, přijímá opatření k provádění rozhodnutí nebo doporučení Stálého výboru a doporučení Sekretariátu Úmluvy CITES.

Komise také přijímá výše popsaná opatření k omezení dovozu, stanoví kritéria, zda se jedinec narodil a byl odchován v zajetí, či byl uměle vypěstován a jiné. K tomuto účelu Komise vydává nařízení, poslední aktuálně účinná jsou nařízení 811/2008, nařízení 100/2008 a nařízení 318/2008.

Komise má oprávnění k vydávání těchto předpisů z důvodu pružnější reakce na otázky vědeckého a technického pokroku, kterých se toto zmocnění týká.¹²⁷

2.4.1.2. Zvláštní orgány zřízené na základě nařízení 338/97

V procesu přijímání výše zmíněných opatření Komise má důležité postavení Vědecká prověřovací skupina a výbor. Vědecká prověřovací skupina je složena ze zástupců vědeckých orgánů jednotlivých členských států. Její činností je studium otázek, které se týkají aplikace předpisů ES regulujících obchod s ohroženými druhy, zejména ustanovení týkajících se škodlivého účinku dovozu na zachování určitých druhů.

Přijatá stanoviska se mohou rychle měnit v souvislosti s novými dostupnými informacemi o stavu určitého druhu v zemi jeho původu. Názor Vědecké prověřovací skupiny se většinou shoduje se stanovisky vědeckých orgánů jednotlivých členských států, která jsou potřebná k udělení dovozního povolení pro druhy z přílohy A a B.

Stanovisko Vědecké prověřovací skupiny¹²⁸ je buď pozitivní nebo negativní, případně žádné, není ale nikterak závazné a vědecké orgány jednotlivých států

¹²⁷ Blíže *Damoňorský, M.: a kolektiv.: Právo životního prostředí*, 1. vydání. Praha, C.H.Beck, 2003, str. 157.

mohou vydat stanovisko odlišné (například pokud se nové informace ještě k Vědecké prověřovací skupině nedostaly).¹²⁹ Zjištění Vědecké prověřovací skupiny sdělí následně Komise výboru, který je složen ze zástupců členských států.

Proces přijetí opatření Komise začíná předložením návrhu tohoto opatření výboru. Ten zaujme stanovisko, a pokud je v souladu s návrhem Komise, opatření je přijato. V případě rozporu nebo v případě nezaujetí žádného stanoviska, předloží Komise tento návrh Radě, která o něm rozhodne kvalifikovanou většinou. K tomuto postupu však zatím ještě nedošlo. Výbor se schází čtyřikrát ročně v Bruselu.¹³⁰ Výboru i Vědecké prověřovací skupině předsedá zástupce Komise.

Posledním speciálním orgánem je tzv. Skupina pro provádění nařízení (*Enforcement Group*), zřízená dle čl. 14 nařízení 338/97. Je tvořena představiteli orgánů z každého členského státu a náplní její činnosti je prověřování technických otázek, které se týkají provádění komunitárních předpisů o regulaci obchodu s ohroženými druhy v jednotlivých státech. Stanoviska této skupiny jsou předávány Komisi výboru.¹³¹

2.4.2. Institucionální zajištění na národní úrovni vyplývající z komunitárních předpisů

Shodně s Úmluvou CITES požaduje nařízení 338/97 zřízení výkonných a vědeckých orgánů, navíc však stanoví povinnost ustanovit celní úřady pro vyřizování činností nutné při kontrole dovozu a vývozu exemplářů ohrožených druhů ze Společenství.

Každý členský stát obligatorně ustanovuje výkonný orgán, který má hlavní odpovědnost za provádění předpisů ES a za styk s Komisí. Fakultativně mohou být zřízeny další výkonné a jiné příslušné orgány, které mají napomáhat provádění výše zmíněných předpisů ES. Dále musí být zřízen alespoň jeden orgán vědecký, který zaměstnává osoby s potřebnou kvalifikací pro výkon oprávnění a povinností tohoto orgánu, vyplývajících z nařízení 338/97.

¹²⁸ Příklad z posledního stanoviska přijatého na 39 schůzi Vědecké prověřovací skupiny viz Příloha č. 14.

¹²⁹ Blíže http://ec.europa.eu/environment/cites/srg_backgrnd_en.htm.

¹³⁰ Blíže http://ec.europa.eu/environment/cites/ctwff_backgrnd_en.htm.

¹³¹ Blíže viz http://ec.europa.eu/environment/cites/eg_backgrnd_en.htm.

Určené celní úřady mají kontrolní pravomoc při dovozu a vývozu všech exemplářů, v případě živých exemplářů musí být ještě některé z nich zvlášť určeny pro jejich odbavování. Seznam všech celních úřadů, výkonných a vědeckých orgánů musí být oznámen Komisi,¹³² včetně jejich názvů, adres, jmen a podpisových vzorů osob, razítek a pečetí, které se používají k potvrzení pravosti všech povolení a potvrzení vydávaných těmito orgány.

2.4.3. Další povinnosti členských států a orgánů na komunitární a národní úrovni

Dle čl. 15 nařízení 338/97 mají členské státy a Komise povinnost předávat si navzájem všechny potřebné informace týkající se tohoto nařízení a souvisejících předpisů a také musí zajistit potřebné informování veřejnosti. Jednotlivé státy také musí uvědomit Komisi i Sekretariát Úmluvy CITES o všech právních předpisech a opatřeních, které přijímají k provádění nařízení 338/97.

Výkonné orgány členských států zasílají každý rok Komisi zprávu, která obsahuje informace o obchodování s exempláři ohrožených druhů dle příloh A-D nařízení 338/97 a dále předávají informace, které jsou nutné k sestavení zprávy, která se odesílá Sekretariátu Úmluvy CITES a obsahuje počet a typ vydaných permitů a informace o legislativních, regulativních a administrativních opatřeních.

Komise zasílá Sekretariátu tyto informace i přesto, že ES není členskou stranou Úmluvy CITES, což však nemá žádný vliv na povinnosti jednotlivých členských států vyplývající z ustanovení Úmluvy CITES, které musí tyto zprávy poslat také.

V rámci ES Komise zveřejňuje do 31. října každého roku souhrnnou statistickou zprávu o jednotlivých permitech vydaných pro nakládání s exempláři ve vztahu k třetím státům.¹³³ Jednou za dva roky Komise vypracuje zprávu o provádění a prosazování nařízení 338/97 a ostatních souvisejících komunitárních předpisů.¹³⁴

¹³² Seznam celních orgánů České Republiky a Španělska viz příloha č. 13.

¹³³ Příklad týkající se druhu exportu exemplářů druhu *Chamaeleo calyptratus* z území ES za rok 2004. *Chamaeleo calyptratus* je jediný celkem snadno množitelný druh chameleonů v zajetí, v tabulce je vidět převažující export z nových členských států ES, zejména České a Slovenské Republiky. Důvodem je nízká cena, za kterou jsou chovatelé schopni tyto exempláře odchovat. Viz příloha č. 15.

¹³⁴ Tyto zprávy (*reports*) jsou zveřejněny na stránkách http://ec.europa.eu/environment/cites/info_en.htm.

Členské státy mají dále povinnost přijmout vhodná opatření dle čl. 16 nařízení 338/97, kterými bude zajištěno sankční postižení subjektů, které poruší ustanovení komunitárních předpisů o regulaci obchodu s exempláři ohrožených druhů.

Jedná se zejména o dovoz či vývoz exemplářů bez vydání potřebného povolení či potvrzení nebo s užitím jeho falzifikátu, padělku či dokladu neplatného, nepravdivé prohlášení či vědomé poskytnutí nepravdivých informací za účelem získání povolení nebo potvrzení, jeho padělání či pozměnění, dále obchodní činnost s exemplářem druhu z přílohy A bez řádného potvrzení o výjimce ze zákazu prodeje, přeprava živých exemplářů, které nejsou zajištěny takovým způsobem, aby se minimalizovalo nebezpečí zranění, poškození zdraví nebo krutého zacházení a jiné. Nařízení 338/97 stanoví, narozdíl od Úmluvy CITES, povinnost členských států sankcionovat i nevhodné nakládání se zvířaty a jejich týrání.

Sankční opatření mají být přiměřená povaze a závažnosti protiprávního jednání a musí obsahovat také ustanovení regulující možnost státu exempláře zadržet a případně i zabavit.

2.5. Ostatní významné legislativní dokumenty ES regulující obchod s exempláři ohrožených druhů¹³⁵

Nařízení Rady (EHS) 348/81 o společných předpisech pro dovoz výrobků z velryb a ostatních kytovců zajišťuje usměrnění obchodu s kytovci a výrobky z nich. Systém regulace je prováděn na základě dovozních licencí, které nemohou být vydány pro komerční účely, a vztahují se také na veškeré výrobky ze zvířat. Protože jsou však v současnosti všichni kytovci zařazeni ve skupině A nařízení 338/97, došlo k efektivnímu nahrazení nařízení 348/81, i když k jeho formálnímu zrušení nedošlo.¹³⁶

Dalšími předpisy ES, které regulují obchod s kůžemi a kožešinami z exemplářů některých druhů, jsou směrnice Rady (EHS) 129/83 o dovozu kůží

¹³⁵ Viz příloha č. 4.

¹³⁶ Blíže *Stejskal, V.*: Úvod do právní úpravy ochrany přírody a péče o biologickou rozmanitost. 1. vydání. Linde Praha, 2006, str. 307.

z některých tuleních mláďat a výrobků z nich odvozených do členských států a nařízení Rady (EHS) 3254/91 o nášlapných pastech a dovozu kožešin.

Směrnice o tuleních mláďatech se týká živočichů žijících v Arktidě a zakazuje dovoz kůží surových a vyčiněných či vydělaných z bělosrstných mláďat tuleňů grónských (*Pagophilus groenlandicus*) a mláďat s modrými zády čepcůů hřebenatých (*Cystophora cristata*), protože tyto druhy nejsou chráněny Úmluvou CITES ani nařízením 338/97. Výjimka ze zákazu platí pouze pro výrobky, které jsou výsledkem tradičního lovu prováděného původním eskymáckým obyvatelstvem – Inuity.¹³⁷

Nařízení 3254/91¹³⁸ o nášlapných pastech a dovozu kožešin používá dvou nástrojů k ochraně volně žijících živočichů. Je to zákaz používání nášlapných pastí¹³⁹ na území členských států ES od 1. ledna 1995. Dále se od stejného data zakazuje dle čl. 3 nařízení 3254/91 dovoz kožešin z vybraných druhů uvedených v přílohách¹⁴⁰ tohoto nařízení a výrobků obsahujících tyto kožešiny.

Výjimka je možná pouze pro státy, které Komise zveřejní v Úředním věstníku ES proto, že jejich právní předpisy přiměřeně zakazují užívání nášlapných pastí anebo metody odchyty splňují mezinárodně dohodnuté normy humánního odchyty do pastí. Třetí země vyvážející nebo reexportující kožešiny do členských států musí ustanovit státní orgán, který bude vydávat předepsaná osvědčení o tom, že zvířata byla ulovena v zemích, ze kterých je dovoz dle Komise povolen, pocházejí z území ES anebo byla odchována v lidské péči.¹⁴¹

¹³⁷ Blíže Stejskal, V.: Úvod do právní úpravy ochrany přírody a péče o biologickou rozmanitost. 1. vydání. Linde Praha, 2006, str. 306.

¹³⁸ Důvodem přijetí tohoto nařízení bylo plnění závazků ES z Úmluvy o ochraně evropské fauny a flóry a přírodních stanovišť (Bernská úmluva). Blíže Stejskal, V.: Úvod do právní úpravy ochrany přírody a péče o biologickou rozmanitost. 1. vydání. Linde Praha, 2006, str. 308.

¹³⁹ Nášlapnou pastí se rozumí zařízení zkonstruované pro zachycení nebo uvěznění zvířat prostřednictvím čelistí, které se těsně sevrou kolem jedné nebo více končetin tak, že vylučují vytažení této končetiny nebo končetin z pasti (čl. 1 nařízení 3254/91).

¹⁴⁰ Seznam druhů uvedených v příloze I nařízení 3254/91 viz příloha č. 16.

¹⁴¹ Blíže Stejskal, V.: Úvod do právní úpravy ochrany přírody a péče o biologickou rozmanitost. 1. vydání. Linde Praha, 2006, str. 309.

3. Národní dimenze regulace obchodu s ohroženými druhy v České republice

3.1. Postavení práva životního prostředí v ČR

Výrazný rozvoj legislativy týkající se životního prostředí v České republice nastal až po revoluci v roce 1989. Došlo k vydání mnoha nových zákonů, starší a zastaralé předpisy byly obměněny. Prvních několik let po roce 1989 bylo silně ovlivněno přistupováním ČR k různým mezinárodním úmluvám na poli ochrany životního prostředí a jejich následného přejímání do českého právního řádu. V posledních letech je však české právo životního prostředí také významně ovlivňováno procesem harmonizace s právem ES. Vznikl tedy jakýsi třívrstevný systém mezinárodního, komunitárního a národního práva.¹⁴²

Pramenem českého práva životního prostředí, jsou všechny formy normativních právních aktů, některé mezinárodní smlouvy a další akty. Pomineme-li předpisy komunitární, je nejvyšším pramenem Ústava ČR, Listina základních práv a svobod a ostatní ústavní zákony tvořící Ústavní pořádek ČR. Dále se jedná o vyhlášené mezinárodní smlouvy, k jejichž ratifikaci dal Parlament souhlas a jimiž je ČR vázána (čl. 10 Ústavy ČR).

Tyto mezinárodní smlouvy mají aplikační přednost před zákony. Nižší úroveň právní síly mají tedy zákony, nařízení vlády a vyhlášky ministerstev a jiných ústředních správních úřadů a nařízení a obecně závazné vyhlášky územních samosprávných celků.¹⁴³ Nejdůležitějšími prameny v ČR týkající se regulace obchodu s exempláři ohrožených druhů jsou zákony a prováděcí vyhlášky, kterými se zabývá následující kapitola.

¹⁴²Bližie *Damohorský, M. a kolektiv.*: Právo životního prostředí, 1. vydání. Praha, C.H.Beck, 2003, str. 26,27.

¹⁴³Bližie k pramenům *Sládeček, V.*: Obecné správní právo. 1.vydání. Praha. Nakladatelství ASPI, 2005, str. 39 - 56.

3.2. **Prameny regulující obchod s ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin v ČR**

3.2.1. Přehled předpisů v ČR a jejich vývoj

Po přistoupení ČR k Úmluvě CITES byly její požadavky zajišťovány zákonem ČNR č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny a prováděcí vyhláškou č. 395/1992 Sb. Dne 1. 4. 1997 nabyl účinnosti zákon č. 16/1997 Sb., o podmínkách dovozu a vývozu ohrožených druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin a dalších opatřeních k ochraně těchto druhů a o změně a doplnění zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. K tomuto zákonu byla vydána vyhláška¹⁴⁴ Ministerstva životního prostředí č. 82/1997 Sb.¹⁴⁵

Ke dni platnosti smlouvy o přistoupení České republiky k Evropské unii, tedy k 1. 5. 2004, došlo k nahrazení výše zmíněného zákona a vyhlášky zákonem č. 100/2004 Sb., o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi a dalších opatřeních k ochraně těchto druhů (novelizován zákonem č. 444/2005 Sb.) a vyhláškou Ministerstva životního prostředí č. 227/2004 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 100/2004 Sb. V Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR již došlo k prvnímu čtení široce diskutovaného návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 100/2004 Sb. o obchodování s ohroženými druhy, zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, zákon č. 200/1992 Sb., o přestupcích a zákon č. 388/1991 Sb. o Státním fondu životního prostředí ČR (dále jen novelizace zákona č. 100/2004 Sb.). Tento návrh zákona ovlivní zákon č. 100/2004 Sb. významným způsobem, proto se navrhovanými změnami v této rigorózní práci zabývám i přes skutečnost, že není dosud platný ani účinný.

Další důležité předpisy mající vztah k regulaci obchodu s ohroženými druhy jsou zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, který upravuje v ust. § 181f, §181g a §181h trestný čin neoprávněné nakládání s chráněnými a volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami a zákon č.

¹⁴⁴ Touto vyhláškou se prováděla ustanovení zákona č. 16/1997 Sb., ve znění vyhlášky č. 264/1998 Sb. A vyhlášky č. 216/2001 Sb. Tyto vyhlášky reagovaly zejména na změny v seznamech druhů obsažených v přílohách I, II, III Úmluvy CITES.

¹⁴⁵ Blíže *Stejskal, V.*: Časopis České právo životního prostředí, článek Omezení mezinárodního obchodu s ohroženými druhy živočichů a rostlin. Ročník 1. Číslo 2/2001. Praha, vydalo nakladatelství IFEC s.r.o., 2001, str. 38.

219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, který ustanovuje například oprávnění Ministerstva životního prostředí k hospodaření se zabavenými a odebranými exempláři ohrožených druhů. Ostatní související právní předpisy České republiky viz příloha č. 5.

3.2.2. Cíl a účel zákona č. 100/2004

Dle ustanovení § 1 zákona č. 100/2004 je předmětem této právní úpravy ochrana ohrožených volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin, s cílem jejich zachování regulováním obchodu s nimi v souladu s Úmluvou CITES a právem ES o ochraně ohrožených druhů. Zákon také stanoví podmínky pro obchod s ohroženými druhy a další opatření sloužící k zajištění jejich ochrany a evidence na území ČR.

Za právo ES o ochraně ohrožených druhů se v tomto případě považují komunitární předpisy související s Úmluvou CITES, zejména nařízení 338/97 a nařízení 865/2006. Je do něj ale také zahrnuto nařízení 348/81 o společných předpisech pro dovoz výrobků z velryb a ostatních kytovců, nařízení 3254/91 o nášlapných pastech a dovozu kožešin a směrnice 129/83 o dovozu kůží z některých tuleních mláďat a výrobků z nich odvozených do členských států.

Zákon se tedy vztahuje nejen na exempláře druhů obsažených v přílohách Úmluvy CITES a nařízení 338/1997, ale také na kožešiny vybraných druhů a výrobky tyto kožešiny obsahující (viz příloha č. 16), výrobky z velryb a ostatních kytovců dle příloh nařízení 348/81 a tuleně a výrobky z nich¹⁴⁶. Dle ustanovení §1 odst. 2 je zákonem č. 100/2004 také regulován vývoz dalších chráněných druhů rostlin a živočichů z území České republiky. Tyto další chráněné druhy jsou stanoveny na základě ustanovení § 48 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve vyhlášce č. 395/1992 Sb.

Zákon tedy neimplementuje pouze nařízení 338/97, dále se však v této rigorózní práci zabývám pouze tou jeho částí, která se týká obchodu s exempláři ohrožených druhů dle Úmluvy CITES a nařízení 338/97 a komunitárních předpisů souvisejících.

¹⁴⁶ Jako jediné jsou uvedeny v příloze zákona č. 100/2004. V ostatních případech exemplářů se vychází přímo z příloh nařízení, protože jsou přímo účinná.

3.2.3. Definice základních pojmů

Zákon č. 100/2004 Sb. v § 2 vymezuje některé pojmy, které doplňují definice uvedené v nařízení 338/1997 a 865/2006. Důležitou je definice pojmu druh přímo ohrožený vyhnutím, za který se považují druhy uvedené v příloze A nařízení 338/97. S pojmem druh přímo ohrožený vyhubením operuje zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, při stanovení skutkové podstaty trestného činu neoprávněné nakládání s chráněnými a volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami dle ustanovení § 181f. Novelizace zákona č. 100/2004 Sb. zpřesňuje v ustanovení § 2 písm. c) legislativní zkratku „druh přímo ohrožený vyhnutím,“ která byla sjednocena právě s pojmem „druh přímo ohrožený vyhubením“ užívaným TZ.

Dále zákon č. 100/2004 Sb. stanoví, že pojmem volně žijící živočich a planě rostoucí rostlina se rozumí exempláře druhů, jejichž populace se v přírodě udržují nebo udržovaly samovolně, včetně druhu v přírodě nezvěstného nebo v přírodě vyhynulého, a to i v případě chovu či pěstování v lidské péči nebo jiného ovlivňování jejich vývoje. Definice jednotlivých pojmů slouží pro použití a interpretaci jak jednotlivých ustanovení evropských nařízení, tak i českého zákona a jeho provádějících právních předpisů.¹⁴⁷

3.3. Regulace obchodu s ohroženými druhy dle zákona č. 100/2004 Sb. a předpisů souvisejících

Podrobnou regulaci mezinárodního a vnitroujního obchodu s exempláři ohrožených druhů obsahuje již nařízení 338/97 a další nařízení související, která jsou ve všech členských státech závazná v celém rozsahu a přímo použitelná.¹⁴⁸ Zákon č. 100/2004 Sb. upravuje zejména náležitosti žádostí a také samotného povolení k dovozu, vývozu, zpětnému vývozu ve vztahu ke třetím státům mimo ES a také náležitosti žádostí a potvrzení potřebného k přemístění exempláře a nakládání s ním na území členských států ES.

Novelizace zákona č. 100/2004 Sb. zavádí možnost stanovit v rozhodnutí o povolení dovozu povinnost dovozce (případně dopravce) živého exempláře

¹⁴⁷ Stejskal, V., Vilímková, V.: Zákon o obchodování s ohroženými druhy a předpisy související. Komentář. 1. vydání. Linde Praha, 2005, str.40.

¹⁴⁸ Článek 249 Smlouvy o založení Evropského společenství.

živočišného druhu oznámit ČIŽP čas dovozu a detaily týkající se příslušného celního úřadu nebo přidělení celně schváleného určení, a to nejméně 24 hodin před tímto dovozem.

Dle ustanovení zákona č. 100/2004 Sb., všechny žádosti o povolení nebo potvrzení pro účely dovozu, vývozu, zpětného dovozu a žádost o potvrzení potřebného k přemístění živého exempláře druhu přímo ohroženého vyhubením je nutno podat písemně Ministerstvu životního prostředí na formulářích dle nařízení 865/2006 (viz přílohy č. 8 – 10)¹⁴⁹. Žádost o výjimku ze zákazu obchodních činností se podává u příslušného krajského úřadu a to pro každý exemplář jednotlivě.

Každý žadatel o dovoz, vývoz, zpětný vývoz nebo přemístění exempláře má povinnost předložit spolu se žádostí také evidenční kartu, jejíž vzor stanoví vyhláška č. 227/2004 Sb.¹⁵⁰ Evidenci žadatelů je pověřeno Ministerstvo životního prostředí¹⁵¹ a může ji využít například při zhotovení souhrnné zprávy, která je každoročně zasílána Komisi a Sekretariátu Úmluvy CITES.

Zákon č. 100/2004 Sb. zakotvuje právní nárok na vydání jednotlivých povolení¹⁵². Je ovšem nutno splnit nejen podmínky stanovené právem ES, ale také podmínky stanovené tímto zákonem, které mohou být považovány jako zpřísnující ve smyslu čl. 176 SES.

3.3.1. Podmínky pro vydání povolení k dovozu dle zákona 100/2004 Sb.

V případě exempláře druhu přímo ohroženého vyhubením, tedy druhu zařazeného do přílohy A nařízení 338/97, je třeba k žádosti přiložit:

- a) údaje požadované právem ES (blíže viz bod 2.3.2.1.),
- b) úředně ověřenou kopii povolení k podnikatelské činnosti, pokud žadatel provozuje podnikatelskou činnost související s dovozem exempláře,
- c) doklad nebo písemné prohlášení o účelu dovozu,
- d) údaje prokazující totožnost žadatele,

¹⁴⁹ Dle §1 vyhlášky č. 227/2004 Sb. může být žádost vytištěna v kterémkoliv úředním jazyce Evropských společenství, ale vyplněná v českém jazyce.

¹⁵⁰ Příloha č. 1 vyhlášky č. 227/2004 Sb.

¹⁵¹ Tato evidence je vedena jako centrální elektronická databáze dokladů CITES a mají k ní přístup také jednotlivé krajské úřady. Novelizace zákona č. 100/2004 Sb. přináší rozšíření databáze o databázi zadržovaných a zabavených exemplářů, evidenci žadatelů o výjimku ze zákazu obchodních činností a evidenci exemplářů, na které bylo vydáno potvrzení o osobním vlastnictví a potvrzení o putovní výstavě.

¹⁵² Tento právní nárok určují §5, §7, §9, §10, §12, §15 zákona č. 100/2004 Sb.

e) v případě živého exempláře živočišného druhu popis podmínek během přepravy a při umístění v místě určení.¹⁵³

K žádosti o dovozní povolení exempláře jiného druhu, než druhu přímo ohroženého vyhubením, k němuž se vyžaduje dovozní povolení, tedy druhu zařazeného do přílohy B nařízení 338/97, je třeba přiložit totožné údaje, jako u druhu z přílohy A, s výjimkou dokladu nebo prohlášení o účelu dovozu. Důvodem pro tuto odlišnost je skutečnost, že druhy zařazené do přílohy A nesmí být použity ke komerčním činnostem, na rozdíl od druhů z přílohy B. Také údaje vyžadované právem ES jsou odlišné (blíže viz bod 2.3.2.2.).

Údaji prokazující totožnost žadatele se rozumí především osobní údaje jako jméno, adresa, datum narození, adresa a místo trvalého pobytu, případně název, sídlo a IČO právnické osoby.¹⁵⁴

V případě dovozu exemplářů obsažených v příloze B a C nařízení 338/97 zákon č. 100/2004 Sb. ustanovením § 13 odkazuje na předpisy ES, tedy po provedení nezbytných kontrol je třeba předložit pouze oznámení o dovozu.

3.3.2. Podmínky pro vydání povolení k vývozu dle zákona 100/2004 Sb.

Dle ustanovení § 8 an. musí žadatel k žádosti o vydání povolení k vývozu nebo potvrzení o zpětném vývozu exempláře druhu přímo ohroženého vyhynutím (tedy druhu dle přílohy A) přiložit stejné dokumenty jako při dovozu takového exempláře. Navíc je nutno přiložit doklad o registraci pro povinně registrované exempláře, který má platnost pouze pro území České republiky a odevzdává se Ministerstvu životního prostředí.

V případě exempláře druhu zařazeného do přílohy I Úmluvy CITES se předkládá povolení k dovozu příslušného úřadu státu, kam má být exemplář vyvezen. Tato podmínka je zakotvena v Úmluvě CITES a logicky se netýká všech druhů dle přílohy A nařízení 338/97, protože příloha A je závazná pouze pro členské státy ES a v případě vývozu do třetích států má orgán tohoto státu možnost vydat povolení k dovozu pouze u exemplářů dle přílohy I Úmluvy CITES.

¹⁵³ Z toho důvodu, aby se příslušný orgán přesvědčil, že s jedincem bude nakládáno v souladu s předpisy na ochranu zvířat tak, aby nebylo ohroženo jeho zdraví nebo aby případně neuhynulo.

¹⁵⁴ Blíže *Stejskal, V., Vilímková, V.: Zákon o obchodování s ohroženými druhy a předpisy související. Komentář. 1.vydání. Linde Praha, 2005, str. 46.*

U exemplářů druhů, které nejsou uvedeny v příloze I Úmluvy CITES (tedy nevydává se dovozní povolení), ale jsou zahrnuty v příloze A nařízení 338/97 (vyžaduje se vývozní i dovozní povolení), se Ministerstvo životního prostředí musí ujistit, že tyto exempláře nebudou ve státě určení využívány ke komerčním účelům.¹⁵⁵

V případě vývozu exempláře narozeného a odchovaného v zajetí nebo uměle vypěstovaného se přikládají údaje, z nichž bude zřejmý původ jedinců a dosažená genetická generace. Tento požadavek je zakotven proto, že na exempláře druhů z přílohy A se v tomto případě užije režim, jako by byly exempláři druhů z přílohy B nařízení 338/97.

Podmínky pro vydání vývozního povolení pro exempláře druhu jiného než přímo ohroženého vyhynutím se vztahují pouze na exempláře druhů dle přílohy B a C nařízení 338/97, protože pro exempláře druhů dle přílohy D se žádné vývozní povolení nevyžaduje. K žádosti je třeba přiložit dokumenty prokazující stejné údaje jako v případě druhů přímo ohrožených vyhynutím, odpadá pouze povinnost předložit dovozní povolení pro druhy zařazené v příloze I Úmluvy CITES, protože ty jsou všechny obsaženy v příloze A nařízení 338/97.

3.3.3. Podmínky pro vydání povolení potřebného k přemístění živého exempláře v rámci členských států ES

Přemísťování exemplářů na území členských států může probíhat volně. Výjimkou jsou pouze některé exemplářů druhů uvedených v příloze A nařízení 338/97¹⁵⁶, pro které platí zákaz přemísťování bez předběžného povolení Ministerstva životního prostředí. Žádost o toto předběžné povolení musí být doplněna dokumenty prokazujícími totožnost žadatele, kopií povolení k podnikatelské činnosti, dokladem o registraci a zejména vyjádřením vědeckého orgánu, že místo, kde má být exemplář umístěn je vybaveno tak, že umožňuje adekvátní ochranu a péči o něj.

¹⁵⁵ Blíže *Vilímková, V.*: Mezinárodní obchod s ohroženými druhy rostlin a živočichů. In *Ekologie a právo*, číslo 2/2006. Praha, str. 15.

¹⁵⁶ Toto omezení se týká pouze exemplářů, které byly dovezeny z třetího státu a v dovozním povolení mají adresně vyznačeno konkrétní místo, kam je dovoz povolen a kde mají být tyto exempláře drženy.

3.3.4. Podmínky pro vydání výjimky ze zákazu obchodních činností, potvrzení o putovní výstavě, souboru vzorků a další druhy potvrzení

Novelizace zákona č. 100/2004 Sb. upravuje v nových ustanoveních § 15a až § 15c kdo je oprávněnou osobou pro podání žádosti o udělení těchto potvrzení a jaké doklady je povinen příslušnému orgánu předložit. Reaguje tím zejména na potřebu implementace nařízení č. 865/2006. Žadatelem o výjimku ze zákazu obchodních činností může být nově pouze vlastník exempláře nebo tzv. dlouhodobý držitel (v případě výpůjčky delší než 90 dnů a v případě, že není znám vlastník exempláře). Ustanovení nového § 15c řeší situaci, kdy nařízení v oblasti obchodování s exempláři ohrožených druhů zavede další druh potvrzení, který nebyl implementován do českých právních předpisů. V tomto případě se použijí přiměřeně ustanovení týkající se žádosti o povolení k dovozu, vývozu a přemístění exempláře.

3.3.5. Náležitosti a právní povaha povolení nebo potvrzení pro vývoz, zpětný vývoz, dovoz, přemístění exempláře a nakládání s ním

Dle ustanovení § 38 zákona 100/2004 Sb. se na řízení o vydání výše zmíněných povolení a potvrzení vztahuje zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, s výjimkou lhůt, které jsou stanoveny Komisí v nařízení č. 865/2006.¹⁵⁷ V případě vydání kladného rozhodnutí musí být jeho součástí také vyplněný a potvrzený formulář příslušného povolení nebo potvrzení (§ 21 zákona 100/2004 Sb.). Vzory těchto formulářů jsou uvedeny v přílohách nařízení 865/2006 (viz přílohy č. 8 – 10). Pro řádně vyplněný¹⁵⁸ a potvrzený formulář zavádí zákon legislativní zkratku „doklad CITES“.¹⁵⁹

Dle ustanovení § 37 jsou všechny doklady CITES veřejnou listinou. Významné je toto ustanovení v tom, že takové listiny podléhají zvýšené ochraně

¹⁵⁷ Jedná se o ustanovení čl. 8 nařízení 865/2006. Výkonné orgány rozhodují o vydání povolení a potvrzení do jednoho měsíce ode dne předložení žádosti.

¹⁵⁸ Doklady se vyplňují v češtině a údaje v dokladech musí být uvedeny také v jazyce anglickém, francouzském nebo španělském (§21 odst. 2 zákona č. 100/2004 Sb.).

¹⁵⁹ Za „doklad CITES“ se považuje formulář povolení k dovozu, vývozu, zpětnému vývozu, formulář k přemístění exempláře druhu přímo ohroženého vyhynutím, oznámení o dovozu, rostlinolékařské osvědčení a také kopie těchto dokladů (§ 21 zákona 100/2004 Sb.).

a např. jejich pozměnění či padělání může být kvalifikováno jako přestupek, jiný správní delikt či trestný čin.¹⁶⁰

Dle připravované novelizace zákona č. 100/2004 Sb. se za doklad CITES považuje také kopie takového dokladu vydaná ministerstvem současně s originálem a potvrzená kopie dokladu CITES vydaná krajským úřadem. Tyto kopie jsou v souladu s připravovanými změnami považovány také za veřejné listiny.

Dále připravovaná novelizace zákona č. 100/2004 Sb. upravuje možnost změny a zrušení rozhodnutí, která byla vydána podle nařízení nebo podle zákona č. 100/2004 Sb. a:

- která byla vydána na základě mylných předpokladů, že podmínky pro jejich byly splněny;
- u kterých dojde ke změně skutečností rozhodných pro vydání;
- oprávněná osoba nedodrží podmínky rozhodnutí nebo povinnosti v něm stanovené;
- při činnosti vykonávané na základě rozhodnutí dochází k porušování předpisů regulujících obchod se exempláři ohrožených druhů.

Pravomoc změnit, případně zrušit rozhodnutí je svěřena Ministerstvu životního prostředí. Zvláštním důvodem pro zrušení rozhodnutí je skutečnost, že bylo rozhodnutí vydáno na základě mylného předpokladu, že podmínky pro jeho vydání byly splněny. Jedná se o implementaci ustanovení čl. 11 odst. 2 písm. a) nařízení 338/97, které stanoví, že jakékoli vydané povolení nebo potvrzení, jakož i jakékoli jiné povolení nebo potvrzení vydané na jeho základě, se považuje za neplatné, jestliže příslušný orgán po konzultaci s orgánem, který povolení nebo potvrzení vydal, konstatuje, že bylo vydáno na základě mylného předpokladu, že podmínky pro jeho vydání byly splněny. Ministerstvo životního prostředí bude tedy moci zrušit například rozhodnutí o výjimce ze zákazu obchodních činností, jestliže tato byla vydána na základě mylných předpokladů.¹⁶¹ Toto ustanovení se v převážné části shoduje s ustanovením § 84 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, který upravuje řízení ve

¹⁶⁰Bliže *Stejskal, V., Vilímková, V.*: Zákon o obchodování s ohroženými druhy a předpisy související. Komentář. 1. vydání. Linde Praha, 2005, str. 151.

¹⁶¹ Bliže důvodová zpráva k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 100/2004 Sb. o obchodování s ohroženými druhy, zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, zákon č. 200/1992 Sb., o přestupcích a zákon č. 388/1991 Sb. o Státním fondu životního prostředí ČR.

věcech ochrany přírody. Protože se ovšem řízení vedená podle zákona č. 100/2004 Sb. řídí zákonem č. 500/2004 Sb., správním řádem, bylo nutné vložit toto ustanovení do textu připravované novelizace. Dle mého názoru toto ustanovení znamená značný zásah do právní jistoty subjektů správních řízení týkajících se obchodování s exempláři ohrožených druhů. Správní řád obsahuje opravné prostředky, dle teorie rozdělené na řádné i mimořádné, a také dozorní prostředky, přičemž se domnívám, že tyto instituty jsou dostačující k případné změně či zrušení výše zmíněných rozhodnutí, aniž by zbavovaly subjekty řízení významným způsobem jejich práv.

Ministerstvo životního prostředí bude dále dle ustanovení připravované novelizace zákona č. 100/2004 Sb. implementující nařízení 865/2006 vést registr osob, které mohou využívat zjednodušené postupy dle tohoto nařízení při obchodu s biologickými vzorky¹⁶², a vydávat licence ke zpracování, balení nebo přebalování kaviáru jeseterovitých ryb v České republice.¹⁶³

3.3.6. Registrace některých exemplářů

Institut povinné registrace exemplářů některých ohrožených druhů (§ 23 zákona č. 100/2004 Sb.) je zaveden v České republice na základě čl. 176 SES, který umožňuje členským státům přijmout přísnější právní regulaci než obsahují předpisy ES. Registrace není povinně vyžadována ani Úmluvou CITES.

Předmětem institutu registrace jsou exempláře druhu přímo ohroženého vyhubením, tedy druhu obsaženého v příloze A nařízení 338/97, s výjimkou těch druhů, které jsou stanoveny v příloze č. 3 vyhlášky č. 227/2004. Tato výjimka je velice rozsáhlá, registrace není potřeba např. u všech neživých exemplářů, všech druhů rostlin, bezobratlých, ryb, obojživelníků a některých vybraných druhů plazů, savců a ptáků.¹⁶⁴

¹⁶² Dle přílohy XI nařízení 865/2006 se jedná např. o krevní stěry, sekrety (sliny, jed, mléko) do 5 ml, malá množství vlasů, chlupů, kůže, peří a šupin.

¹⁶³ Blíže ustanovení § 16b připravované novelizace zákona č. 100/2004 Sb. Licence bude moci být udělena fyzické nebo právnické osobě na dobu neurčitou, přičemž tato licence nenahrazuje jiné potřebné dokumenty nutné k obchodování s kaviárem dle předpisů regulujících obchod s exempláři ohrožených druhů.

¹⁶⁴ Kompletní seznam viz příloha č. 17.

Druhy živočichů, které se neregistrují, jsou zejména ty, které se v ČR běžně rozmnožují v zájmových chovech, anebo druhy pro které by byla registrace obtížně vymahatelná, protože exemplář nelze bezproblémově označit.¹⁶⁵

Na druhou stranu jsou předmětem registrace také exempláře druhů, které nejsou přímo ohrožené vyhynutím a jsou tedy uvedeny v jiné příloze než v příloze A nařízení 338/97. Dle přílohy vyhlášky č. 227/2004 Sb. se jedná zejména o všechny druhy z řádu primátů, čeledi kočkovitých a slonovitých, z ptáků jsou to např. všechny druhy papoušků rodu ara a z plazů všechny druhy řádu krokodýlové nebo všechny druhy čeledi testudovitých.¹⁶⁶

Ze statistiky České inspekce životního prostředí (viz příloha č. 22), týkající se zabavených exemplářů živých živočichů a rostlin, vyplývá opodstatnění pro povinnou registraci vybraných druhů. Dle této statistiky bylo ze zvířat nejčastěji protiprávně nakládáno právě s plazy (nejvíce s želvami, dále varany, hady a chameleony) a ptáky (zejména s pěvci a papoušky).

Subjektem povinným přihlásit exemplář k registraci je jakákoliv právnická nebo fyzická osoba, a to buď tzv. dlouhodobý držitel nebo vlastník exempláře. Za dlouhodobého držitele se považuje osoba, která má jedince v držení buď na základě dlouhodobé výpůjčky z ciziny po dobu delší než 90 dnů, anebo z důvodu, že není znám vlastník exempláře.

Osoby se sídlem nebo trvalým pobytem mimo území ČR, které dovezou exemplář na dobu kratší než 90 dnů, nemají povinnost registrace. U osob z jiného členského státu ES se doba prodlužuje na 12 měsíců. „Zabraňuje se tak nadbytečné administrativě v případě např. vystavování exemplářů na chovatelských výstavách (povinnost mít výjimku ze zákazu obchodních činností však zůstává nedotčena).¹⁶⁷

Dokladem o registraci je buď samostatný registrační list, nebo tento list spolu s výjimkou ze zákazu obchodních činností (týká se pouze druhů v příloze A nařízení 338/97), která je vydána některým členským státem ES. Vzor registračního listu upravuje vyhláška 227/2004 Sb.¹⁶⁸ a vydává ho příslušný krajský úřad, který je oprávněn také k vydání potvrzení o výjimce ze zákazu

¹⁶⁵Bližie Stejskal, V., Vilímková, V.: Zákon o obchodování s ohroženými druhy a předpisy související. Komentář. 1. vydání. Linde Praha, 2005, str. 84.

¹⁶⁶Kompletní seznam viz příloha č. 18.

¹⁶⁷Viz Stejskal, V., Vilímková, V.: Zákon o obchodování s ohroženými druhy a předpisy související. Komentář. 1. vydání. Linde Praha, 2005, str. 85.

¹⁶⁸Vzor registračního listu viz příloha č. 19.

obchodních činností. Dle připravované novelizace zákona č. 100/2004 Sb. je část původního ustanovení § 23 přesunuta do nových ustanovení § 23a až § 23d zákona č. 100/2004 Sb.¹⁶⁹

Akt registrace je aktem evidenčním, není veřejnou listinou, na rozdíl od potvrzení o výjimce ze zákazu obchodních činností.¹⁷⁰ Registrační listy nemají povahu veřejné listiny, protože je nežádoucí, aby sloužily jako potvrzení o původu exempláře a platila presumpce správnosti pro údaje na registračním listu uvedené.¹⁷¹

Vlastník nebo dlouhodobý držitel má v případě nabytí dosud nezaregistrovaného exempláře povinnost požádat příslušný úřad o vydání dokladu o registraci. Tato žádost musí mít písemnou formu a musí být podána do 15 dnů od nabytí exempláře.¹⁷² Dle připravované novelizace zákona č. 100/2004 Sb., konkrétně ustanovení § 23 odst. 6, se lhůta prodlužuje v případě narození nebo vylíhnutí mláďat ve vlastním chovu, jejichž odchov je veden v chovatelských záznamech, o dobu po kterou si vlastník nebo dlouhodobý držitel mláďata ponechá, a to u mláďat savců po dobu kojení nejdéle do 6 měsíců stáří, u mláďat ptáků nebo plazů nejdéle do 3 měsíců stáří a u jiných mláďat nejdéle do 3 měsíců stáří mláďete od vylíhnutí anebo, v případě vývoje přes zárodečná stadia, do 15 dnů od dosažení posledního vývojového stadia. Prodloužení lhůty by mělo být přínosné pro chovatele, protože v např. v případě postupného líhnutí mláďat, případně jejich mortality, mohou podat žádost o registraci ve chvíli, kdy už bude jasné, kolik mláďat se narodilo a kolik přežilo. Tato skutečnost by měla také přinést snížení byrokratické zátěže pro krajské úřady, které příslušné doklady vydávají.

¹⁶⁹ Z § 23 je vypuštěna část upravující výjimky ze zákazu obchodních činností, které jsou v navrženém znění upravené samostatně. Nové ustanovení § 23 upravuje pouze registraci exemplářů, včetně návaznosti na výjimku z obchodních činností v případě, kdy je možno provést registraci současně s vydáním výjimky. Nově je zákonem výslovně stanoveno, že registrační list není úředním potvrzením o původu exempláře, přičemž vlastník nebo dlouhodobý držitel musí zajistit, aby exemplář byl vždy doprovázen svým registračním listem, případně dalšími doklady.

¹⁷⁰ Blíže Vilímková, V.: Mezinárodní obchod s ohroženými druhy rostlin a živočichů. In Ekologie a právo, číslo 2/2006. Praha, str. 15.

¹⁷¹ Blíže Stejskal, V., Vilímková, V.: Zákon o obchodování s ohroženými druhy a předpisy související. Komentář. 1. vydání. Linde Praha, 2005, str. 85.

¹⁷² K porušení těchto podmínek se vztahuje případ rozhodnutí Oblastního inspektorátu Hradec Králové České inspekce životního prostředí, kterým byla udělena společnosti s ručením omezeným obchodující s ohroženými druhy pokuta. Společnost oznámila nabytí 10 ks želv *Testudo marginata* s měsíčním zpožděním, za což jí byla uložena pokuta ve výši 20 000,- Kč. Číslo rozhodnutí 45/OOP/0544348.12/06/KIH/038.

Vlastník nebo dlouhodobý držitel je povinen hlásit registračnímu úřadu všechny změny týkající se exempláře, jako je např. úhyn, ztráta, zničení, výpůjčka, nájem, koupě, prodej, darování či jiný převod, přírůstky, a to opět do 15 dní ode dne, kdy změna nastala nebo kdy se o ní povinný subjekt dozvěděl.¹⁷³ Tato lhůta je dostatečná k tomu, aby povinný subjekt stihl splnit svoji povinnost, na druhou stranu není zase tak dlouhá, aby bylo možno delší dobu držet, popřípadě nakládat s exempláři bez dokladu o registraci.

Registrační list doprovází exemplář a v případě převodu jsou obě strany povinny změnu nahlásit. Úřad příslušný dle trvalého pobytu nového vlastníka či držitele zaznamená změnu do původní listiny a nevydává nový registrační list. Na každý exemplář se vydává registrační list samostatný, což umožňuje efektivnější kontrolu dodržování předpisů o obchodu s exempláři ohrožených druhů.

Další povinností vlastníka nebo dlouhodobého držitele je označení exempláře podléhajícího registrační povinnosti nezaměnitelným způsobem nesnímatelnou značkou. Způsob označení určuje nařízení 865/2006¹⁷⁴. Nestanoví-li právo společenství jinak, postupuje se při značení exemplářů dle ustanovení § 6 vyhlášky 227/2006 Sb. To stanoví jako vhodný způsob označení zavedení jedinečně číslovaného nepozměnitelného mikročipového transpondéru, který je možno v případě ptáků nahradit ekvivalentním označením nesnímatelným kroužkem.¹⁷⁵

Jiný způsob identifikace musí být uznán příslušným registračním orgánem. Tento jiný způsob identifikace je možno použít pouze v případě, kdy by výše zmíněné označení mikročipovým transpondérem způsobilo exempláři újmu na zdraví, bylo by neproveditelné vzhledem k jeho fyzickým vlastnostem anebo vzhledem k jeho přirozenému chování.

¹⁷³ Připravovaná novelizace zákona č. 100/2004 Sb. zavádí nově povinnost vlastníka nebo dlouhodobého držitele hlásit změny na exempláři, které jsou důležité pro jeho identifikaci, pokud se nejedná o exemplář individuálně a nezaměnitelně označený.

¹⁷⁴ V ustanoveních článků 64 – 66.

¹⁷⁵ Dle připravované novelizace zákona č. 100/2004 Sb. mohou výrobci a distributoři kroužků a jiných značek k označení jednotlivých exemplářů tyto předměty vyrábět pouze na základě licence udělené Ministerstvem životního prostředí, přičemž mají povinnost vést registr vyrobených nebo distribuovaných značek, jehož součástí je i identifikace osoby, které byla značka přidělena. Značka, kterou je exemplář označen, musí mít podle stávající právní úpravy evidenční číslo a kód CZ, který je přidělován ministerstvem. Nově by v rámci licence výrobci nebo distributoři označovali značky kódem a evidenčním číslem sami. Blíže důvodová zpráva k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 100/2004 Sb. o obchodování s ohroženými druhy, zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, zákon č. 200/1992 Sb., o přestupcích a zákon č. 388/1991 Sb. o Státním fondu životního prostředí ČR.

Žadatel musí předložit veterinární potvrzení¹⁷⁶, které obsahuje podrobné zdůvodnění nemožnosti, a informaci, zda je tato nemožnost trvalá či jen dočasná. Za jiný způsob identifikace se považuje identifikace na základě individuálních rozlišovacích znaků, jejichž popis v dokladu o registraci musí být doplněn jejich fotografiemi.¹⁷⁷ Individuálními rozlišovacími znaky jsou například zbarvení a tvar štítků na plastrónu želv (spodní část krunýře), zahnutí rohů u některých druhů chameleónů, tvar a zbarvení šupin kůže na hlavě hadů a ještěrek, ale také různé deformace a zahojená zranění.

Označení exempláře a případné veterinární potvrzení hradí sám žadatel. V souladu se zásadou hospodárnosti správního řízení (§ 6 odst. 2 zákona č. 500/2004 Sb.) však registrační úřad postupuje tak, aby nikomu nevznikaly zbytečné náklady, a dotčené osoby co možná nejméně zatěžuje. Může-li získat podklady ze své úřední evidence a dotčená osoba o to požádá, je povinen jejich obstarání zajistit. To znamená, že pokud má ve své evidenci veterinární potvrzení o tom, že exempláře určitého druhu nelze trvale či dočasně označit mikročipovým transpondérem, je povinen na žádost jiného žadatele exemplářů stejného druhu (a například stejného věku nebo velikosti) vzít toto potvrzení v úvahu a nepožadovat po něm potvrzení nové.

Vyhláška 227/2006 Sb., konkrétně ustanovení § 6, reaguje na nemožnost značkování určitých vývojových stadií živočichů a stanoví výjimky, na které se nevztahuje povinnost nezaměnitelného označení.¹⁷⁸

Každá osoba, která prodává nebo nabízí k prodeji exemplář podléhající registraci, je povinna jej opatřit písemným upozorněním „CITES, druh podléhající registraci“ a tento prodej uskutečnit pouze s příslušným dokladem o registraci. V případě druhů zařazených do přílohy A nařízení 338/97 musí exemplář doprovázet navíc potvrzení o výjimce ze zákazu prodeje. Převod

¹⁷⁶ V souladu s rozhodnutím Městského soudu v Praze ze dne 31. Července 2007, č. j. 7 Ca 110/2006-33 nemůže vlastník nebo dlouhodobý držitel exempláře sám učinit závěr o ohrožení zdravotního stavu exempláře a tento neoznačit, popř. jej zbavit označení a takový stav udržovat.

¹⁷⁷ Dle informace Agentury ochrany přírody a krajiny ČR jako vědeckého orgánu CITES ze dne 18.3.2005, značka 2005/UP/02210, se u suchozemských želv fotografuje plastrón (spodní část krunýře), exemplář zabírá 80% fotografie, která musí mít velikost min. 9 x 13 cm. Je nutno přiložit vedle exempláře měřítko, fotografie může být pořízena jakoukoliv technikou, ale natolik ostře, aby byly patrné i detaily švů jednotlivých štítků a po stanovené době je mladé želvy nutno přefotografovat.

¹⁷⁸ Povinnost nezaměnitelného označení se nevztahuje na mláďata savců v období kojení, a to nejdéle do 6 měsíců stáří, na vejce a mláďata ptáků nejdéle do 3 měsíců stáří a vejce, jikry, zárodečná stadia a mláďata plazů, a to nejdéle do 3 měsíců stáří. Vždy však pouze v případě, že se s exempláři neobchoduje a nedojde ke změně vlastníka nebo dlouhodobého držitele (§ 6 vyhlášky 227/2006 Sb.).

jakéhokoliv exempláře podléhajícího registraci bez příslušného dokladu je od počátku neplatný.¹⁷⁹ Jinak je tomu u potvrzení o výjimce, protože ta není potřeba v případě uzavření darovací smlouvy, čehož může být zneužíváno k obcházení zákona (blíže bod 2.3.3.1.). Dle připravované novelizace zákona č. 100/2004 Sb. by mělo být písemné upozornění změněno na „CITES – povinné doklady,“ přičemž tato povinnost by se vztahovala také na osoby nabízející své exempláře prostřednictvím inzerátů uveřejněných díky prostředkům komunikace na dálku, tedy např. Internetu. Cílem tohoto ustanovení je osvěta a informovanost veřejnosti a zabránění neplnění povinností vlastníků a držitelů exemplářů.

3.3.7. Prokázání původu

Předpisy ES vyžadují v řadě případů (například při nakládání s exemplářem druhu uvedeného v příloze B nařízení 338/97) prokázání původu exemplářů. V ČR je tato problematika upravena zákonem č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v § 54 odst. 1. Toto ustanovení upravuje prokazování původu exemplářů druhů dle příloh A – D nařízení 338/97 a také prokazování původu zvláště chráněných rostlin a živočichů.¹⁸⁰

Kdo nakládá¹⁸¹ s takovýmto exemplářem je povinen na výzvu orgánu ochrany přírody prokázat jeho zákonný původ (povoleným dovozem, povoleným odebráním z přírody nebo sběrem, pěstováním v kultuře nebo povoleným odchovem z jedinců s prokázaným původem a podobně). V praxi může být prokazování značně problematické, zejména u druhů zařazených do přílohy B a C, respektive u exemplářů z odchovů v ČR, pro které se nevydávají žádné úřední doklady o původu. Přitom ustanovení čl. 8 odst. 5 nařízení 338/97 požaduje prokázání legálního nabytí exemplářů, s kterými jinak není možno nakládat. Do jisté míry závisí na zavedené praxi a uvážení úřadu, které dokumenty a skutečnosti budou považovat za dostatečné.

¹⁷⁹ Oba subjekty tohoto neplatného převodu se přitom dopustí přestupku, popřípadě i trestného činu (blíže bod 3.5.2. a 3.5.3.)

¹⁸⁰ Za zvláště chráněné druhy rostlin a živočichů se považují druhy ohrožené nebo vzácné, vědecky či kulturně velmi významné. Dle stupně ohrožení se člení na kriticky ohrožené, silně ohrožené a ohrožené (viz § 48 zákona 114/1992 Sb.).

¹⁸¹ Za nakládání je považována držba, pěstování, doprava, prodej, výměna, nabídka za účelem prodeje nebo výměny, zpracování exempláře.

Praxe ukázala, že je potřeba přesněji vymezit, jakým způsobem se prokazuje původ při převodu vlastnictví exemplářů a při chovu a pěstování živých exemplářů. Novelizace zákona č. 100/2004 Sb. zavádí povinnost vedení chovatelských záznamů, povinnost pro obchodníky vést záznamy o obchodu se exempláři a pro obchodníky a ostatní osoby vystavit potvrzení o původu exempláře novému nabyvateli. Koupě, prodej, darování, směna nebo jiný převod vlastnictví exempláře, jeho zapůjčení nebo pronájem je možný pouze s písemným dokladem, jako například stvrzenkou nebo fakturou prodejce, nájemní smlouvou, smlouvou o půjčce, směnnou smlouvou, darovací smlouvou, které mají listinnou podobou a je na nich uvedena identifikace stran. Chovatelé exemplářů druhů uvedených v příloze A a příloze B mají povinnost vést záznamy o jejich chovu a umožňovat kontrolu těchto záznamů ČIŽP. Navrhovaná úprava tedy umožňuje kontrolním orgánům v případě kontroly dohledat, odkud exemplář pochází. Navržená úprava vychází ze zahraničních právních úprav – Německa a Velké Británie.¹⁸²

3.4. Institucionální zajištění

Institucionální zajištění týkající se regulace obchodu s exempláři ohrožených druhů vychází v ČR nejen z požadavků Úmluvy CITES, ale zejména z nařízení 338/97. Orgány přímo vykonávající státní správu v oblasti regulace obchodu s ohroženými druhy jsou Ministerstvo životního prostředí, Ministerstvo financí, Česká inspekce životního prostředí, celní orgány, orgány veterinární správy, orgány rostlinolékařské péče. Nepřímým vykonavatelem státní správy na tomto úseku jsou krajské úřady a správy národních parků a chráněných krajinných oblastí na jejich území (§ 25 zákona č. 100/2004 Sb.). Mezi orgány není uvedena Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky, která je ustavena orgánem vědeckým v souladu s ustanovením § 27 zákona 100/2004 Sb., přičemž se nejedná o orgán vykonávající státní správu.¹⁸³

¹⁸² Blíže důvodová zpráva k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 100/2004 Sb. o obchodování s ohroženými druhy, zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, zákon č. 200/1992 Sb., o přestupcích a zákon č. 388/1991 Sb. o Státním fondu životního prostředí ČR.

¹⁸³ Viz Stejskal, V., Vilímková, V.: Zákon o obchodování s ohroženými druhy a předpisy související. Komentář. 1.vydání. Linde Praha, 2005, str. 95.

Dle ustanovení novelizace zákona č. 100/2004 Sb. dojde k přesunutí všech kompetencí správ národních parků a správ chráněných krajinných oblastí na krajské úřady, čímž dojde ke snížení byrokratické zátěže těchto správ.

V této rigorózní práci se budu zabývat pouze orgány nejdůležitějšími, a to Ministerstvem životního prostředí, Českou inspekcí životního prostředí, krajskými úřady, celními orgány a Agenturou ochrany přírody a krajiny. Ohledně jiných informací a zařazení všech výše zmíněných orgánů v systému českého práva, odkazuji na odbornou literaturu.¹⁸⁴

3.4.1. Ministerstvo životního prostředí (§ 25 odst. 2 zákona č. 100/2004 Sb.)

Ministerstvo životního prostředí je ustanoveno jako výkonný orgán s hlavní odpovědností dle článku 13 nařízení 338/97. Jeho územní působnost je celostátní a má odpovědnost především za styk s Komisí, provádění komunitárních a národních předpisů o regulaci obchodu s ohroženými druhy a řízení a koordinaci dalších výkonných orgánů.

Ministerstvo má například pravomoc určit vědecké orgány,¹⁸⁵ jmenovat zástupce do skupin a výborů Komise, zajišťuje vydání tiskopisů a formulářů, registruje provoz zařízení, ve kterých se chovají nebo uměle rozmnožují exempláře pro obchodní účely.¹⁸⁶

Ministerstvo má také pravomoc udělovat dovozní a vývozní povolení a potvrzení o zpětném vývozu, potvrzení k přemístění exempláře a jiné. Neuděluje ovšem potvrzení o výjimce ze zákazu prodeje a také neprovádí registrační činnost. Tato činnost je svěřena krajským úřadům a správám národních parků (dále NP) a chráněných krajinných oblastí (dále CHKO) v přenesené působnosti. O povolení a potvrzení, která vydává Ministerstvo životního prostředí, není totiž žádáno tak často a byrokraticky nezatěžují ministerstvo tolik, jako vydávání dokladů o registraci a výjimek ze zákazu

¹⁸⁴ Např. *Stejskal, V., Vilímková, V.*: Zákon o obchodování s ohroženými druhy a předpisy související. Komentář. 1. vydání. Linde Praha, 2005, str. 85.

Sládeček, V.: Obecné správní právo. 1. vydání. Praha. Nakladatelství ASPI, 2005, str. 203.

¹⁸⁵ V ČR je to Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky.

¹⁸⁶ Dle již neplatného nařízení 1808/2001 pak bylo možno vydat pro odchované rostliny předem vývozní povolení. Dle čl. 63 nového nařízení 865/2006 je možno i pro exempláře živočichů druhů z přílohy A vydat předběžné potvrzení o výjimce ze zákazu prodeje, avšak jen za předpokladu, že dojde k jeho implementaci (blíže bod 2.3.3.1.).

prodeje, které mají na starosti jednotlivé krajské úřady (popřípadě správy NP nebo CHKO).

Ministerstvo životního prostředí má za povinnost vést evidenci žadatelů o příslušná povolení a databázi jím vydaných dokladů. Na jejich základě zpracovává zprávy, které zasílá Sekretariátu Úmluvy CITES a také Komisi.

Novelizace zákona č. 100/2004 Sb. rozšiřuje databázi o údaje týkající se zadržovaných a zabavených exemplářů a evidenci žadatelů o výjimku ze zákazu obchodních činností, přičemž současně dojde k převedení kompetence vést centrální databázi dokladů CITES, a to z České inspekce životního prostředí na Ministerstvo životního prostředí. V současnosti je zde budován centrální databázový systém (tzv. „Registr CITES“), ke kterému budou mít přístup další orgány, jako například krajské úřady a Česká inspekce životního prostředí.¹⁸⁷

Dále novelizace zákona č. 100/2004 Sb., a to zejména s ohledem na implementaci nařízení 338/97, rozšiřuje pravomoc ministerstva také o povolování zjednodušených postupů k obchodu s biologickými vzorky, vydávání potvrzení o putovní výstavě, potvrzení o osobním vlastnictví, potvrzení o souboru vzorků, licencování pro zpracovatele a balírny kaviáru apod.

3.4.2. Česká inspekce životního prostředí

Česká inspekce životního prostředí podléhá Ministerstvu životního prostředí a je zřízena dle § 19 odst. 6 zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky (kompetenční zákon). Inspekce má zejména pravomoc ke kontrole, ukládání sankcí a opatření k zajištění povinností vyplývajících z předpisů o regulaci obchodu s exempláři ohrožených druhů.

Zákonem č. 100/2004 Sb. je ale také zmocněna k vedení centrální databáze registrovaných exemplářů a vedení evidence osob uznaných vinnými z přestupků nebo odpovědnými za správní delikty týkající se ohrožených druhů. Dle novelizace zákona č. 100/2004 Sb. již nebude Česká inspekce životního prostředí vést centrální databázi registrovaných exemplářů. Tuto databázi bude

¹⁸⁷ Blíže důvodová zpráva k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 100/2004 Sb. o obchodování s ohroženými druhy, zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, zákon č. 200/1992 Sb., o přestupcích a zákon č. 388/1991 Sb. o Státním fondu životního prostředí ČR.

nově spravovat Ministerstvo životního prostředí, současně s databázemi již vedenými.

3.4.3. Krajské úřady

Krajské úřady vykonávají státní správu v oblasti regulace obchodu s ohroženými druhy v přenesené působnosti. Jejich pravomoc má svůj základ ve čl. 13 nařízení 338/97, které dává členským státům možnost ustanovit další výkonné orgány.

Funkce těchto dalších výkonných orgánů spočívá v pomoci hlavnímu výkonnému orgánu (tedy Ministerstvu životního prostředí) při provádění předpisů společenství, přičemž ministerstvo zodpovídá za poskytnutí veškerých potřebných informací k výkonu této činnosti. Krajský úřad je oprávněn vydávat potvrzení o výjimce ze zákazu prodeje dle čl. 8 nařízení 338/97.

Krajské úřady mají také povinnost zajistit registrace exemplářů na základě ustanovení § 23 zákona č. 100/2004 Sb. Jejich pravomoc zde ovšem není dána na základě komunitárních předpisů, ale pouze výše zmíněného zákona, protože komunitární předpisy institut registrace nevyžadují.

Na území národních parků a chráněných krajinných oblastí zajišťují výkon činností dalšího výkonného orgánu až do účinnosti novelizace zákona č. 100/2004 Sb. jejich správy. Územní působnost dílčí je tedy vymezena tak, že každý krajský úřad se omezuje na své území, z něhož jsou ovšem vydělena území národních parků a chráněných krajinných oblastí.

Dle připravované novelizace zákona č. 100/2004 Sb. dojde k rozšíření pravomoci krajských úřadů zejména po jejich přesunutí na krajské úřady ze správ NP a CHKO a o vedení elektronické evidence žadatelů o výjimku ze zákazu obchodních činností prostřednictvím centrální evidence vedené Ministerstvem životního prostředí. Správy národních parků vykonávají v současnosti minimální agendu, přičemž krajské úřady již nyní vyřizují přes 99% veškerých společných věcí.¹⁸⁸

¹⁸⁸ Blíže důvodová zpráva k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 100/2004 Sb. o obchodování s ohroženými druhy, zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, zákon č. 200/1992 Sb., o přestupcích a zákon č. 388/1991 Sb. o Státním fondu životního prostředí ČR.

3.4.4. Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky

Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky (dále agentura) plní funkce vědeckého orgánu vyplývající z mezinárodních a komunitárních předpisů regulujících obchod s exempláři ohrožených druhů. Jedná se o organizační složku státu, zřízenou Ministerstvem životního prostředí, která má sídlo v Praze. Jako vědecký orgán se zejména vyjadřuje z odborného hlediska k návrhům na zřízení nebo pověření a smluvní zajištění záchranného centra, k registraci chovného nebo pěstebního zařízení, k vydání potvrzení o výjimce ze zákazu obchodních činností, vydává odborná stanoviska týkající se ohrožených druhů rostlin a živočichů¹⁸⁹ a současně spolupracuje s ostatními vědeckými orgány členských zemí Úmluvy CITES a jinými mezinárodními organizacemi v oblasti ochrany přírody.

V souladu s novelizací zákona č. 100/2004 Sb. agentura nebude koordinovat činnost záchranných center, v souladu s novým ustanovením § 29a bude tato činnost koordinována Ministerstvem životního prostředí, k čemuž dnes již v praxi dochází.¹⁹⁰

3.5. Kontrola dodržování právních předpisů týkajících se regulace obchodu s ohroženými druhy a trestné činy, přestupky a jiné správní delikty s nimi související

3.5.1. Kontrola

Ustanovení § 25 odst. 9 zákona č. 100/2004 Sb. zmocňuje k vykonávání kontroly nad dodržováním práva ES o ochraně ohrožených druhů a tohoto zákona Ministerstvo životního prostředí, Českou inspekci životního prostředí, celní orgány, krajské úřady a správy NP a CHKO. Tyto orgány sice mohou vykonávat kontrolu, ale nemohou, s výjimkou České inspekce životního prostředí ukládat sankce dle zákona č. 100/2004 Sb. Kraje a správy NP a

¹⁸⁹ Agentura vydává metodické příručky pro výkonné orgány i pro veřejnost, např. *Vědecký orgán CITES ČR, Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky: Jak značit exempláře CITES – metodická příručka*. 1. vydání. Praha. 2006.

¹⁹⁰ Blíže důvodová zpráva k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 100/2004 Sb. o obchodování s ohroženými druhy, zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, zákon č. 200/1992 Sb., o přestupcích a zákon č. 388/1991 Sb. o Státním fondu životního prostředí ČR.

CHKO však mohou ukládat sankce za neprokázání původu exempláře podle § 54 zákona č. 114/1992 Sb. ochraně přírody a krajiny.¹⁹¹ V souladu s projednávanou novelizací zákona č. 100/2004 Sb. zůstane zmocnění k výkonu kontroly pouze Ministerstvu životního prostředí, České inspekci životního prostředí a celním orgánům.

3.5.1.1. Kontrola a oprávnění celních orgánů

Všechny exempláře ohrožených druhů jsou považovány za zboží, které při přechodu státních hranic podléhá celnímu dohledu a kontrole dle zákona č. 13/1993 Sb., celní zákon. V souladu s ustanovením § 26 zákona č. 100/2004 Sb., celní orgány při celním dohledu kontrolují, zda je příslušný exemplář doprovázen příslušným dokladem. Ve spolupráci s orgánem veterinární správy nebo orgánem rostlinolékařské péče také zjišťují, zda exemplář odpovídá údajům uvedených na dokladech a zda přeprava živých živočichů odpovídá podmínkám stanoveným v příslušných dokladech. Dle připravované novelizace zákona č. 100/2004 Sb. při tomto postupu spolupracují také s Českou inspekcí životního prostředí.

Celní orgán je oprávněn exemplář zadržet v případě pochybností nebo zjištění porušení práva ES anebo zákona č. 100/2004 Sb. Neprodleně o zadržení musí informovat ČIŽP¹⁹², která exemplář posoudí a zahájí řízení o zabavení exempláře nebo jedince vrátí jeho držiteli. Exemplář může být také ponechán v režimu zadržení, zejména za účelem provedení dalších kontrol, doplnění dokladů a objasnění skutkových okolností.

Všechny kontroly celních orgánů mohou být od počátku prováděny ve spolupráci s Českou inspekcí životního prostředí, avšak v případě přijetí navrhované novelizace zákona č. 100/2004 Sb. provádějí celní orgány tuto kontrolu pouze ve spolupráci s Českou inspekcí životního prostředí.

3.5.1.2. Kontrola a oprávnění České inspekce životního prostředí

ČIŽP má v souladu s ustanovením § 30 zákona č. 100/2004 Sb. pravomoc vykonávat kontrolu nad dodržováním práva ES o ochraně ohrožených druhů a

¹⁹¹ Bliže *Stejskal, V., Vilímková, V.: Zákon o obchodování s ohroženými druhy a předpisy související. Komentář. 1. vydání. Linde Praha, 2005, str. 96.*

¹⁹² V případě, že není možné posouzení inspekcí do 8 hodin po zadržení, celní orgán zajistí umístění exempláře v záchraném centru, kde bude zajištěna péče o exemplář, o čemž informuje inspekci.

výše zmíněného zákona. Dále do její pravomoci spadá ukládání opatření k zajištění povinností z těchto předpisů vyplývajících (které mají povahu nápravnou), zjišťování totožnosti osob, ukládání pokut (které mají sankční povahu) a zadržování nebo zabavování exemplářů.

Zatímco celní orgány vykonávají kontrolu podle ustanovení § 26 zákona 100/2004 Sb. na příslušných hraničních přechodech,¹⁹³ Česká inspekce životního prostředí může vykonávat tuto kontrolu spolu s nimi, navíc však dle § 30 provádí kontrolu také ve vnitrozemí, a to nejčastěji v prodejnách zvířat, na burzách a prodejních výstavách, v záchranných centrech a stanicích, v zoologických zahradách a také u zájmových chovatelů.¹⁹⁴

Při kontrolní pravomoci je zejména oprávněna vstupovat do objektů, chovných a pěstebních zařízení, zařízení a provozů sloužících k podnikání nebo provozování jiné hospodářské činnosti. Může také vstupovat na pozemky vlastníka nebo držitele exempláře anebo pozemky kontrolovaných osob, pokud nejsou již vlastníkem nebo držitelem exempláře. V souladu s čl. 12 Listiny základních práv a svobod je domovní prohlídka přípustná jen pro účely trestního řízení s písemným odůvodněným příkazem soudce, takže připadá v úvahu pouze v případě, že by se jednalo o podezření z trestného činu.¹⁹⁵

Dále je ČIŽP oprávněna požadovat na kontrolované osobě, aby podala vysvětlení, předložila příslušné doklady prokazující původ exempláře, popřípadě doložila další potřebné údaje. V odůvodněných případech může zajišťovat doklady, jejichž převzetí ovšem musí písemně potvrdit a ponechat dotčené osobě jejich kopie. Pro účely identifikace exempláře je oprávněna odebrat bezúplatně vzory, provést analýzu krve nebo tkáně a prohlédnout exemplář včetně pořízení fotodokumentace nebo videodokumentace.

Dle rozhodnutí Nejvyššího správního soudu¹⁹⁶ však není zaměstnanec ČIŽP oprávněn k vyvození závěru, že zkoumaný jedinec odpovídá nebo neodpovídá svým označením exemplářů na příslušném dokladu. Dle soudu je k tomu

¹⁹³ Viz příloha č. 13.

¹⁹⁴ Blíže *Stejskal, V., Vilímková, V.*: Zákon o obchodování s ohroženými druhy a předpisy související. Komentář. 1. vydání. Linde Praha, 2005, str. 121.

¹⁹⁵ Jiné zásahy do nedotknutelnosti obydlí mohou být zákonem dovoleny, jen je-li to v demokratické společnosti nezbytné pro ochranu života nebo zdraví osob, pro ochranu práv a svobod druhých anebo pro odvrácení závažného ohrožení veřejné bezpečnosti a pořádku. Pokud je obydlí užíváno také pro podnikání nebo provozování jiné hospodářské činnosti, mohou být takové zásahy zákonem dovoleny, též je-li to nezbytné pro plnění úkolů veřejné správy (článek 12 Listiny).

¹⁹⁶ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 6. 11. 2003, č.j. 5 A 128/2002-20, www.nssoud.cz.

potřeba důkaz znaleckým posudkem znalce z oboru herpetologie.¹⁹⁷ Znalecký posudek zpracovává v případech týkajících se obchodu s exempláři ohrožených druhů Agentura ochrany přírody a krajiny ČR.¹⁹⁸

Všem oprávněním ČIŽP odpovídají povinnosti kontrolovaných osob, které jsou obsaženy přímo v ustanovení § 30, ale také § 40 zákona č. 100/2004 Sb.

Ustanovení novelizace zákona č. 100/2004 Sb. nově zavádí, že ČIŽP je oprávněna ověřit totožnost exempláře nebo jiného jedince podle označení nebo identifikace, což částečně zmírňuje dopad výše zmíněného rozhodnutí Nejvyššího správního soudu. Dle mého názoru však bude znalecký posudek potřeba vždy, když dojde k zadržení, popřípadě zabavení exempláře a uložení sankčního opatření.

Ustanovení nového § 30a upravuje možnost ČIŽP uložit pořádkovou pokutu až 200 000 Kč osobě, která neumožní inspekci kontrolu tím, že nepodá vysvětlení, nepředloží příslušné doklady, nedoloží potřebné údaje, nestrpí prohlídku nebo odebrání vzorku týkající se exempláře. Dle důvodové zprávy je „výše pokut navržena s ohledem na to, aby nedocházelo ke zneužívání ze strany pachatelů deliktů, kteří by využívali možnosti neumožnit kontrolu pod nízkou sankcí raději, než aby byl objeven jejich prohřešek.“ Domnívám se, že výše této pořádkové pokuty, kterou je oprávněn uložit ČIŽP jako správní orgán, je nepřiměřeně vysoká. Správní orgány mají obecně možnost uložit pořádkovou pokutu dle zákona č. 200/2006 Sb., správního řádu ve výši 50 000 Kč, což je částka stejná, jako u soudů postupujících dle zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního a zákona č. 99/1963 Sb. občanského soudního řádu.

¹⁹⁷ V dané věci správní orgán prvního stupně i žalovaný bez dalšího přejímá obecné tvrzení šesti neidentifikovaných pracovníků České inspekce životního prostředí, že identifikační znaky vyobrazené na fotografiích identifikačních listů želv zelenavých, které ve správním řízení předložil žalobce, neodpovídají fyzicky zjištěným identifikačním znakům 16 želv, které byly žalobci odebrány. Takovéto obecné tvrzení je zcela nepřezkoumatelné, neboť účastník řízení (ani soud v následném soudním přezkumu) nemůže z přezkoumávaného rozhodnutí seznat proč k takovému závěru správní orgány došly, kdo byli oni pracovníci (funkce, kvalifikace), kteří jsou údajně odborníky v daném oboru, a tento závěr učinili, a jak se liší konkrétní identifikační znaky jednotlivých želv. Je třeba poznamenat, že ani ve předloženém správním spise nejsou dostatečné podklady pro odpověď na uvedené otázky. Z citovaného ustanovení vyplývá, že ve správním řízení o odebrání želv bylo třeba zaměřit dokazování na prokázání, že předmětné želvy nejsou identické se želvami ohledně nichž může žalobce identifikačními listy prokázat jejich původ. Za tím účelem bylo třeba, jak ostatně navrhl i žalobce v odvolání, provést důkaz znaleckým posudkem znalce z oboru herpetologie, který by prokázal uvedené skutečnosti, bylo třeba pořídit podrobnou fotodokumentaci, event. provést další důkazy a samozřejmě umožnit žalobci, aby případně navrhl důkazy další a k provedeným důkazům se vyjádřil.

¹⁹⁸ Blíže *Chmelík, J. a kolektiv.*: Ekologická kriminalita a možnosti jejího řešení. I. vydání. Linde Praha, 2005, str. 47.

3.5.2. Přestupky a jiné správní delikty

Přestupky fyzických osob a jiné správní delikty právnických osob a fyzických osob při výkonu podnikatelské činnosti upravují § 31 a 32 zákona č. 100/2004 Sb. V případě přestupků uloží ČIŽP pokutu až do výše 200 000,- Kč. Skutkové podstaty jednotlivých přestupků jsou uvedeny v § 31 jako jednání, kdy osoba nakládá s exemplářem bez příslušných dokladů anebo užívá doklady falešné či padělané, nepředloží oznámení o dovozu v případě druhů z přílohy C a D nařízení 338/97, přepravuje exempláře, které nejsou rádně vybaveny, nesplní povinnost o registraci exempláře dle ustanovení § 23 zákona č. 100/2004 Sb., neprokáže původ exempláře, neumožní ČIŽP kontrolu a jiné. Jednotlivé skutkové podstaty vyplývají jak z porušení českých, tak i komunitárních předpisů o ochraně ohrožených druhů.

ČIŽP může ukládat pokuty rovněž v blokovém řízení. Na přestupky (hmotněprávní stránka) a jejich projednání (procesněprávní stránka) se vztahuje subsidiárně zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích.¹⁹⁹ Dle důvodové zprávy k v současnosti připravované novelizaci zákona č. 100/2004 Sb. však v posledních letech nemohla ČIŽP ukládat blokové pokuty z toho důvodu, neměla příslušné bloky k dispozici.²⁰⁰

Za správní delikt²⁰¹ právnické osoby nebo fyzické osoby při výkonu podnikatelské činnosti uloží inspekce pokutu až do výše 1 500 000,- Kč. Skutkové podstaty se shodují se skutkovými podstatami u přestupků. Pokutu lze uložit pouze v objektivní lhůtě 3 let ode dne, kdy k protiprávnímu jednání došlo.²⁰² Při stanovení výše pokuty inspekce obligatorně přihlédne k jednotlivým okolnostem spáchání činu a následnému jednání pachatele.²⁰³

Dle novelizace zákona č. 100/2004 Sb. jsou správní delikty nově zařazeny do zvláštní hlavy X v souladu s koncepcí reformy správního trestání, přičemž

¹⁹⁹ Blíže k přestupkům, zákonu č. 200/1990 Sb. a jiným správním deliktům. *Sládeček, V.*: Obecné správní právo. 1. vydání. Praha. Nakladatelství ASPI, 2005, str. 158 an.

²⁰⁰ Zákon o přestupcích č. 200/1990 Sb. upravuje pouze odebrání bloků na pokuty, jejich výnos plyne do státního rozpočtu nebo do rozpočtu obce, případně kraje. Vzhledem k tomu, že výnos z pokut uložených v režimu zákona č. 100/2004 Sb. je příjmem Státního fondu životního prostředí, neexistoval prakticky kompetentní subjekt, který by bloky na pokuty mohl vydávat.

²⁰¹ Na rozdíl od přestupků, kde je k naplnění skutkové podstaty vyžadováno zavinění, u správních deliktů je uplatňována odpovědnost objektivní, tedy stačí pouhé porušení nebo nesplnění zákonem předepsaných podmínek.

²⁰² U přestupků nastává zánik odpovědnosti a přestupek nelze projednat po uplynutí 1 roku od jeho spáchání (§ 20 zákona č. 200/1990 Sb.).

²⁰³ § 32 odst. 2 zákona č. 100/2004 Sb.

jsou jak u přestupků, tak i u správních deliktů právnických a fyzických osob podnikajících jednotlivé skutkové podstaty odstupňovány podle závažnosti do tří skupin s odpovídající výší pokuty.²⁰⁴ U přestupků stejně jako u správních deliktů právnických a fyzických osob podnikajících je stanoveno rozmezí od 100 000 Kč do 1 500 000 Kč, přičemž jednotlivé zařazení skutkových podstat v jednotlivých skupinách je totožné. Pokud by byla novelizace přijata v tomto znění, došlo by ke značnému zpřísnění režimu u fyzických osob páchajících případný přestupek a zmírnění možných sankcí za správní delikty právnických a fyzických osob podnikajících. Domnívám se, že původní úprava vhodně odlišovala společenskou nebezpečnost totožného jednání páchaného v rámci podnikatelské činnosti, které by dle mého názoru mělo být postihováno přísněji, než fyzické osoby, které přestupek nespáchají v rámci podnikatelské činnosti.

3.5.3. Trestné činy

Dne 1. července 2002 nabyla účinnosti novela trestního zákona, zákon č.134/2002 Sb., který zavedl nové skutkové podstaty trestného činu - neoprávněné nakládání s chráněnými a volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami §181f, §181g, §181h.²⁰⁵ Ochrana je poskytována nejen exemplářům ohrožených druhů, ale také jedincům zvláště chráněných druhů dle zákona č. 114/1992 Sb. Dle § 181f odst. 1 TZ bude potrestán odnětím svobody až na tři roky nebo zákazem činnosti nebo peněžitým trestem ten, kdo v rozporu s právními předpisy usmrtí, zničí, zpracovává, doveze, vyveze, proveze, přechovává, nabízí, zprostředkuje, sobě nebo jinému opatří exemplář ohroženého druhu a:

a) spáchá takový čin na více než padesáti kusech exemplářů (hromadný útok),²⁰⁶

b) dopustí se takového činu, přestože byl v posledních dvou letech pro přestupek obdobné povahy postižen nebo v posledních třech letech pro takový trestný čin odsouzen nebo potrestán (opětovné jednání).

²⁰⁴ Blíže důvodová zpráva k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 100/2004 Sb. o obchodování s ohroženými druhy, zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, zákon č. 200/1992 Sb., o přestupcích a zákon č. 388/1991 Sb. o Státním fondu životního prostředí ČR.

²⁰⁵ Blíže *Sobotka, M., Stejskal, V.*: Právo životního prostředí v judikatuře českých soudů. In *Jurisprudence*, číslo 2/2006, Praha, str. 83.

²⁰⁶ Nezáleží, zda jde o exempláře jednoho druhu, ani zda jsou zařazeny ve stejných přílohách Úmluvy a nařízení 338/97.

Pojem exemplář ohroženého druhu je trochu zavádějící, protože ani zákon č. 100/2004 Sb., ani komunitární předpisy neobsahují jeho přesnou definici. Dle nařízení 338/97, čl. 2 písm. t), se za exemplář považuje jakýkoliv jedinec patřící k některému z druhů zařazených do přílohy A – D nařízení.

Zákon č. 100/2004 Sb. se vztahuje na druhy živočichů stanovené v přílohách Úmluvy CITES, nařízení 338/97, ale také na tuleně a výrobky z nich (dle směrnice 129/83), výrobky z velryb a ostatních kytovců (nařízení 348/81) a kožešiny a výrobky z nich (nařízení 3254/91). Dle mého názoru tedy zahrnuje tento pojem exempláře (i neživé) druhů obsažených ve všech výše vyjmenovaných právních předpisech.

Dalším předpokladem trestnosti je, že se pachatel dostane do rozporu s právními předpisy, kterými se míní jednak příslušná nařízení ES, jednak české právní předpisy a ve smyslu čl. 10 Ústavy ČR by se mohlo jednat i o mezinárodní úmluvy. Případný omyl o obsahu těchto předpisů je třeba pokládat za omyl právní, protože v případě ustanovení § 181f odst. 1 se jedná o normu s blanketní dispozicí a předpisy, na něž zákon odkazuje, tvoří součást trestněprávní normy. Proto ani neznalost příslušných předpisů pachatele neomlouvá a nevylučuje jeho zavinění, které musí mít formu úmyslu.²⁰⁷

§ 181f odst. 2 TZ stanoví, že stejným způsobem jako ve výše zmíněném případě, bude pachatel potrestán, pokud v rozporu s právními předpisy usmrtí, zničí, zpracovává, doveze, vyveze, proveze, přechovává, nabízí, zprostředkuje, sobě nebo jinému opatří exemplář druhu přímo ohroženého vyhubením.²⁰⁸ K naplnění skutkové podstaty postačuje v tomto případě jednání týkající se tedy pouze jednoho exempláře druhu zařazeného do přílohy A nařízení 338/97, přičemž nepůjde o výrobky z velryb, ostatních kytovců, tuleňů a další.

Dále ustanovení § 181f TZ upravuje v odst. 3 a odst. 4 kvalifikované skutkové podstaty.²⁰⁹

Ustanovení § 181g TZ postihuje nedbalostní protiprávní nakládání s exempláři ohrožených druhů, přičemž u druhu přímo ohroženého vyhubením

²⁰⁷ Blíže *Stejskal, V., Vilímková, V.*: Zákon o obchodování s ohroženými druhy a předpisy související. Komentář. 1. vydání. Linde Praha, 2005, str. 355.

²⁰⁸ Projednávaná novelizace zákona č. 100/2004 Sb. zpřesňuje v ustanovení § 2 písm. c) legislativní zkratku „druh přímo ohrožený vyhubením“, která byla sjednocena právě s pojmem „druh přímo ohrožený vyhubením“ užívaným TZ.

²⁰⁹ Přísnějšími tresty jsou postižena výše zmíněná jednání, pokud je spáchá pachatel v úmyslu získat značný prospěch, prospěch velkého rozsahu, jako člen organizované skupiny nebo ve spojení s organizovanou skupinou působící ve více státech (§ 181f, odst. 3 a 4).

postačí opět útok jen proti jednomu exempláři, zatímco u exemplářů ostatních je vyžadován útok hromadný proti nejméně padesáti kusům.

Vzhledem k tématu této rigorózní práce se dále těmito trestnými činy zabývat nebudu, zejména ohledně formální stránky skutkových podstat, orgánů činných v trestním řízení a jiných relevantních informací odkazují na odbornou literaturu.²¹⁰

Dle mého názoru se ČR podařilo naplnit svou povinnost vyplývající z ustanovení čl. 16 nařízení 338/97 přijmout vhodná sankční opatření. Domnívám se, že soubor trestných činů, přestupků a jiných správních deliktů je dostatečně propracovaný a pokrývá veškerou činnost, která může vést k porušení předpisů regulujících obchod s ohroženými druhy.

3.6. Nakládání s exempláři při porušení komunitárních a národních předpisů upravujících regulaci obchodu s ohroženými druhy

3.6.1. Zadržení a zabavení exempláře

K zadržení exempláře je oprávněna Česká inspekce životního prostředí a celní orgány. Musí však dojít buď přímo k porušení komunitárního práva o ochraně ohrožených druhů, anebo má orgán důvodné pochybnosti např. o původu exempláře nebo pravosti daných povolení (§ 34 zákona č. 100/2004 Sb.).

Pokud byl exemplář zadržen, má ČIŽP povinnost tento exemplář co nejrychleji předat do opatrování některému ze záchranných center a de officio zahájit řízení o zabavení exempláře. Na toto řízení se použijí ustanovení zákona č. 500/2004 Sb., správní řád.²¹¹ O zadržení je nutno vydat písemné potvrzení.

Před zahájením řízení o zabavení a během něho, může ČIŽP požadovat od vlastníka, držitele nebo přepravce exemplářů předložení dokladů, popřípadě

²¹⁰ Zejména

Stejskal, V., Vilímková, V.: Zákon o obchodování s ohroženými druhy a předpisy související. Komentář. 1. vydání. Linde Praha, 2005, str. 349 – 359.

Jelínek, J. a kolektiv.: Trestní právo hmotné – zvláštní část. 1. vydání. Praha, EUROLEX BOHEMIA, 2003, 292 stran.

²¹¹ Nepoužije se řízení o odebrání nedovoleně držených jedinců zvláště chráněných druhů dle § 89 zákona č. 114/1992 Sb.

posudek od soudního znalce. Zabaven může být exemplář nelegálně získaný, dovážený, vyvážený, zpětně vyvážený nebo držený, a také exemplář, který nebyl zaregistrován nebo u něho nebyl prokázán původ.

V případě porušení komunitárních předpisů, může být exemplář zabaven také. Zabavení je sankce fakultativní povahy, záleží na správním uvážení ČIŽP, zda k němu přistoupí vedle uložení pokuty za přestupek (§ 34 odst. 2 zákona č. 100/2004 Sb.).²¹² Novelizace zákona č. 100/2004 Sb. nově zavádí povinnost ČIŽP exemplář za stanovených podmínek zabavit. Pouze v odůvodněných případech může být od zabavení během řízení o zabavení exempláře upuštěno²¹³, čímž došlo k omezení případné libovůle inspektorů ČIŽP.

Pokud se původní pochybnosti o porušení právních předpisů ukáží jako neodůvodněné, exemplář se vrátí jeho majiteli, držiteli či přepravci a řízení o zabavení se zastaví.

Ustanovení § 34 odst. 5 zákona č. 100/2004 Sb. určuje, že zabavené exempláře se nesmějí, a to ani zprostředkovaně, vrátit osobě, které byly odebrány. V tom případě by sice poslední transakce, kterou by byl exemplář převeden této osobě, byla právně účinná, ale inspekce by byla oprávněna tento exemplář znovu zabavit.

Vlastníkem zabaveného exempláře se stává stát a hospodaří s ním Ministerstvo životního prostředí. Živý exemplář musí být umístěn v záchranném centru. Ministerstvo ve lhůtě tří měsíců po právní moci rozhodnutí o zabavení určí, jak bude s těmito zabavenými exempláři naloženo. Má možnost nechat hospodaření s nimi ve své kompetenci, může ho převést na jinou organizační složku státu nebo na státní právnickou osobu a v odůvodněných případech ho může převést do vlastnictví jiné vhodné osoby (§ 34 odst. 7 zákona č. 100/2004 Sb.).²¹⁴

²¹² Písemné rozhodnutí o zabavení musí být vydáno do 60 dnů ode dne zahájení řízení o zabavení. Do té doby zůstává exemplář v režimu zadržení. Náklady spojené s péčí o exemplář hradí osoba, které byl tento exemplář zadržen, a to až do pravomocného rozhodnutí o zabavení. Pokud se exemplář nezabaví, na náklady se hledí jako na náklady řízení.

²¹³ Za odůvodněný případ je dle důvodové zprávy považován například zabavení, které je nepřiměřeně vysokou sankcí vzhledem k vysoké ceně exempláře, přestupek byl potrestán pokutou a vrácení exempláře neodporuje předpisům ES – například při dovozu drahé starožitnosti ze slonoviny nebo cenného legálního exempláře, když nejde o úmyslné pašování a z čisté neznalosti dovozce nebyly opatřeny doklady CITES, které by dovozce pravděpodobně obdržel, pokud by o ně zažádal.

²¹⁴ Na převod exempláře se vztahuje zákon č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích. Dle § 21 je možno převést exemplář smlouvou na jiné osoby pouze tehdy, jestli se stal pro stát trvale nepotřebným. Cena se sjednává v daném místě a čase obvyklá.

V případě, že exemplář zůstává ve vlastnictví státu, je umístěn v záchranném centru.

Dle novelizace zákona č. 100/2004 Sb. vystaví Ministerstvo životního prostředí v případě výpůjčky delší než 90 dnů, pronájmu, prodeje nebo jiného převodu zabaveného exempláře, který se stal majetkem státu, potvrzení o původu tohoto zabaveného exempláře pro vypůjčitele, nájemce nebo nového nabyvatele.

3.6.2. Záchranná centra

Povinnost zřídit záchranná centra pro živé živočichy a rostliny vyplývá z ustanovení Úmluvy CITES a nařízení 338/97. Jsou do nich umísťovány exempláře nacházející se v režimu zadržení anebo již zabavené po právní moci rozhodnutí o zabavení.

Záchranným centrem mohou být buď organizační složky státu anebo fyzické nebo právnické osoby. K jejich pověření je oprávněno Ministerstvo životního prostředí na základě výsledků veřejného výběrového řízení (§ 25 odst. 2 písm. h) zákona č. 100/2004 Sb.). Kritéria, která musí splňovat subjekt provozující záchranné centrum současný zákon neuvádí.²¹⁵

Provoz záchranných center je v současnosti smluvně zajišťován některými nestátními organizacemi, především zoologickými a botanickými zahradami, veřejnými vysokými školami, ale i občanskými sdruženími, např., Českým svazem ochránců přírody.²¹⁶

Novelizace zákona č. 100/2004 Sb. nově upravuje problematiku záchranných center v ustanoveních § 29a až § 29d. Záchranné centrum je definováno jako trvalé zařízení, v němž jsou chovány nebo pěstovány zadržené nebo zabavené živé exempláře. Seznam těchto center by mělo vést

Bezúplatně je možno exemplář převést pouze ve veřejném zájmu, anebo je-li tento převod hospodárnější než jiný způsob naložení.

²¹⁵ Je tedy třeba přihlídnout ke znění jiných právních předpisů. Vedle základních kritérií, vyplývajících ze zákona č. 246/1992 Sb., o ochraně zvířat proti týrání, musí zařízení splňovat ustanovení dalších zvláštních předpisů, a to zejména zákona č. 166/1999 Sb., o veterinární péči, a vyhlášky č. 286/1999 Sb., pokud jde o živočichy, a případě rostlin pak zákona č. 147/1996 Sb., o rostlinolékařské péči, a vyhlášky č. 83/1997 Sb., o ochraně proti zavlečení škodlivých organismů při dovozu, průvozu a vývozu rostlin a rostlinných produktů a proti jejich rozšiřování na území České republiky a o soustavné rostlinolékařské kontrole.

Bližie Stejskal, V.: Omezení mezinárodního obchodu s ohroženými druhy živočichů a rostlin. In *České právo životního prostředí*, číslo 2/2001, Praha, str. 46.

²¹⁶ Bližie Stejskal, V.: Omezení mezinárodního obchodu s ohroženými druhy živočichů a rostlin. In *České právo životního prostředí*, číslo 2/2001, Praha, str. 47.

Ministerstvo životního prostředí, přičemž tato centra mohou být provozována pouze na základě tímto ministerstvem vydaného povolení.²¹⁷ Bude rozlišeno, které záchranné centrum je vhodné k umístění určitých taxonů živých exemplářů ohrožených druhů. Povinnosti provozovatelů záchranných center stanovuje ustanovení § 29c. Tyto povinnosti mohou být ještě rozšířeny v rozhodnutí Ministerstva životního prostředí o povolení k provozování záchranného centra. Dle ustanovení navrhovaného § 29d bude moci Ministerstvo životního prostředí pozastavit provoz záchranného centra, změnit nebo zrušit povolení k provozování, a to zejména tehdy, pokud provozovatel porušuje některé právní předpisy v oblasti ochrany přírody, zvířat proti týrání, veterinární nebo rostlinolékařské.

Domnívám se, připravované novelizaci zákona č. 100/2004 Sb. se podařilo vcelku vyčerpávajícím způsobem vyřešit problematiku záchranných center. Jako zejména pozitivní fakt vidím skutečnost, že existuje zjednodušený postup pro zoologické zahrady s licenci a také možnost Ministerstva životního prostředí reagovat na případné nevhodné zacházení s exempláři v případě neodpovídající péče o ně. Dále bych doporučil v budoucnu přijmout speciální ustanovení týkající se možného převodu zabavených exemplářů do vlastnictví soukromých subjektů.

Současný předpis odkazuje na zákon č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, který takový převod umožňuje (viz poznámka č. 215). Povaha zabavených, zejména živých exemplářů je však natolik specifická, že by bylo vhodnější přijmout právní úpravu umožňující co nejrychlejší převod v případě, že se státní orgán přesvědčí o řádném zabezpečení péče o exemplář.

²¹⁷ Náležitosti žádosti upravuje nové ustanovení § 29b odst. 2, přičemž dle důvodové zprávy k návrhu novelizace zákona č. 100/2004 Sb. je proces správního řízení měl být analogický k procesu vydávání licence zoologickým zahradám podle zákona č. 162/2003 Sb. Toto ustanovení také definuje účastníky řízení, dotčené orgány a také stanoví výjimku pro zoologické zahrady s již udělenou licenci. V současné době provozují záchranná centra Zoologická zahrada hl. m. Prahy, Zoologická a botanická zahrada města Plzeň, Zoologická zahrada města Brna, Zoologická zahrada Ohrada Hluboká nad Vltavou, Agentura ochrany přírody a krajiny ČR ve Stanici pro záchranu fauny v Pavlově, Botanická zahrada hl. m. Prahy, Botanická zahrada Liberec a dvě botanické zahrady v Brně.

4. Národní dimenze regulace obchodu s ohroženými druhy ve Španělsku²¹⁸

4.1. Postavení práva životního prostředí ve Španělsku

Španělské právo životního prostředí vznikalo s určitým zpožděním a v závěsu za vývojem mezinárodního práva životního prostředí. Důležitý zlom v jeho vývoji nastal roku 1978, kdy byla po smrti generála Franka a pádu jeho režimu přijata nová ústava. Ta zakotvila, kromě jiných principů a pravidel majících vztah k životnímu prostředí, ustanovení článku 45²¹⁹, týkající se výhradně životního prostředí.

Definitivním impulsem pro rozvoj tohoto právního odvětví však byl vstup Španělska do ES v roce 1986. V současnosti je devadesát procent norem životního prostředí vytvořeno díky transpozici a implementaci více než tří set směrnic a nařízení ES.²²⁰

Ve svém vývoji se španělské právo životního prostředí neliší od ČR, kde podobný proces nastal po roce 1989, pouze o zhruba deset let později (bližší bod 3.1.).

Mimo pramenů vzniklých na komunitární úrovni, jsou ve Španělsku za prameny práva životního prostředí považovány ústava,²²¹ mezinárodní smlouvy,²²² zákony, předpisy vlády, které mají povahu zákona (*Decreto*)²²³ a nařízení (*Reglamento*).

²¹⁸ Přesněji se jedná se o parlamentní monarchii – Španělské království.

²¹⁹ Zakotvuje právo všech na příznivé životní prostředí, stejně jako povinnost ho zachovat. Orgány veřejné moci musí racionálně využívat přírodní zdroje a také ustanovuje možnost přijmout zákonem trestní a správní sankční opatření v případech porušení výše zmíněných pravidel.

Bližší *Cutanda L.B., Turillas Alli J.-C.: Administración y Legislación Ambiental. 2. vydání. Madrid.*

Vydal Dykinson, 2006, str. 107.

²²⁰ Bližší *Cutanda L.B., Turillas Alli J.-C.: Administración y Legislación Ambiental. 2. vydání. Madrid.*

Vydal Dykinson, 2006, str. 95.

²²¹ Ústava zejména vymezuje územní organizaci státu, který se dělí na jednotlivé autonomní oblasti (*Comunidades Autónomas*). Tyto se dělí na další samosprávné celky (*municipios, provincias*). Dále určuje rozdělení pravomocí.

Bližší *Cutanda L.B., Turillas Alli J.-C.: Administración y Legislación Ambiental. 2. vydání. Madrid.*

Vydal Dykinson, 2006, str. 43, 86.

²²² Stejně jako ČR je i Španělsko monistický stát. Proces inkorporace mezinárodních smluv do právního řádu Španělska viz čl. 93, 94, 95 Ústavy.

Ve Španělsku existuje několik druhů zákonů. Je to „*Ley ordinaria*“, zákon, který je přijat poslaneckou sněmovnou (*Congreso*) a senátem, využívá běžné procesní procedury. Dále se jedná o „*Ley orgánica*“. Upravují jen velmi důležité oblasti, které jsou přesně vymezeny v ústavě. Z toho důvodu lze přijmout nebo měnit pouze za přísnějších podmínek. Tyto zákony by se daly přirovnat k českým ústavním zákonům, na rozdíl od nich však nestojí v hierarchii právních norem výše, ale na stejné úrovni, jako běžnou procedurou přijaté zákony.²²⁴

Nařízení (*Reglamentos*) jsou právní normy nižší právní síly než zákony, se kterými musí být v souladu. Jsou přijímána vládou, dále správními orgány státu (ministerstva), správními orgány autonomních oblastí a správními orgány jednotlivých samosprávných celků. Jejich funkcí je doplnit, upřesnit nebo provést jednotlivé zákony. Tzv. *Real Decretos* jsou nařízení, kterým nepředchází žádný zákon.²²⁵

4.2. Prameny ve Španělsku, kterými je upravena regulace obchodu s exempláři ohrožených druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin

4.2.1. Přehled předpisů ve Španělsku a jejich vývoj

Všechny španělské právní předpisy týkající se regulace obchodu s exempláři ohrožených druhů jsou vydány státem nebo jeho organizačními složkami na základě čl. 149 odst. 1.10 Ústavy,²²⁶ který přisuzuje státu výlučnou

²²³ Vláda má možnost v případě nutnosti přijmout tzv. *Decreto-Ley* dle ustanovení článku 86 Ústavy. Tento předpis má sílu zákona, ale musí být následně schválen parlamentem. V případě, že schválení bude zamítnuto, předpis ztratí postavení zákona a jeho právní síla bude na úrovni nařízení (*Reglamento*). Dle ustanovení čl. 82 Ústavy je může vláda také přijmout tzv. *Decreto legislativo*. K jeho přijetí však musí být dáno od parlamentu zmocnění v zákoně.

Bližší *Cutanda L.B., Turillas Alli J.-C.: Administración y Legislación Ambiental. 2. vydání. Madrid. Vydal Dykinson, 2006, str. 50.*

²²⁴ Dále jsou to zákony vydávané jednotlivými autonomními oblastmi, které stojí v hierarchii právních norem na stejné výši, jako zákony přijaté parlamentem, platí však pouze pro vymezené území. K dalším typům španělských zákonů, které již nejsou důležité pro téma této rigorózní práce, odkazují na *Cutanda L.B., Turillas Alli J.-C.: Administración y Legislación Ambiental. 2. vydání. Madrid. Vydal Dykinson, 2006, str. 48.*

²²⁵ Více k nařízením viz *Cutanda L.B., Turillas Alli J.-C.: Administración y Legislación Ambiental. 2. vydání. Madrid. Vydal Dykinson, 2006, str. 54 an.*

²²⁶ Viz například závěrečné ustanovení *Real Decreto 1333/2006.*

pravomoc vydávat předpisy týkající se celnictví, režimu státních hranic a zahraničního obchodu.²²⁷

Přistoupení Španělska k Úmluvě CITES proběhlo prostřednictvím *Instrumento de adhesión*²²⁸ ve stejném roce jako jeho vstup do ES, tedy v roce 1986. Regulace obchodu s ohroženými druhy však nebyla dostatečná, výše zmíněný dokument pouze ustanovuje, které orgány jsou vědecké a výkonné ve smyslu Úmluvy CITES.²²⁹ Vstupem Španělska do ES pro něj nabývá účinnosti nařízení 3626/82, které je již v současnosti nahrazeno nařízením 338/97.

Až 20. listopadu roku 1997 bylo přijato *Real Decreto 1739/1997* o opatřeních, která provádí Úmluvu CITES a nařízení 338/97. Tento předpis reaguje zejména na změny, které nastaly po přijetí nařízení 338/97 a znovu ustanovuje orgány, které toto nařízení vyžaduje.

21. listopadu roku 2006 bylo přijato *Real Decreto 1333/2006*, které upravuje právní režim nakládání se zadrženými a zabavenými exempláři ohrožených druhů.

Dalšími důležitými předpisy, které mají vztah k ochraně ohrožených druhů jsou trestní zákoník (*Ley orgánica 10/1995, Código penal*), zákon o potlačování pašeráctví (*Ley orgánica 12/1995, de represión del contrabando*) a *Real Decreto 1649/1998*, kterým se provádí hlava II. výše zmíněného zákona, týkající se správních deliktů.

Dne 7. Října 2007 byl přijat zákon o ochraně zvířat při jejich chovu, dopravě, pokusech a utracení-zabití (*Ley 32/2007, para el cuidado de los animales, en su explotación, transporte, experimentación y sacrificio*), který se týká regulace obchodu s ohroženými druhy pouze okrajově. Tento zákon upravuje v ustanovení čl. 14 písm. f) jako jeden ze závažných přestupků nakládání s živým exemplářem v rozporu s ustanoveními tohoto zákona, pokud se jedná o exemplář druhu zařazeného v příloze I Úmluvy CITES. Dále zavádí a určuje přesnou výši správních poplatků za vydání dokladů v souladu s předpisy upravujícími obchod s exempláři ohrožených druhů. Ostatní ustanovení tohoto

²²⁷ V případě, že by tato oblast regulace byla definována jako ochrana životního prostředí, pravomoc by byla rozdělena mezi stát a autonomní oblasti. Čl. 149 odst.1.23 dává státu pravomoc tvořit pouze základní předpisy, týkající se ochrany životního prostředí. Blíže *Cutanda L.B., Turillas Alli J.-C.: Administración y Legislación Ambiental*. 2. vydání. Madrid. Vydal Dykinson, 2006, str. 113.

²²⁸ Publikováno ve španělské sbírce zákonů (*BOE*) dne 16.května 1986 na stranách 27045 – 27067.

²²⁹ Blíže *Turillas Alli J.-C.: La protección jurídica de la biodiversidad*. 1. vydání. Madrid. Vydal Montecorvo, 2005, str. 104.

zákona se regulace obchodu s exempláři ohrožených druhů netýkají, a proto se jimi nebudu dále zabývat.

4.3. Regulace obchodu s ohroženými druhy na základě španělských předpisů

4.3.1. Podmínky pro vydání povolení k dovozu, vývozu a zpětnému vývozu a podmínky pro vydání potvrzení o výjimce ze zákazu prodeje, povolení k přemístění exempláře na území ES a potvrzení o putovní výstavě

Veškeré podmínky, které je třeba splnit při obchodu s exempláři ohrožených druhů jsou dány komunitárními právními předpisy²³⁰ (zejména nařízení 338/97 a nařízení 865/2006).

V případě permitů k legalizaci obchodu se třetími zeměmi má žadatel za povinnost předložit orgánům CATICE (blíže bod 4.4.) veškeré dokumenty, které prokazují splnění požadavků dle práva ES. Na základě vydaných permitů lze potom exempláře vyvést nebo dovést z kteréhokoliv určeného místa na území ES.²³¹ V případě, kdy žadatel hodlá dovézt nebo vyvézt exemplář z území Španělska, potřebuje k tomu další potvrzení, tzv. *Documento de Inspección de Especies Protegidas*, tedy potvrzení o předchozí kontrole ohrožených druhů, které je vydáno orgány CATICE. Tímto dokumentem se potvrzuje ještě před celním odbavením, že exempláře ohrožených druhů, které mají být dovezeny či vyvezeny, skutečně odpovídají druhům uvedeným v povolení k dovozu, vývozu, zpětnému vývozu nebo případně oznámení o dovozu (pro druhy z přílohy C a D). Tento institut je zakotven nařízením (*resolución*)²³² výkonného orgánu z roku 1998.

Potvrzení o výjimce ze zákazu prodeje, povolení k přemístění exempláře na území ES a potvrzení o putovní výstavě jsou vydávány, pokud žadatel splní podmínky stanovené nařízením 338/97 a 865/2006.

²³⁰ Na rozdíl od české právní úpravy se za předpisy ES regulující obchod s ohroženými druhy nepovažují nařízení 348/81 o společných předpisech pro dovoz výrobků z velryb a ostatních kytovců, nařízení 3254/91 o nášlapných pastech a dovozu kožešin a směrnice 129/83 o dovozu kůží z některých tuleních mláďat a výrobků z nich odvozených do členských států.

²³¹ Blíže

<http://www.cites.es/cites/bienvenido/Procedimientos/Obtencion+de+los+permisos+y+certificados+CITES/PermisoImportacion.htm>.

²³² Nemá číslo, ale bylo publikována ve Sbírce zákonů dne 26 května 1998.

Španělské právní předpisy se dále touto problematikou nezabývají, ve všem je odkazováno na nařízení ES. Není využita možnost přijmout přísnější opatření (s výjimkou potvrzení o předchozí kontrole), která je dána právem ES.

Na rozdíl od ČR není zaveden institut povinné registrace exemplářů vybraných druhů. Situace, kdy pouze některé státy ES mají tento institut ve svém právním řádu, je prvkem, který dle mého názoru vede k oslabení účinnosti ochrany ohrožených druhů na území ES. Bylo by vhodné tento institut upravit jednotně některým z komunitárních předpisů, například směrnicí nebo nařízením.

4.4. Institucionální zajištění

Orgány zřízené k provádění požadavků Úmluvy CITES a nařízení 338/97 jsou uvedeny v předpisech *Real Decreto 1739/1997* a *Real Decreto 1333/2006*. Tyto předpisy se nezabývají vymezením pravomocí těchto orgánů a plně odkazují na ustanovení obsažená v nařízeních ES.

Funkci vědeckého orgánu plní *Dirección General para la Biodiversidad*. Jedná se o složku Ministerstva životního prostředí, která je součástí tzv. *Secretaría general para el Territorio a ly Biodiversidad*.²³³

V souladu se článkem 13 nařízení 338/97 je plněním funkce výkonného orgánu, který má hlavní odpovědnost za provádění tohoto nařízení a styk s Komisí, pověřeno Oddělení zahraničního obchodu (*Secretaría General de Comercio Exterior*), které je součástí Ministerstva průmyslu, turismu a obchodu. Ustanovení čl. 2 *Real Decreto 1739/1997* určuje, že toto oddělení bude vykonávat své funkce prostřednictvím jiných orgánů, které budou ustaveny prováděcím předpisem. Oddělení zahraničního obchodu k tomu zmocnilo svým nařízením (*resolución*) Centra technické asistence a kontroly mezinárodního obchodu (*Centros de Asistenci Técnica e Inspección del Comercio Exteriér - dále jen CATICE*).

Tato centra vydávají všechna povolení a potvrzení dle nařízení 338/97 a nařízení 865/2006 o ochraně ohrožených druhů.²³⁴ Dle informací

²³³ *Cutanda L.B., Turillas Allí J.-C.: Administración y Legislación Ambiental. 2. vydání. Madrid. Vydal Dykinson, 2006, str. 118.*

z internetových stránek www.cites.es byla tato centra přejmenována a v současnosti se nazývají *Servicios de Inspección SOIVRE de las Direcciones Territoriales y Provinciales de Comercio*.²³⁵ Přehled těchto institucí viz příloha č. 21.

Jako tzv. další výkonný orgán je jmenováno Oddělení pro cla a hraniční režim (*Departamento de Aduanas e Impuestos Especiales*), které má kontrolní pravomoci při odbavování exemplářů, se kterými je obchodováno ve vztahu k třetím zemím. Jsou to speciálně určené úřady, které umístěním²³⁶ odpovídají orgánům CATICE, a to z toho důvodu, že orgány CATICE vydávají výše zmíněná potvrzení o předchozí kontrole ohrožených druhů (*Documento de Inspección de Especies Protegidas*)²³⁷.

Pouhé určení orgánů bez zvláštního uvedení pravomocí a kompetencí, se zdá být dostatečné k funkční implementaci komunitárních předpisů o regulaci obchodu s ohroženými druhy. České právní předpisy jsou v této oblasti přesnější a podrobnější, na druhou stranu, komunitární i národní předpisy týkající se této problematiky, tvoří ucelený soubor, který nelze použít zvlášť. Proto se domnívám, že španělské předpisy jsou v tomto ohledu stejně účinné jako české.

4.5. Kontrola dodržování právních předpisů týkajících se regulace obchodu s ohroženými druhy a trestné činy a správní delikty s nimi související

4.5.1. Kontrola

Dle ustanovení čl. 4 *Real Decreto* 1739/1997 musí být všechny exempláře druhů uvedených v nařízení 338/97 podrobeny předběžné kontrole, která předchází celnímu odbavení. Tuto kontrolu je oprávněno činit Oddělení zahraničního obchodu (*Secretaría General de Comercio Exterior*), které ovšem k jejímu faktickému provádění zmocňuje orgány CATICE. Ty po provedené

²³⁴ Vzhledem k obtížné dostupnosti pramenů se mi nepodařilo zjistit, který právní předpis upravuje proces vydávání povolení, domnívám se však, že se jedná o předpis společný více správním orgánům (jakási alternativa našeho správního řádu).

²³⁵ Viz <http://www.cites.es/cites/bienvenido/Funciones/PuntosCites.htm>.

²³⁶ Viz příloha č. 13.

²³⁷ Viz příloha č. 20.

inspekci vydají potvrzení o předchozí kontrole ohrožených druhů, které je potom nutné předložit při vlastním celním odbavování.

Vlastní kontrolu při celním odbavení provádí Oddělení pro cla a hraniční režim (*Departamento de Aduanas e Impuestos Especiales*), které je ustanoveno jako tzv. další výkonný orgán ve smyslu nařízení 338/97. Dle ustanovení čl. 5 *Real Decreto* 1739/1997 vyžaduje toto oddělení při celním odbavení exemplářů druhů obsažených v přílohách A – D povolení a potvrzení dle požadavků nařízení (blíže bod 2.3.2.)

4.5.2. Trestné činy (*Delitos*)

Základním španělským předpisem týkajícím se trestního práva hmotného i procesního je trestní zákoník (*Ley orgánica 10/1995, Código penal*). V jeho části XVI. jsou uvedeny skutkové podstaty týkající se trestných činů se vztahem k životnímu prostředí. Pro regulaci obchodu s ohroženými druhy jsou důležitá ustanovení článků 332 a 334.

Trestného činu se dopustí ten, kdo uskuteční nelegální obchod s exemplářem druhu nebo poddruhu ohrožené rostliny. Za to mu hrozí trest odnětí svobody od šesti měsíců do dvou let nebo pokuta. Dle ustanovení čl. 334 bude stejně potrestán ten, kdo poruší obecné předpisy uskutečněním obchodu s exempláři ohrožených druhů nebo jejich zbytky (částmi). V případě, že pachatel dobrovolně napraví škodu jím způsobenou, bude mu uložen trest mírnější.

Právní úprava ve španělském trestním zákoníku je v porovnání s českou dosti vágní. Trestné činy týkající se obchodu s ohroženými druhy jsou však obsaženy i v dalším zákoně, a to v zákoně o potlačování pašeráctví (*Ley orgánica 12/1995, de represión del contrabando*). Již v preambuli je zmíněno, že tento zákon reflektuje požadavky dané Úmluvou CITES a komunitárními předpisy.

Trestného činu pašeráctví (*Delito de Contrabando*) se dopustí ten, kdo doveze, vyveze, nakládá s exemplářem v rámci obchodní činnosti, drží nebo uvádí do oběhu (*realice circulación*) exemplář druhu ohroženého vyhubením dle Úmluvy CITES a nařízení 338/97 (čl. 2 *Ley orgánica 12/1995*). Aby se jednalo o trestný čin, musí dojít stejně jako v ČR k porušení právních předpisů a hodnota pašovaného exempláře či exemplářů musí být minimálně 3 000 000 peset

(zhruba 18 000 euro). Zde je španělská právní úprava dokonalejší, protože reflektuje důležitost jednotlivých druhů na základě aktuální nabídky a poptávky a nebere v potaz pouze množství exemplářů nebo jejich zařazení do jednotlivých skupin.

V českém TZ je například přísný postih pro exempláře druhů z přílohy A už při neoprávněném nakládání pouze s jedním kusem. Dle mého názoru je však rozdíl, když někdo nakládá s exempláři např. lidoopů, jejichž cena je v korunách statisícová a naproti tomu želvy *Testudo Hermannii* nebo *Testudo Graeca*, jejichž cena se pohybuje kolem 2000,- Kč a jsou běžně množeny a odchovávány.

Na druhou stranu, v případě druhů zařazených do příloh B – D je v českém TZ potřeba naplnit hromadnost útoku (alespoň 50 kusů) nebo útok v určité lhůtě opakovat (potrestán v posledních dvou letech). Domnívám se, že aktuální nabídka a poptávka, a tedy hodnota exemplářů určující možný postih, reaguje daleko pružněji na dostupnost jednotlivých druhů, než například Konference smluvních stran CITES nebo Komise při provádění změn v jednotlivých přílohách. Nejlepším řešením by byla kombinace jak aktuální ceny jednotlivých exemplářů, tak jejich zařazení do příloh úmluvy nebo nařízení.

Za výše zmíněný trestný čin umožňuje zákon uložit tzv. krátkodobý trest odnětí svobody nebo peněžitou pokutu ve výši dvojnásobku až čtyřnásobku hodnoty zboží, s kterým bylo protiprávně nakládáno (čl. 3. *Ley orgánica 12/1995*).

4.5.3. Správní delikty (*Infracciones administrativas*)

Základní ustanovení o správních deliktech jsou v druhé části zákona o potlačování pašeráctví (*Ley orgánica 12/1995, de represión del contrabando*). Definice skutkové podstaty je totožná jako u trestných činů dle tohoto zákona, jenom hodnota pašovaných exemplářů nedosahuje hranice 3 000 000 peset (zhruba 18 000 euro).

Podrobnější úpravu správních deliktů obsahuje prováděcí nařízení k výše zmíněnému zákonu, a to Real Decreto 1649/1998. Demonstrativně uvádí, co je

považováno za porušení právních předpisů²³⁸ a stanoví, že subjektem správních deliktů jsou jak fyzické tak právnické osoby. Za správní delikty je možno uložit peněžitou pokutu, jejíž výše je odvislá od hodnoty pašovaného zboží.²³⁹

4.6. Nakládání s exempláři při porušení komunitárních a národních předpisů upravujících regulaci obchodu s ohroženými druhy

Režim nakládání s exempláři při porušení předpisů týkajících se obchodu s ohroženými druhy je upraven v *Real Decreto* 1333/2006 ze dne 21. listopadu 2006. Toto nařízení vychází z doporučení obsažených v rezolucích 9. 10 a 10.7²⁴⁰, které byly přijaty na deváté a desáté Konferenci smluvních stran Úmluvy CITES.

4.6.1. Zadržení (*aprehensión*) a zabavení (*decomiso*) exemplářů

Dle ustanovení čl. 7 *Real Decreto* 1333/2006 je možné exemplář zadržet při použití předběžného opatření v případě zahájení trestního řízení o spáchání trestného činu nebo správního řízení týkajícího se správního deliktu. Exempláře jsou umístěny v záchranném centru a náklady nese osoba odpovědná za nakládání s exemplářem.

Je však také možné, s přihlédnutím k okolnostem, nechat exemplář v péči této osoby, a to až do skončení řízení. Toto řešení je vhodné v případě některých exotických druhů, kdy je osoba podezřelá ze spáchání deliktu odborníkem v oblasti péče o tyto exempláře a je schopna dočasně zajistit exempláře kvalitněji, než záchranné centrum.

²³⁸ Například užití exemplářů druhů z přílohy A k jinému účelu, než k jakému byl vydán příslušný doklad. Obchodní činnosti s exemplářem druhu přílohy A bez příslušné výjimky ze zákazu obchodních činností a obchodní činnosti u druhu přílohy B bez patřičného prokázání legálního původu.

²³⁹ Do konce roku 2006 proběhlo ve Španělsku 1195 různých správních řízení a 46 trestních řízení v souvislosti s porušením předpisů upravujících obchod s exempláři ohrožených druhů. Blíže *Engler, M., Knapp, A.: Analysis of EU Member States' CITES biennial reports 2005-2006, A TRAFFIC Europe Report for the European Commission, Brussels, Belgium, 2008, str. 119.*

²⁴⁰ Tato rezoluce doporučuje podřídit nakládání se zabavenými exempláři těmto cílům: 1. Poskytnout co nejvíce možných prostředků k zajištění dobrého zdravotního stavu exemplářů. 2. Bojovat co nejvíce proti nedovolenému obchodu. 3. Najít vhodné umístění zabavených exemplářů, ať už chovem v zajetí, nebo vrácením do volné přírody. Pouze v krajním případě je možné utracení.

Institut zabavení exemplářů je zakotven v ustanovení článku 5 zákona *Ley orgánica 12/1995, de represión del contrabando*, který stanoví, že každý uložený trest je doprovázen zabavením věcí, které byly objektem protiprávního jednání. Stejně pravidlo platí i u správních deliktů dle ustanovení článku 14 nařízení *Real Decreto 1333/2006*.

Oprávnění nakládat se zabavenými exempláři přísluší výkonnému orgánu, tedy Oddělení zahraničního obchodu (*Secretaría General de Comercio Exterior*). To zejména musí konzultovat s vědeckým orgánem, které záchranné centrum je vhodné pro umístění exempláře a následně ho do tohoto centra umístit, ustanovit nová nebo autorizovat již existující záchranná centra a jiné soukromé právnické osoby, kterým mohou být exempláře svěřeny. Dále má povinnost zřídit veřejný seznam, ve kterém budou uvedeny všechny exempláře, které mohou být nebo už byly zabaveny v souvislosti se soudním či správním rozhodnutím (čl. 4 *Real Decreto 1333/2006*).

4.6.2. Nakládání se zabavenými exempláři

Exempláře zabavené na základě výše zmíněných řízení připadají do vlastnictví státu.²⁴¹ Soudní nebo správní orgán, který vydá rozhodnutí, kterým dojde k zabavení exemplářů, má povinnost tuto skutečnost oznámit ve lhůtě 3 dnů Oddělení zahraničního obchodu (*Secretaría General de Comercio Exterior*). To po předchozí konzultaci se vědeckým orgánem rozhodne, jak s exemplářem naloží (čl. 8 *Real Decreto 1333/2006*).

V první řadě přichází v úvahu navrácení exemplářů do státu jejich přirozeného výskytu, pokud je známý nebo zjistitelný. Navrhnout toto navrácení může již celní úřad (*Departamento de Aduanas e Impuestos Especiales*), vlastní rozhodnutí o tom ovšem náleží výkonnému orgánu (čl. 6. *Real Decreto 1333/2006*).

Další možností je převod exemplářů do vlastnictví jiných subjektů. Dle ustanovení čl. 9 *Real Decreto 1333/2006* je možno exempláře všech druhů uvedených v nařízení 338/97 darovat nebo bezplatně zapůjčit. Obdarovaný má následně povinnost se adekvátně o exempláře postarat. Exemplář je možno takto převést na autonomní oblasti, nevládní organizace, soukromé právnické

²⁴¹ O přijetí Oddělením zahraničního obchodu (*Secretaría General de Comercio Exterior*) musí být vydáno správní rozhodnutí, tzv. *acta de recepción* (čl. 8 *Real Decreto 1333/2006*)

osoby²⁴², které o to požádají, zoologické a botanické zahrady, akvária, výzkumná zařízení a jiné. V případě exemplářů druhů zařazených do přílohy A nařízení 338/97 je k provedení převodu nutný předchozí souhlas vědeckého orgánu.

Nejzajímavější možností vzhledem k absenci konkrétní právní úpravy v ČR, je prodej exemplářů (*enajenación*), upravený ustanovením čl. 10 *Real Decreto* 1333/2006. Prodej je uskutečněn za využití veřejné dražby,²⁴³ pouze výjimečně je možno exempláře zcizit přímo bez provedení předchozí dražby, přičemž v kupní smlouvě (*contrato de enajenación*) musí být definovány podmínky s ohledem na cíle Úmluvy CITES a nařízení 338/97.

Exempláře prodané se nesmí žádným dalším převodem dostat zpět k právnické nebo fyzické osobě, která se podílela na spáchání trestného činu či přestupku, jehož byly objektem. Toto ustanovení je nedokonalé, neurčuje totiž, zda právní úkony učiněné v rozporu s ním jsou neplatné, anebo zda mají příslušné orgány možnost exemplář opět zabavit (tak jako je tomu v ČR, blíže bod 3.6.1.). Navíc se toto ustanovení výslovně vztahuje pouze na exempláře převedené úplatně (*los especímenes objeto de enajenación*) a ne na exempláře darované, které by teoreticky později mohly být převedeny do vlastnictví takové osoby (výslovný zákaz tohoto převodu by ovšem mohl být ujednáán ve smluvních podmínkách, viz výše). Česká úprava se v tomto ohledu jeví daleko preciznější a propracovanější.

Exempláře druhů uvedených v příloze A nařízení 338/97 není možné prodat a zůstávají ve vlastnictví státu, je však možné jejich darování.

Poslední možností naložení s exemplářem, která je uvedena v *Real Decreto* 1333/2006, je jeho utracení, popřípadě zničení. To je možné pouze v případě, že není možné exemplář ani navrátit do původního prostředí, ani převést, a tento exemplář trpí nějakou chronickou, infekční či neléčitelnou nemocí.

Domnívám se, že španělská právní úprava oproti české vyřešila právní režim nakládání se zabavenými exempláři lépe, zejména v tom, že umožňuje jejich snazší převod a tyto exempláře potom nezůstávají nutně v záchranných centrech ve vlastnictví státu. V případě zadržení většího množství exemplářů, u

²⁴² Tyto osoby ale musí mít autorizaci od Oddělení zahraničního obchodu (*Secretaría General de Comercio Exterior*) (blíže bod 4.6.1.)

²⁴³ Příjem z prodeje je příjmem státního rozpočtu (odst. 4 čl. 10 *Real Decreto* 1333/2006).

kterých není možné jejich vrácení do volné přírody, nemusí být totiž kapacita záchranných center dostatečná.

Závěr

Právní regulace mezinárodního obchodu s exempláři ohrožených druhů je obsažena v ustanoveních několika významných dokumentů, z nichž nejdůležitější je Úmluva CITES. Na jejím základě je k regulaci tohoto obchodu vytvořen systém povolení k dovozu a vývozu (permitů), jež je možno vydat pouze za splnění podmínek, které se liší dle stupně ohrožení daného druhu. Strukturu permitů doplňují vývozní kvóty stanovené jednotlivými stranami nebo orgány Úmluvy CITES.

Celý systém regulace je dle mého názoru důkladně propracovaný, jeho účinnost je však vázána a závislá na vůli jednotlivých států, které mají za povinnost přijmout národní předpisy zajišťující správné fungování takového systému. Pokud některé státy přijmou nedostačující a neodpovídající legislativu nebo ji sice přijmou, ale konkrétní státní orgány nebudou mít vůli ji řádně aplikovat, naruší se tento systém regulace obchodu a jeho účinnost bude zásadně snížena.

V případě nedostačující legislativy je sice možno uložit státu určité sankce, na mezinárodní úrovni je však značně problematické postihnout chování jednotlivých státních orgánů, které předpisy nedodržují. Problematické jsou zejména výjimky ze systému regulace obchodu s exempláři ohrožených druhů, jako je například odlišný režim pro odchované jedince nebo pro exempláře získané před účinností právní úpravy, které je možno zneužít pro legalizaci jiných exemplářů ohrožených druhů zvířat a rostlin.

Dalším problematickým okruhem snižujícím účinnost regulace obchodu s exempláři ohrožených druhů jsou výhrady, které mohou vznést jednotlivé státy spadající pod režim Úmluvy CITES vůči určitým ohroženým druhům. Potom s nimi je ohledně těchto druhů jednáno tím způsobem, jako by nebyly stranami Úmluvy CITES.

De lege ferenda by bylo vhodné přijmout změnu Úmluvy CITES, která by instituty snižující účinnost regulace obchodu stanovila podrobněji a konkrétněji, aby se omezila možnost jejich zneužití, anebo je úplně zrušila.

Mezinárodní institucionální zajištění Úmluvy CITES umožňuje pružně reagovat na probíhající změny v oblasti regulace obchodu s exempláři ohrožených druhů, a to zejména díky monitorování tohoto obchodu, k němuž

jsou využívány zprávy států o jednotlivých vydaných dokumentech (permitech). Orgány mají možnost buď upravit text Úmluvy CITES (například zařadit nový druh do příloh obsahujících seznam ohrožených druhů), anebo přijmout nezávazné rozhodnutí či doporučení určené stranám Úmluvy CITES.

Významnou roli v procesu realizace Úmluvy CITES sehrávají také nevládní organizace, které často spolupracují s odborníky z různých vědeckých oborů. Tyto organizace se mohou účastnit Konference smluvních stran a představit tak zástupcům států své projekty a představy o regulaci obchodu s exempláři ohrožených druhů. Na rozdíl od delegátů jednotlivých států, kteří mohou být při výkonu funkce ovlivněni interními zájmy své vlády, jsou tyto organizace nezávislé, umožňují širší účast veřejnosti a dá se předpokládat, že budou skutečně jednat v souladu se smyslem a cíli Úmluvy CITES.

Komunitární úprava právní regulace obchodu s exempláři ohrožených druhů vychází z mezinárodních dokumentů. Nejvýznamnějším komunitárním pramenem v této oblasti je nařízení 338/97 o ochraně volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi a ostatní nařízení s ním související.

Komunitární předpisy zavádí některá přísnější opatření, která nejsou obsažena v Úmluvě CITES, například dovozní povolení u exemplářů druhů přílohy B apod. Kromě zmiňovaných permitů a kvót umožňují komunitární právní předpisy úplný zákaz dovozu některých druhů do ES.

Odlišně od Úmluvy CITES, která reguluje pouze obchod mezinárodní, se komunitární úprava zabývá také obchodem na území členských států ES. To je důležité vzhledem k existenci vnitřního trhu umožňujícího volný pohyb zboží.

V určitých případech ES hájí pouze své zájmy, například zařazením specifického druhu do příloh nařízení 338/97, i když není ohrožený, ale jehož zavedení do přírodního prostředí představuje nebezpečí pro druhy původní. Výsledkem je regulace obchodu s exempláři tohoto druhu pomocí permitů, popřípadě možnost úplně zakázat jejich dovoz do členských států ES, čímž se zamezí jeho nadměrnému rozšíření na jejich území. ES jako regionální ekonomická organizace v tomto případě modifikuje nástroje vytvořené Úmluvou CITES za cílem ochrany biodiverzity na svém území.

Instituce jednotlivých států ES, které jsou zapojeny svou činností do tvorby a výkonu regulace obchodu s ohroženými druhy, dbají především na včasnou

reakci ohledně změn majících vliv na stav těchto druhů, umožňují výměnu informací a spolupráci, a to jak mezi orgány národními a orgány ES, tak mezi orgány z jednotlivých členských států navzájem.

Oproti Úmluvě CITES je komunitární úprava dokonalejší, podrobnější definice pojmů vyplňují případné výkladové mezery a precizní stanovení výjimek neumožňuje jejich snadné zneužití. Zásadním prvkem se jeví v tomto případě supranacionalita práva ES, která umožnila zavést (také díky využití přímo účinných nařízení) jednotný systém regulace obchodu s ohroženými druhy ve všech členských státech, což je v případě Úmluvy CITES nemožné.

De lege ferenda by mělo být dle mého názoru podrobněji upraven postup při prokazování původu exempláře druhu zařazeného do přílohy B nařízení 338/97, který není sjednocen a orgány jednoho členského státu mohou požadovat za uspokojující dokumenty, které orgány jiného státu neuznávají.

ES není stranou Úmluvy CITES. V případě, že by potřebný počet států ratifikoval tzv. Gaboronský dodatek Úmluvy CITES (viz příloha č. 23), ES by se stalo smluvní stranou Úmluvy CITES a potom by mohlo prosazovat účinněji své zájmy, protože by jednotně využívalo práv (zejména hlasovacích) všech svých 25 členských států.

Základ pro národní předpisy ČR a Španělska regulující obchod s exempláři ohrožených druhů tvoří právní předpisy ES. Členské státy však mají možnost přijmout přísnější opatření. České normy jich několik zavádějí, například institut povinné registrace některých druhů. Naopak španělská úprava je neobsahuje, s výjimkou potvrzení o předběžné prohlídce (*Documento de Inspección de Especies Protegidas*).

Účinnosti systému regulace obchodu na území ES by de lege ferenda prospělo přijmout institut povinné registrace určených druhů ve všech členských státech. Dostačující by mohla být základní úprava ve formě směrnice ES, která by stanovila například platnost dokumentů vydaných jedním členským státem na celém území ES, s následnou transpozicí a implementací jednotlivých států.

Institucionální zajištění, které je vyžadováno komunitárními předpisy, je provedeno dostatečně v obou státech. České předpisy na rozdíl od španělských stanoví detailně pravomoc jednotlivých orgánů, tyto jsou však vcelku podrobně popsány již v nařízení 338/97. Španělské předpisy jsou tedy dle mého názoru v tomto ohledu stejně účinné jako české.

Kvalitně upraveným nástrojem je v obou právních řádech trestněprávní a správní odpovědnost. Předpisy obou států naplňují požadavky komunitárních předpisů a přispívají tak k účinnému regulování obchodu s ohroženými druhy.

Obě úpravy také obsahují instituty možného zadržení a zabavení exemplářů. Při stanovení pravidel následného nakládání s nimi však české předpisy poněkud zaostávají za španělskými.

De lege ferenda by měl český právní systém obsahovat zvláštní normu, která reaguje na specifickou povahu zabavených zejména živých exemplářů. Ta by umožňovala jejich převod z vlastnictví státu na jiné subjekty za zvláštních zjednodušených podmínek, vycházejících právě z povahy těchto jedinců. Současné řešení, odkazující na zákon č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, se zdá být nevyhovující, protože nereflakuje zvláštní nároky živých exemplářů.

V případě přijetí novelizace zákona č. 100/2004 Sb. dojde k přizpůsobení české právní úpravy posledním změnám komunitárních právních předpisů, z nichž za nejdůležitější může být považována právní regulace balíren kaviáru a vydávání potřebných licencí nutných k této činnosti. Dále dojde k přesnější úpravě některých ustanovení upravujících regulaci obchodu s exempláři ohrožených druhů, která se ukázala nezbytnou na základě praktických zkušeností, např. zpřesnění definice pojmu druh přímo ohrožený vyhubením. Jako jednoznačně přínosný prvek se jeví nutnost vést záznamy o chovu a možnost převádět exempláře druhů uvedených v příloze A a B nařízení 338/97 pouze s příslušným dokladem, což zjednoduší postup při prokazování původu těchto exemplářů, zejména u druhů zařazených do přílohy B nařízení 338/97. Novelizace dále značně vyčerpávajícím způsobem upravuje problematiku záchranných center. Ohledně institucionálního systému v ČR je správně přenesena pravomoc v této oblasti ze správ NP a CHKO na krajské úřady, které již v současnosti vyřizují většinu společné agendy.

Jako ne příliš vhodná může být shledána snaha o zvýšení sankcí pro fyzické osoby nepodnikající, kdy rozmezí sankcí zcela koresponduje s rozmezím sankcí, které je možno uložit fyzické osobě podnikající či právnické osobě za deliktní jednání v oblasti regulace obchodu s exempláři ohrožených druhů.

I přes některé výhrady, které lze regulaci mezinárodního obchodu s exempláři ohrožených druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin

vytknout, se však domnívám, že tento systém působí celosvětově a účinně přispívá k ochraně biologické rozmanitosti na této planetě.

Seznam pramenů a literatury:

Monografie české

Azud, J.: Mezinárodní právo. 1. vydání. Bratislava, VEDA, vydavatelstvo Slovenskej akadémie vied, 2003, 456 stran.

Blahož, J., Klíma, K., Skála, J.: Ústavní právo Evropské unie. 1. vydání. Pelhřimov, vydavatelství Aleš Čeněk Dobrá Voda u Pelhřimova, 2003.

Čepelka, Č., Šturma, P.: Mezinárodní právo veřejné. 1. vydání. Praha. EUROLEX BOHEMIA, 2003.

Damohorský, M. a kolektiv.: Právo životního prostředí, 1. vydání. Praha, C.H.Beck, 2003.

Chmelík, J. a kolektiv.: Ekologická kriminalita a možnosti jejího řešení. 1. vydání. Linde Praha, 2005.

Jančářová, I.: Mezinárodní smlouvy na ochranu životního prostředí – vybrané otázky. 1. vydání. Brno, Masarykova univerzita, 1997.

Jech, K., Dlouhý, J.: Průvodce ochránce životního prostředí Evropskou unií. 1. vydání. Praha, Ministerstvo zahraničních věcí ČR, 2000.

Jelínek, J. a kolektiv.: Trestní právo hmotné – zvláštní část. 1. vydání. Praha, EUROLEX BOHEMIA, 2003.

Kružíková, E., Adamová, E., Komárek, J.: Právo životního prostředí Evropských společenství, 1. vydání. Linde Praha, 2003.

Malenovský, J.: Mezinárodní právo veřejné – jeho obecná část a poměr k vnitrostátnímu právu, zvláště právu českému. 4. vydání. Brno, a nakladatelství Doplněk, 2004.

Malenovský, J.: Mezinárodní právo veřejné – obecná část. 2. vydání. Brno, Masarykova univerzita a nakladatelství Doplněk, 1997.

Nečas, P.: Chameleoni. 1. vydání. Jihlava, Nakladatelství MADAGASKAR, 2003.

Ondřej, J.: Mezinárodní právo veřejné, soukromé a obchodní. 1. vydání. Praha, vydavatelství Aleš Čeněk, 2004.

Potočný, M., Ondřej, J.: Mezinárodní právo veřejné – zvláštní část. 4. vydání. Praha, C.H.Beck, 2003.

Stejskal, V.: Úvod do právní úpravy ochrany přírody a péče o biologickou rozmanitost. 1.vydání. Linde Praha, 2006.

Stejskal, V., Vilímková, V.: Zákon o obchodování s ohroženými druhy a předpisy související. Komentář. 1.vydání. Linde Praha, 2005.

Sládeček, V.: Obecné správní právo. 1.vydání. Praha. Nakladatelství ASPI, 2005.

Šturma, P. a kolektiv.: Mezinárodní právo životního prostředí – I. část (obecná). 1.vydání. Beroun, nakladatelství Eva Rozkotová – IFEC, 2004.

Tichý, L., Arnold, R., Svoboda, P., Zemánek, J., Král, R.: Evropské právo. 3. vydání. Praha. C.H.Beck, 2006.

Vědecký orgán CITES ČR, Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky. Jak značit exempláře CITES – metodická příručka. 1.vydání. Praha. 2006.

Důvodová zpráva k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 100/2004 Sb. o obchodování s ohroženými druhy, zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, zákon č. 200/1992 Sb., o přestupcích a zákon č. 388/1991 Sb. o Státním fondu životního prostředí ČR.

Monografie cizojazyčné

Birnie, P.W., Boyle, A.E.: International Law and the Environment. 2. vydání. Oxford University Press, 2002.

Brady, L. D., Griffiths, R.A.: Status Assessment of Chameleons in Madagascar. 1.vydání. IUCN Species Survival Commission. IUCN, Gland, Switzerland and Cambridge, VB, 1999.

Cutanda, L.B., Turillas Allí J.-C.: Administración y Legislación Ambiental. 2. vydání. Madrid. Vydal Dykinson, 2006.

Engler, M., Knapp, A.: Analysis of EU Member States' CITES biennial reports 2005-2006, A TRAFFIC Europe Report for the European Commission, Brussels, Belgium, 2008.

European Commission, Directorate-General for the environment: 1997 – 2002: Five years of new wildlife trade regulations. 1.vydání. Luxemburg. Vydala Office for Official Publication of the European Communities, 2002.

European Commission, Directorate-General for the environment.: EU focus on nature protection. 1.vydání. Luxemburg. Vydala Office for Official Publication of the European Communities, 2002.

European Environment Agency: The European environment - State and outlook 2005. 1.vydání. Luxemburg. Vydała Office for Official Publication of the European Comunities, 2005.

Kiss, A., Shelton, D.: Manual of European Environmental Law. 1. vydání. Cambridge, Grotius Publications LTD, 1993.

Pendry, S., Inskipp, C., Allan, C.: Wildlife Trade Law: a UK Enforcer's Factfile. 1. vydání. Vydal TRAFFIC International, Cambridge, UK, 2006.

Sands, P.: Principles of International Environmental Law. 2. vydání. Cambridge University Press, 2005.

Turillas Allj, J.-C.: La protección jurídica de la biodiversidad . 1. vydání. Madrid. Vydal Montecorvo, 2005.

Valaoras, G.: Monitoring of Wildlife Trade in the European Union: Assessing the Effectiveness of EU CITES Import Policies. TRAFFIC Europe, Brussels, Belgium. 1998.

Články

Frynta, D.: Přípis Ministerstvu životního prostředí ČR - připomínky k návrhům změn zákona č. 100/2004 Sb. In <http://www.teraristika.cz>, 5 stran.

Kučera, J., Klouček, O., Kostínková, H.: Volání divočiny z Haagu. In Zpravodaj Ministerstva životního prostředí, číslo 9/2007, Praha, strana 18 - 22.

Kučera, J.: 12.zasedání Konference smluvních stran Úmluvy CITES v Santiagu de Chile. In Zpravodaj Ministerstva životního prostředí, číslo 2/2003, Praha, strany 9 - 12.

Kučera, J.: Desátá Konference členských zemí CITES. In Zpravodaj Ministerstva životního prostředí, číslo 8/1997, Praha, strany 20 - 22.

Kučera, J.: Výroční zpráva o plnění Úmluvy CITES v České Republice. In Zpravodaj Ministerstva životního prostředí, číslo 1/1998, Praha, strany 14 - 16.

Kučera, J.: České Republika a zákaz mezinárodního obchodu se slonovinou. In Zpravodaj Ministerstva životního prostředí, číslo 2/1998, Praha, strana 6.

Kučera, J.: Londýnské zasedání Stálého výboru CITES ve znamení 25. výročí podepsání úmluvy. In Zpravodaj Ministerstva životního prostředí, číslo 5/1998, Praha, strany 10 - 11.

Kučera, J.: Mezinárodní obchod s kaviárem je pod kontrolou CITES. In Zpravodaj Ministerstva životního prostředí, číslo 9/1998, Praha, strana 8.

Kučera, J.: Informace pro obchodníky, vývozce, dovozce, chovatele, pěstitele a další zájemce k provádění Úmluvy o mezinárodním obchodu ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin (CITES) a nařízení Rady (ES) č. 338/97. In <http://www.env.cz>, 6.3.2006, 30 stran.

Kurz, A.: Konference smluvních stran CITES 14. zasedání. In *Ochrana přírody*, číslo 5/2007, Praha, strana 29 - 32.

Ledvinka, Z a kol.: Stanovisko akademických pracovníků v chovatelství a příbuzných oborech k návrhům změn zákona 100/2004 Sb. a kritika důvodové zprávy. In <http://www.ekolist.cz>, 29.1.2008, 5 stran.

Odbor mezinárodní ochrany biodiverzity MŽP: Informace o změnách v provádění úmluvy CITES v souvislosti se vstupem ČR do Evropské unie. In *Zpravodaj Ministerstva životního prostředí*, číslo 6/2004, Praha, strany 16 - 19.

Prchalová, J.: Příprava novelizace zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů. In *České právo životního prostředí*, číslo 1/2002, Praha, strany 47 - 49.

Sobotka, M., Stejskal, V.: Právo životního prostředí v judikatuře českých soudů. In *Jurisprudence*, číslo 2/2006, Praha, strany 77 - 85.

Stejskal, V.: Omezení mezinárodního obchodu s ohroženými druhy živočichů a rostlin. In *České právo životního prostředí*, číslo 2/2001, Praha, strany 36 - 50.

Stejskal, V.: Výstava o nelegálním mezinárodním obchodu s ohroženými druhy. In *České právo životního prostředí*, číslo 3/2002, Praha, strany 109 - 111.

Tiskové oddělení MŽP: Obchod s ohroženými druhy živočichů a rostlin se kontroluje už 30 let. In *Zpravodaj Ministerstva životního prostředí*, číslo 5/2003, Praha, strana 18.

Vilímková, V.: Mezinárodní obchod s ohroženými druhy rostlin a živočichů. In *Ekologie a právo*, číslo 2/2006. Praha, strany 13 - 17.

Právní předpisy

Mezinárodní

Úmluva o mezinárodním obchodu ohroženými druhy volně žijících živočichů a rostlin – Úmluva CITES

Komunitární

Smlouva o založení Evropského společenství

Nařízení Rady (ES) 338/97, o ochraně volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi

Nařízení Komise (ES) 865/2006, o prováděcích pravidlech k nařízení Rady (ES) 338/97

Nařízení Komise (ES) č. 100/2008, kterým se mění nařízení (ES) č. 865/2006 o prováděcích pravidlech k nařízení Rady (ES) č. 338/97, pokud jde o soubory vzorků a určité formality týkající se obchodu s druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin

Nařízení Komise (ES) 1808/2001, o prováděcích pravidlech k nařízení Rady (ES) 338/97

Nařízení Komise (ES) 349/2003, o pozastavení dovozu exemplářů určitých druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin do Společenství

Nařízení Komise (ES) č. 1037/2007, o pozastavení dovozu exemplářů určitých druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin do Společenství

Nařízení Komise (ES) č. 811/2008, o pozastavení dovozu exemplářů určitých druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin do Společenství

České

Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

Zákon č. 100/2004 Sb., o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi a dalších opatřeních k ochraně těchto druhů

Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 100/2004 Sb. o obchodování s ohroženými druhy, zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, zákon č. 200/1992 Sb., o přestupcích a zákon č. 388/1991 Sb. o Státním fondu životního prostředí ČR.

Vyhláška Ministerstva životního prostředí č. 227/2004 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 100/2004 Sb.

Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon

Zákon č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích

Španělské

Instrumento de adhesión de España, de 16 de mayo de 1986, kterým bylo přistoupeno k Úmluvě CITES

Real Decreto 1739/1997, o opatřeních, která provádí Úmluvu CITES a nařízení 338/97

Real Decreto 1333/2006, o právním režimu nakládání se zadrženými a zabavenými exempláři ohrožených druhů

Ley 32/2007, para el cuidado de los animales, en su explotación, transporte, experimentación y sacrificio, zákon o ochraně zvířat při jejich chovu, dopravě, pokusech a utracení-zabití

Ley orgánica 10/1995, Código penal, trestní zákoník

Ley orgánica 12/1995, de represión del contrabando, zákon o potlačování pašeráctví

Real Decreto 1649/1998, kterým se provádí hlava II. zákona o potlačování pašeráctví

Internetové stránky

www.cites.org

www.cites.es

www.europa.eu

www.env.cz

www.cizp.cz

www.eu-wildlifetrade.org

www.eu.int

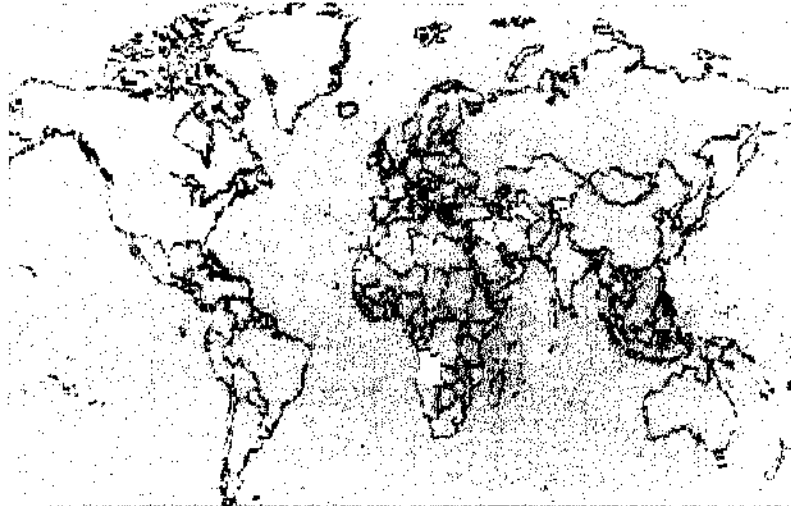
www.ekolist.cz

www.teraristika.cz

Přílohy

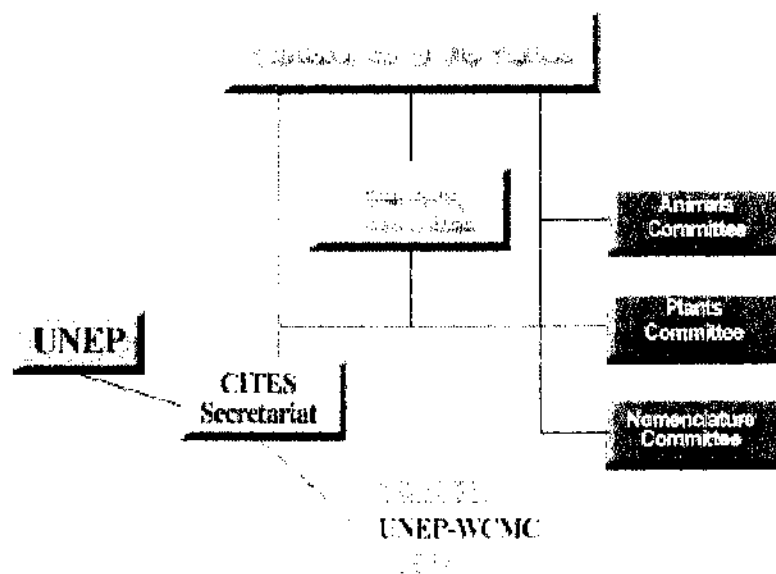
Příloha 1. Strany Úmluvy CITES – zeleně (k 1.1.2008 se jednalo o 172 států světa).

Zdroj www.cites.org.

Příloha 2. Systém orgánů vzniklých na základě Úmluvy CITES.

Zdroj www.cites.org.

Příloha 3. Kvóty na rok 2006, stát Etiopie.

Zdroj www.cites.org.

Species/especies/especies	Quotas/Cupos	Specimens	Especímenes	Types de specimens	
Ethiopia/Etiopia/Ethiopia					
MAMMALIA					
<i>Cercopithecus mitis</i>	5	trophies	trofeos	trophées	14.02.06
	4	skins	pieles	peaux	14.02.06
<i>Chlorocebus aethiops</i> (<i>Cercopithecus aethiops</i>)	50	trophies	trofeos	trophées	14.02.06
<i>Colobus guereza</i>	25	trophies	trofeos	trophées	14.02.06
	320	skins	pieles	peaux	14.02.06
<i>Papio hamadryas</i> (<i>Papio anubis</i>)	70	trophies	trofeos	trophées	14.02.06
	20	skins	pieles	peaux	14.02.06
<i>Theropithecus gelada</i> (<i>Papio gelada</i>)	30	trophies	trofeos	trophées	14.02.06
	10	skins	pieles	peaux	14.02.06
<i>Acinonyx jubatus</i> 1	34	skins (confiscated)	pieles (confiscadas)	peaux (confisquées)	14.02.06
<i>Caracal caracal</i>	10	trophies	trofeos	trophées	14.02.06
	10	skins	pieles	peaux	14.02.06
<i>Felis silvestris</i>	10	trophies	trofeos	trophées	14.02.06
<i>Leptailurus serval</i>	10	trophies	trofeos	trophées	14.02.06
	140	skins	pieles	peaux	14.02.06
<i>Panthera leo</i>	20	trophies	trofeos	trophées	14.02.06
	80	skins	pieles	peaux	14.02.06
<i>Panthera pardus</i> 1	500	trophies and skins [Note: see Resolution Conf. 10.14 (Rev. CoP13)]	trofeos y pieles [Nota: véase la Resolución Conf. 10.14 (Rev. CoP13)]	trophées et peaux [Note: voir résolution Conf. 10.14 (Rev. CoP13)]	14.02.06
<i>Hippopotamus amphibius</i>	35	kg worked ivory	marfil trabajado	ivoire travaillé	14.02.06
	40	kg raw ivory	marfil en bruto	ivoire en brut	14.02.06
	10	trophies	trofeos	trophées	14.02.06
REPTILIA					
<i>Geochelone sulcata</i> 1	0	wild-taken (Note: see annotation to this species included in Appendix II)	recolectados en el medio silvestre (Nota: véase la anotación a esta especie incluida en el Apéndice II)	specimens sauvages (Note: voir l'annotation à cette espèce inscrite à l'Annexe II)	14.02.06
<i>Geochelone pardalis</i>	500	live	vivos	specimens vivants	14.02.06
<i>Crocodylus niloticus</i>	3 000	rancher skins	pieles de especímenes criados en granjas	peaux d'animaux de ranch	14.02.06
	12	hunting trophies	trofeos de caza	trophées de chasse	14.02.06
	134	skins	pieles	peaux	14.02.06
<i>Uromastyx ocellata</i>	500	live	vivos	specimens vivants	14.02.06
<i>Chamaeleo affinis</i>	1 500	live	vivos	specimens vivants	14.02.06
<i>Chamaeleo africanus</i>	1 500	live	vivos	specimens vivants	14.02.06
<i>Chamaeleo bitaeniatus</i>	1 000	live	vivos	specimens vivants	14.02.06
<i>Chamaeleo calcariferiensis</i>	1 500	live	vivos	specimens vivants	14.02.06
<i>Chamaeleo dilepis</i>	2 000	live	vivos	specimens vivants	14.02.06
<i>Chamaeleo gracilis</i>	2 000	live	vivos	specimens vivants	14.02.06
<i>Varanus albigularis</i>	500	live	vivos	specimens vivants	14.02.06
<i>Varanus axonthemarcus</i>	500	live	vivos	specimens vivants	14.02.06
<i>Varanus niloticus</i>	750	live	vivos	specimens vivants	14.02.06
	5	skins	pieles	peaux	14.02.06
<i>Gongylophis colubrinus</i> (<i>Eryx colubrinus</i>)	500	live	vivos	specimens vivants	14.02.06
<i>Eryx somalicus</i>	500	live	vivos	specimens vivants	14.02.06
<i>Python sebae</i>	100	live	vivos	specimens vivants	14.02.06
	40	skins	pieles	peaux	14.02.06

Příloha 4. Přehled legislativy ES v oblasti ochrany druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi - stav k 3. 9. 2008.

Zdroj www.env.cz.

CITES
Úmluva o mezinárodním obchodu ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin
Nařízení Rady (ES) č. 338/97 ze dne 9. prosince 1996 o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi
<i>Doporučení Komise (ES) č. 2007/425/ES ze dne 13. června 2007, kterým se označuje soubor opatření pro prosazování nařízení Rady (ES) č. 338/97 o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi (oznámeno pod číslem K(2007) 2551)</i>
INFORMACE ORGÁNŮ A INSTITUCÍ EVROPSKÉ UNIE, KOMISE (Oznámení č. 2008/C 72/01). Názvy a adresy výkonných a vědeckých orgánů, které byly ustanoveny členskými státy v souladu s čl. IX odst. 1 Úmluvy o mezinárodním obchodu ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin a které jsou uvedeny v čl. 13 odst. 1 nařízení Rady (ES) č. 338/97 ze dne 9. prosince 1996 o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi
INFORMACE ORGÁNŮ A INSTITUCÍ EVROPSKÉ UNIE, KOMISE (Oznámení č. 2008/C 72/02). Místa dovozu a vývozu, která členské státy určily pro obchod se třetími zeměmi v souladu s čl. VIII odst. 3 Úmluvy o mezinárodním obchodu ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin a která jsou uvedena v článku 12 nařízení Rady (ES) č. 338/97 ze dne 9. prosince 1996 o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi
nařízení Komise (ES) č. 318/2008 ze dne 31. března 2008, kterým se mění nařízení Rady (ES) č. 338/97 o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi
Nařízení Komise (ES) č. 865/2006 ze dne 4. května 2006 o prováděcích pravidlech k nařízení Rady (ES) č. 338/97 o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi
<i>oprava nařízení Komise (ES) č. 865/2006 ze dne 4. května 2006 o prováděcích pravidlech k nařízení Rady (ES) č. 338/97 o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s těmito druhy (Úř. věst. L 166 ze dne 19.6.2006)</i>
Nařízení Komise (ES) č. 100/2008 ze dne 4. února 2008, kterým se mění nařízení (ES) č. 865/2006 o prováděcích pravidlech k nařízení Rady (ES) č. 338/97, pokud jde o soubory vzorků a určité formality týkající se obchodu s druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin
Nařízení Komise (ES) č. 811/2008 ze dne 13. srpna 2008 o pozastavení dovozu exemplářů určitých druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin do Společenství
VELRYBY
Nařízení Rady (EHS) č. 348/81 ze dne 20. ledna 1981 o společných pravidlech pro dovoz výrobků z velryb a ostatních kytovců
TULENI
Směrnice Rady 83/129/EHS ze dne 28. března 1983 o dovozu kůží z některých tuleních mláďat a výrobků z nich do členských států
PASTI - dovoz „regulovaných kožešin“
Nařízení Rady (EHS) č. 3254/91 ze dne 4. listopadu 1991 o zákazu používání nášlapných pastí ve Společenství a dovozu kožešin a zboží z určitých volně žijících živočichů ze zemí, kde jsou tyto živočichové odchyťováni pomocí nášlapných pastí nebo jiných metod odchyty, které nesplňují mezinárodní normy humánního odchyty do pastí
Nařízení Komise (ES) č. 1771/94 ze dne 19. července 1994 o dovozu kožešin a finálních výrobků z některých druhů volně žijících zvířat do Společenství
Nařízení Komise (ES) č. 35/97 ze dne 10. ledna 1997, kterým se stanoví pravidla pro vystavování osvědčení pro kožešiny a zboží, které spadají do působnosti nařízení Rady (EHS) č. 3254/91
Rozhodnutí Rady 97/602/ES ze dne 22. července 1997 o seznamu podle čl. 3 odst. 1 druhého pododstavce nařízení (EHS) č. 3254/91 a podle čl. 1 odst. 1 písm. a) nařízení Komise (ES) č. 35/97
Rozhodnutí Komise 98/596/ES ze dne 14. října 1998, kterým se mění rozhodnutí Rady 97/602/ES o

seznamu podle čl. 3 odst. 1 druhého pododstavce nařízení (EHS) č. 3254/91 a podle čl. 1 odst. 1 písm. a) nařízení Komise (ES) č. 35/97 (Oznámeno pod číslem jednacím K (1998) 3064)
Rozhodnutí Rady 98/142/ES ze dne 26. ledna 1998 o uzavření Dohody o mezinárodních normách humánního lovu do pastí mezi Evropským společenstvím, Kanadou a Ruskou federací a dohodnutého zápisu mezi Kanadou a Evropským společenstvím o podpisu této dohody
Dohodnutý zápis mezi Kanadou a Evropským společenstvím o podepsání Dohody o mezinárodních normách humánního lovu do pastí
Dohoda o mezinárodních normách humánního lovu do pastí mezi Evropským společenstvím, Kanadou a Ruskou federací
Rozhodnutí Rady 98/487/ES ze dne 13. července 1998 o uzavření mezinárodní dohody ve formě dohodnutého zápisu mezi Evropským společenstvím a Spojenými státy americkými o normách humánního lovu do pastí
ZOO
Směrnice Rady 1999/22/ES ze dne 29. března 1999 o chovu volně žijících živočichů v zoologických zahradách

OCHRANA PŘÍRODY
Směrnice Rady 79/409/EHS ze dne 2. dubna 1979 o ochraně volně žijících ptáků
Směrnice Rady 92/43/EHS ze dne 21. května 1992 o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin
CELNÍ PŘEDPISY
Nařízení Rady (EHS) č. 2913 ze dne 12. října 1992, kterým se vydává celní kodex Společenství
Nařízení Komise (EHK) č. 2454/93 ze dne 2. července 1993, kterým se provádí nařízení Rady (EHS) č. 2913 ze dne 12. října 1992, kterým se vydává celní kodex Společenství
VETERINÁRNÍ PŘEDPISY (výběr)
Směrnice Rady 90/425/EHS ze dne 26. června 1990 o veterinárních a zootechnických kontrolách v obchodu s některými živými zvířaty a produkty uvnitř Společenství s cílem dotvoření vnitřního trhu
Směrnice Rady 92/65/EHS ze dne 13. července 1992 o veterinárních předpisech pro obchod se zvířaty, spermatem, vajíčky a embryi uvnitř Společenství a jejich dovoz do Společenství, pokud se na ně nevztahují zvláštní veterinární předpisy Společenství uvedené v příloze A oddíle I směrnice 90/425/EHS
Nařízení Komise (ES) č. 1282/2002 ze dne 15. července 2002, kterým se mění přílohy směrnice Rady 92/65/EHS o veterinárních předpisech pro obchod se zvířaty, spermatem, vajíčky a embryi uvnitř Společenství a jejich dovoz do Společenství, pokud se na ně nevztahují zvláštní veterinární předpisy Společenství uvedené v příloze A oddíle I směrnice 90/425/EHS ((Text s významem pro EHP)
OSTATNÍ PŘEDPISY
Nařízení Rady (ES) č. 2173/2005 ze dne 20. prosince 2005 o zavedení režimu licencí FLEGT pro dovoz dřeva do Evropského společenství

Některé neplatné předpisy, které však platily již pro ČR (tj. v období po 1. 5. 2004).

Nařízení Komise (ES) č. 1808/2001 ze dne 30. srpna 2001 o prováděcích pravidlech k nařízení Rady (ES) č. 338/97 o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi
Nařízení Komise (ES) č. 776/2004 ze dne 26. dubna 2004, kterým se mění nařízení Komise (ES) č. 349/2003 ze dne 25. února 2003 o pozastavení dovozu exemplářů určitých druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin do Společenství
Nařízení Komise (ES) č. 834/2004 ze dne 28. dubna 2004, kterým se mění nařízení Rady (ES) č. 338/97 o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi

Nařízení Komise (ES) č. 886/2004 ze dne 4. března 2004
Nařízení Komise (ES) č. 252/2005 ze dne 14. února 2005, kterým se mění nařízení (ES) č. 349/2003 o pozastavení dovozu exemplářů určitých druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin do Společenství
Nařízení Komise (ES) č. 1332/2005 ze dne 9. srpna 2005, kterým se mění nařízení Rady (ES) č. 338/97 o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi
Nařízení Komise (ES) č. 349/2003 ze dne 25. února 2003 o pozastavení dovozu exemplářů určitých druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin do Společenství
Nařízení Komise (ES) č. 605/2006 ze dne 19. dubna 2006, kterým se mění nařízení (ES) č. 349/2003 o pozastavení dovozu exemplářů určitých druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin do Společenství
Nařízení Komise (ES) č. 1037/2007 ze dne 29. srpna 2007 o pozastavení dovozu exemplářů určitých druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin do Společenství

Příloha 5. Přehled legislativy ČR v oblasti ochrany druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi - stav k 3. 9. 2008.
Zdroj www.env.cz.

Název předpisu	č. Sbírky	Poznámka
zákon ČNR č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů Euronoveia (od 28.4.2004): Novelizované úplné znění:	114/1992 218/2004 460/2004	- od 1.6.1992; - podmínky pro nakládání s jedinci zvláště chráněných druhů (část čtvrtá); - vývoz jedinců zvláště chráněných druhů (§ 53 – platilo do 30.4.2004 – novela zákonem č. 100/2004 Sb.); - 1.6.1992 – 31.3.1997: vývoz a dovoz exemplářů CITES (§ 5 odst. 6); - prokazování zákonného původu zvláště chráněných rostlin a živočichů a rostlin a živočichů chráněných podle mezinárodních úmluv (vč. CITES) (§ 54)
zákon č. 115/2000 Sb., o poskytování náhrad škod způsobených vybranými zvláště chráněnými živočichy	115/2000	
nařízení vlády, kterým se stanoví druhy a počet ptáků, pro které se vymezují ptačí oblasti	51/2005	
nařízení vlády, kterým se stanoví národní seznam evropsky významných lokalit	132/2005	Natura 2000 v ČR. K § 45a zákona 114/1992. Národní seznam + hranice biogeografických oblastí v ČR.
vyhláška, kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, v souvislosti s vytvářením soustavy NATURA 2000	166/2005	Natura 2000 v ČR: - Seznam typů evropských stanovišť - Seznam evropsky významných druhů - Seznam způsobů, metod a prostředků, zakázaných pro odchyt a zabíjení vybraných volně žijících živočichů ze skupiny bezobratlých - Seznam druhů ptáků, na jejichž držení, prodej, přepravu za účelem prodeje, držení a chov za účelem prodeje a nabízení za účelem prodeje se nevztahuje ustanovení § 5a odst. 1 písm. e) a odst. 2 zákona, je stanoven v příloze č. 4 k této vyhlášce - Seznam druhů ptáků, na jejichž lov, vymezený a prováděný v souladu se

		zvláštními právními předpisy, se nevztahuje zákaz uvedený v § 5a odst. 1 písm. a) a e) zákona
vyhláška Ministerstva životního prostředí č. 395/1992 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona ČNR č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny	395/1992	- od 13.8.1992; - seznam tuzemských zvláště chráněných rostlin a živočichů, z nichž některé jsou chráněny současně CITES - novela viz 12B
vyhláška, kterou se mění vyhláška č. 395/1992 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, ve znění pozdějších předpisů	175/2006	- od 8.5.2006; - novela seznamu tuzemských zvláště chráněných rostlin a živočichů, z nichž některé jsou chráněny současně CITES
sdělení Federálního ministerstva zahraničních věcí č. 572/1992 Sb., o sjednání Úmluvy o mezinárodním obchodu ohroženými druhy volně žijících živočichů a rostlin	572/1992	- oficiální oznámení o přistoupení ČSFR k CITES; - CITES vstoupila v platnost 1.7.1975 (neplatilo pro Československo); - pro ČSFR vstoupila v platnost 28.5.1992 - text Úmluvy publikován též v Úředním věstníku EU (L 384 , 31/12/1982 p. 0007 – 0054 - viz předpis č. 0; je třeba přihlížet k českému překladu Úmluvy CITES podle Úředního věstníku. Překlad ve Sbírce 572/1992 je nepřesný a nekvalitní!)
zákon č. 16/1997 Sb., o podmínkách dovozu a vývozu ohrožených druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin a dalších opatřeních k ochraně těchto druhů a o změně a doplnění zákona České národní rady č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů	16/1997	- 1.4.1997 až 30.4.2004 (CITES); - část první až sedmá (tj. ustanovení k CITES) zrušeny zákonem č. 100/2004 Sb.
vyhláška Ministerstva životního prostředí č. 82/1997 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 16/1997 Sb.	82/1997	- prováděcí předpis k zákonu č. 16/1997 Sb.; - novelizována vyhláškou č. 264/1998 Sb.; - novelizována vyhláškou č. 216/2001 Sb.; - novelizována vyhláškou č. 332/2003 Sb.; - zrušena ke dni 30.4.2004 vyhláškou č. 227/2004 Sb.
zákon č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích	219/2000	- od 1.1.2001; - § 11 odst. 1) písm. e): Hospodaření s jedinci (exempláři) rostlin a živočichů odebranými podle zákona č. 114/1992 Sb. a zákona č. 16/1997 Sb. [a následně zákona č. 100/2004 Sb.] přísluší Ministerstvu životního prostředí
zákon č. 134/2002 Sb., kterým se mění zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů	140/1961	- od 1.7.2002 - trestný čin neoprávněného nakládání s chráněnými a volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami (§§ 181f, 181g, 181h); - týká se zvláště chráněných druhů i exemplářů CITES: - „druh přímo ohrožený vyhubením (vyhynutím)“ je druh z přílohy A k NR č. 338/97; - „druh ohrožený vyhubením (vyhynutím)“ – ostatní druhy na seznamech k NR č. 338/97

zákon č. 162/2003 Sb. ze dne 18. dubna 2003, o podmínkách provozování zoologických zahrad a o změně některých zákonů (zákon o zoologických zahradách)	162/2003	- od 1.7.2003
nařízení vlády č. 17/2004 Sb., o pravidlech pro poskytování dotací provozovatelům zoologických zahrad	17/2004	k § 18 zákona č. 162/2003
zákon č. 100/2004 Sb., o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi a dalších opatřeních k ochraně těchto druhů a o změně některých zákonů (zákon o obchodování s ohroženými druhy)	100/2004	- od 1.5.2004; - nahrazuje zákon č. 16/1997 Sb.; - „národní prováděcí předpis“ k nařízení Rady (ES) č. 338/97 a dalším souvisejícím předpisům ES
vyhláška č. 227/2004 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 100/2004 Sb., o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi a dalších opatřeních k ochraně těchto druhů a o změně některých zákonů (zákon o obchodování s ohroženými druhy)	227/2004	- od 1.5.2004

Příloha 6. Foto nepůvodního druhu na území ES, želvy *Trachemys scripta elegans* (příloha B), a původní *Mauremys leprosa* – zdroj www.reptarium.cz.

Příloha 7. Ukázka aktuálních příloh A - C dle nařízení č. 318/2008 týkající se třídy Reptilia (plazi), řádu Testudinata (želvy).

8.4.2008

CS

Úřední věstník Evropské unie

L 93/39

	Příloha A	Příloha B	Příloha C	Obecné jméno
TESTUDINES				želvy
Carettochelyidae		<i>Carettochelys insculpta</i> (II)		karetkovití karetka novoguinejská
Chelidae	<i>Pseudemys umbrina</i> (I)	<i>Chelonia mydas</i> (II)		matamatovití dlouhožlávková rotská dlouhožlávková západoněmecká
Cheloniidae	Cheloniidae spp. (I)			karetovití karetovití
Chelydridae			<i>Macrochelys temminckii</i> (III) Spojené státy americké	kajmankovití kajmanka supí
Dermatemyidae		<i>Dermatemys mawii</i> (II)		dloubohlávkovití dloubohlávková trojecká
Dermochelyidae	<i>Dermochelys coriacea</i> (I)			kožatkovití kožatka velká
Emydidae		<i>Chrysemys picta</i> <i>Glyptemys insculpta</i> (II)		emydovití želva ozdobná, z. pestrá želva hrbolá
	<i>Glyptemys muhlenbergii</i> (I)		<i>Glyptemys</i> spp. (III) Spojené státy americké	želva Mühlhenbergova želva
	<i>Terrapene</i> spp. (I) s výjimkou druhu zařazeného v příloze A)			želva
	<i>Terrapene carolina</i> (I)			želva
Geomydidae		<i>Trachemys scripta elegans</i>		želva nídherna geomydovití
	<i>Baragur baska</i> (I)	<i>Callisaurus draconoides</i> (II)		želva malajská želva horejská
		<i>Cuora</i> spp. (II)		želva
	<i>Geodemys hamiltonii</i> (I)		<i>Geomyda spengleri</i> (III) Čína	želva Hamiltonova želva Spenglerova
		<i>Heosemys annandalei</i> (II)		želva
		<i>Heosemys depressa</i> (II)		želva
		<i>Heosemys grandis</i> (II)		želva červenavá
		<i>Heosemys spinosa</i> (II)		želva
		<i>Kachuga</i> spp. (II)		želva
		<i>Leucocephalon yuwonoi</i> (II)		želva
		<i>Malayemys macrocephala</i> (II)		želva
		<i>Malayemys subtrijuga</i> (II)		želva šnekožravá

	Příloha A	Příloha B	Příloha C	Oblasti převažující
		<i>Mauremys annamensis</i> (II)		želva annamská
			<i>Mauremys bersoni</i> (III Čína)	želva
			<i>Mauremys megacephala</i> (II Čína)	želva
		<i>Mauremys mutica</i> (II)		želva
			<i>Mauremys nigricans</i> (II Čína)	želva
			<i>Mauremys pritchardi</i> (II Čína)	želva
			<i>Mauremys reevesii</i> (II Čína)	želva
			<i>Mauremys sinensis</i> (III Čína)	želva
	<i>Melanochelys triaristata</i> (I)			želva
	<i>Morenia ocellata</i> (I)			želva barrinská
		<i>Notochelys platynota</i> (II)		želva plochá
			<i>Ocadia glyptistoma</i> (II Čína)	želva
			<i>Ocadia philippeni</i> (II Čína)	želva
		<i>Orficia borneensis</i> (II)		želva
		<i>Pangshura</i> spp. (s výjimkou druhů zařazených v příloze A)		želva
	<i>Pangshura recta</i> (I)			želva střešovitá
			<i>Sacalia bedei</i> (III Čína)	želva
			<i>Sacalia pseudocellata</i> (III Čína)	želva
			<i>Sacalia quadriocellata</i> (III Čína)	želva
		<i>Siebenmichiella crassifilis</i> (II)		želva
		<i>Siebenmichiella lyrensis</i> (II)		želva
Platystemnidae		<i>Platystemon megacephalum</i> (II)		hlavcovití
Podocnemididae				hlavec plochý
		<i>Erymnochelys madagasariensis</i> (II)		terekovití
		<i>Peloccephalus dumerilianus</i> (II)		tereka madagaskarská
		<i>Podocnemis</i> spp. (II)		tereka velkohlavá
				tereka
Testudinidae				testudovití
		Testudinidae spp. (II) (s výjimkou druhů zařazených v příloze A; v případě druhu <i>Geochelone sulcata</i> (želva ostruhatá) byla stanovena nulová roční vývozní kvóta pro exempláře odebrané z volné přírody a obchodované pro převážně komerční účely)		testudovití

	Příloha A	Příloha B	Příloha C	Obecné jméno	
Trionychidae	<i>Astrochelys radiata</i> (I)			želva paprskitá	
	<i>Astrochelys yniphona</i> (I)			želva madagaskarská	
	<i>Chelonioides nigra</i> (I)			želva sloni	
	<i>Gopherus flavomarginatus</i> (I)			želva pouštní	
	<i>Makochersis tortieri</i> (II)			želva zploštělá	
	<i>Psammodromus geometricus</i> (I)			želva kreslení	
	<i>Pyxis arachnoidea</i> (I)			želva pavoučí	
	<i>Pyxis planicauda</i> (I)			želva	
	<i>Testudo graeca</i> (II)			želva žlutohnědá	
	<i>Testudo hermanni</i> (II)			želva zelená	
	<i>Testudo kleinmanni</i> (I)			želva Kleinmannova	
	<i>Testudo marginata</i> (II)			želva vroubená	
				kožnatkovití	
			<i>Amyda cartilaginea</i> (II)		kožnatka chrupavčitá
	<i>Apalone spiniferus</i> (I)				kožnatka černá
	<i>Aspideretes gangeticus</i> (I)				kožnatka ganžská
	<i>Aspideretes hurum</i> (I)				kožnatka hnědá
	<i>Aspideretes nigricans</i> (I)				kožnatka tmavá
			<i>Chitra</i> spp. (II)		kožnatka
			<i>Lissemys punctata</i> (II)		kožnatka indická
			<i>Lissemys scutata</i> (II)		kožnatka barmská
				<i>Pala steindachneri</i> (III Čína)	kožnatka
					kožnatka
				<i>Pelodiscus asenaria</i> (III Čína)	kožnatka
				<i>Pelodiscus maxkii</i> (III Čína)	kožnatka
				<i>Pelodiscus parviformis</i> (III Čína)	kožnatka
				<i>Rafetus swinhoei</i> (III Čína)	kožnatka juan

Příloha 8. Formulář pro povolení k dovozu, vývozu a zpětnému vývozu dle nařízení 865/2006.

EVROPSKÉ SPOLEČENSTVÍ							
ORIGINAL	1	1. Vyvozce / zpětný vývozce	POVOLENÍ / POTVRZENÍ ☐ DOVOZ ☐ VÝVOZ ☐ ZPĚTNÝ VÝVOZ ☐ OSTATNÍ				
			Č. 2. Poslední den platnosti				
	3. Dovozce	 Úmluva o mezinárodním obchodu ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin					
		4. Země (zpětného) vývozu	5. Země dovozu				
		6. Povolené místo určení pro živé exempláře druhů zařazených do přílohy A	7. Vydávající výkonný orgán				
1	8. Popis exemplářů (včetně označení, pohlaví / data narození živých živočichů)	9. Čistá hmotnost (kg)	10. Množství				
		11. Příloha CITES	12. Příloha ES				
		13. Původ	14. Účel				
		15. Země původu					
		16. Povolení č.	17. Datum vydání				
		18. Země posledního zpětného vývozu					
		19. Potvrzení č.	20. Datum vydání				
	21. Vědecký název druhu						
	22. Obecný název druhu						
	23. Zvláštní podmínky						
	Toto povolení / potvrzení platí pouze v případě přepravy živých zvířat, která je v souladu s pokyny CITES pro přepravu a přípravu na přepravu volně žijících živočichů, nebo v případě letecké dopravy, která je v souladu s předpisy týkajícími se živých zvířat vydanými Mezinárodní asociací leteckých dopravců (IATA).						
	24. Dokumentace pro (zpětný) vývoz ze země (zpětného) vývozu ☐ byla předložena vystavujícímu orgánu ☐ musí být předložena hraničnímu celnímu úřadu v místě dovozu	25. ☐ Dovoz ☐ Vývoz ☐ Zpětný vývoz výše uvedeného zboží se tímto povoluje. Podpis a úřední razítko: Jméno vydávajícího úředníka: Místo a datum vydání:					
	26. Nákladní list / letecký přepravní list:						
	27. Pouze pro účely celního řízení	Podpis a úřední razítko:					
	<table border="1"> <tr> <td>Množství / čistá hmotnost (kg) skut. dovezené nebo (zpětné) vyvozené</td> <td>Počet zvířat mrtvých při příjezdu</td> </tr> <tr> <td> </td> <td> </td> </tr> </table>	Množství / čistá hmotnost (kg) skut. dovezené nebo (zpětné) vyvozené	Počet zvířat mrtvých při příjezdu			Celní dokument Typ: Číslo: Datum:	
Množství / čistá hmotnost (kg) skut. dovezené nebo (zpětné) vyvozené	Počet zvířat mrtvých při příjezdu						

Příloha 9. Formulář pro oznámení o dovozu pro exempláře druhů
zařazených do přílohy C a D dle nařízení 865/2006.

EVROPSKÉ SPOLEČENSTVÍ		OZNÁMENÍ O DOVOZU		
ORIGINAL	1	1. Dovozce	Nařízení Rady (ES) č. 338/197 a nařízení Komise (ES) č. 865/2006 o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi	
	2	2. Cílejší stát dovozu	3. Datum dovozu	
	4	4. Země původu	5. Země (zpětného) vývozu	
	A	6. Popis exemplářů (včetně čísla dokumentu pro (zpětný) vývoz pro druhy zařazené do přílohy III CITES)	7. Čistá hmotnost (kg)	8. Množství
			9. Vědecký název druhu	10. Příloha CITES
			11. Obecný název druhu	12. Příloha ES
	B	6. Popis exemplářů (včetně čísla dokumentu pro (zpětný) vývoz pro druhy zařazené do přílohy III CITES)	7. Čistá hmotnost (kg)	8. Množství
			9. Vědecký název druhu	10. Příloha CITES
			11. Obecný název druhu	12. Příloha ES
	C	6. Popis exemplářů (včetně čísla dokumentu pro (zpětný) vývoz pro druhy zařazené do přílohy III CITES)	7. Čistá hmotnost (kg)	8. Množství
			9. Vědecký název druhu	10. Příloha CITES
			11. Obecný název druhu	12. Příloha ES
	D	6. Popis exemplářů (včetně čísla dokumentu pro (zpětný) vývoz pro druhy zařazené do přílohy III CITES)	7. Čistá hmotnost (kg)	8. Množství
9. Vědecký název druhu			10. Příloha CITES	
11. Obecný název druhu			12. Příloha ES	
E	6. Popis exemplářů (včetně čísla dokumentu pro (zpětný) vývoz pro druhy zařazené do přílohy III CITES)	7. Čistá hmotnost (kg)	8. Množství	
		9. Vědecký název druhu	10. Příloha CITES	
		11. Obecný název druhu	12. Příloha ES	
F	6. Popis exemplářů (včetně čísla dokumentu pro (zpětný) vývoz pro druhy zařazené do přílohy III CITES)	7. Čistá hmotnost (kg)	8. Množství	
		9. Vědecký název druhu	10. Příloha CITES	
		11. Obecný název druhu	12. Příloha ES	
13. Pro výše uvedené exempláře, které jsou druhy zařazenými do přílohy III CITES, přikládám nezbytné dokumenty ze země (zpětného) vývozu.	14. Uveďte razítko hraničního celního úřadu.	Podpis dovozce nebo jeho zplnomocněného zástupce		

Příloha 10. Formulář pro výjimku z obchodních činností a povolení
k přemístění dle nařízení 865/2006.

EVROPSKÉ SPOLEČENSTVÍ		POTVRZENÍ		č.
ORIGINAL	1. Držitel	Není určeno k používání mimo Evropské společenství		
	2. Povolené místo určení pro živé exempláře druhů zařazených do přílohy A	Nařízení Rady (ES) č. 338/97 a nařízení Komise (ES) č. 865/2006 o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi		
	3. Vydávající výkonný orgán			
	4. Popis exemplářů (včetně označení pohlaví / data narození živých živočichů)	5. Čista hmotnost (kg)	6. Množství	
1		7. Příloha CITES	8. Příloha ES	9. Původ
		10. Země původu		
		11. Povolání č.	12. Datum vydání	
		13. Členský stát dovozu		
16. Vědecký název druhu	17. Obecný název druhu			15. Datum vydání
18. Tímto se potvrzuje, že výše popsané exempláře:		14. Doklad č.		
☐ byly odebrány z přírody v souladu s platnými právními předpisy vydávajícího členského státu ☐ jsou opuštěné nebo uniklé exempláře, které byly zachráněny v souladu s právními předpisy platnými ve vydávajícím členském státě ☐ jsou narozené a odchované v zajetí nebo uměle vypěstované ☐ byly získány ve Společenství nebo dovezeny do Společenství v souladu s ustanoveními nařízení Rady (ES) č. 338/97 ☐ byly získány ve Společenství nebo dovezeny do Společenství před 1. červnem 1987 v souladu s nařízením Rady (EHS) č. 3626/82 ☐ byly získány ve Společenství nebo dovezeny do Společenství před 1. lednem 1984 v souladu s ustanoveními CITES ☐ byly získány ve vydávajícím členském státě nebo do něj byly dovezeny dříve, než se ustanovení nařízení (ES) č. 338/97 nebo (EHS) č. 3626/82 nebo CITES stala na tomto území použitelnými ☐ budou použity za účelem vědeckého pokroku / chovu nebo rozmnožování / výzkumu nebo vzdělávání nebo pro jiné neškodivé účely		15. Datum vydání		
19. Tímto doklad se vydává za účelem:		16. Datum vydání		
☐ potvrzení, že exemplář určený ke (zpětnému) vývozu byl získán v souladu s platnými právními předpisy o ochraně tohoto druhu ☐ vydání exemplářů druhů zařazených do přílohy A ze zakázů týkajících se obchodních činností uvedených v čl. 8 odst. 1 nařízení (ES) č. 338/97 ☐ schválení přemístění živého exempláře druhu zařazeného do přílohy A v rámci Společenství z místa uvedeného v dovozním povolení nebo v jakémkoli potvrzení		16. Datum vydání		
20. Zvláštní podmínky		16. Datum vydání		
☐ potvrzení je platné pouze pro držitele uvedeného v kolonce 1 (vydané podle čl. 48 odst. 1 písm. d) nařízení (ES) č. 865/2006)		16. Datum vydání		
Jméno vydávajícího úředníka		Místo a datum		Podpis a razítko

Příloha 11. Aktuální seznam druhů, kterých se týká omezení dovozu dle nařízení 811/2008 ze dne 13. srpna 2008, příklad řád Testudines (želvy).

L 219/32

[CS]

Úřední věstník Evropské unie

14.8.2008

Druh	Původ	Exempláře	Země původu	První základ čl. 4 odst. 6 písm.
TESTUDINES				
Emydidae				
<i>Chrysemys picta</i>	všechny	živě	všechny	d
<i>Trachemys scripta elegans</i>	všechny	živě	všechny	d
Geoemydidae				
<i>Collagar borneensis</i>	z volné přírody	všechny	všechny	b
<i>Cuora amboinensis</i>	z volné přírody	všechny	Indonésie, Malajsie	b
<i>Cuora galbinifrons</i>	z volné přírody	všechny	Čína	b
<i>Heosemys spinosa</i>	z volné přírody	všechny	Indonésie	b
<i>Leucocephalon yuwonoi</i>	z volné přírody	všechny	Indonésie	b
<i>Malayemys subtrijuga</i>	z volné přírody	všechny	Indonésie	b
<i>Notochelys platynota</i>	z volné přírody	všechny	Indonésie	b
<i>Siemochelonia crassirostris</i>	z volné přírody	všechny	Indonésie	b
Podocnemididae				
<i>Erymnochelys madagascariensis</i>	z volné přírody	všechny	Madagaskar	b
<i>Peltoccephalus dumeriliana</i>	z volné přírody	všechny	Guyana	b
<i>Podocnemis erythrocephala</i>	z volné přírody	všechny	Kolumbie, Venezuela	b
<i>Podocnemis expansa</i>	z volné přírody	všechny	Kolumbie, Ekvádor, Guyana, Peru, Trinidad a Tobago, Venezuela	b
<i>Podocnemis lewyana</i>	z volné přírody	všechny	všechny	b
<i>Podocnemis sextuberculata</i>	z volné přírody	všechny	Peru	b
<i>Podocnemis unifilis</i>	z volné přírody	všechny	Surinam	b
Testudinidae				
<i>Alidabrochelys gigantea</i>	z volné přírody	všechny	Seychely	b
<i>Chelonoidis denticulata</i>	z volné přírody	všechny	Bolívie, Ekvádor	b
<i>Geochelone elegans</i>	z volné přírody	všechny	Pákistán	b
<i>Geochelone platynota</i>	z volné přírody	všechny	Myanmar	b
<i>Geochelone sulcata</i>	z farem (ranching)	všechny	Togo, Benin	b
<i>Gopherus agassizii</i>	z volné přírody	všechny	všechny	b
<i>Gopherus berlandieri</i>	z volné přírody	všechny	všechny	b
<i>Gopherus polyphemus</i>	z volné přírody	všechny	Spojené státy americké	b
<i>Indotestudo elongata</i>	z volné přírody	všechny	Bangladéš, Čína, Indie	b
<i>Indotestudo forstenii</i>	z volné přírody	všechny	všechny	b
<i>Indotestudo trawassoniana</i>	z volné přírody	všechny	všechny	b
<i>Kinixys belliana</i>	z volné přírody	všechny	Mosambik	b
	z farem (ranching)	všechny	Benin	b
<i>Kinixys homeana</i>	z volné přírody	všechny	Benin, Togo	b
	z farem (ranching)	všechny	Benin	b
<i>Kinixys spekii</i>	z volné přírody	všechny	Mosambik	b
<i>Manouria emys</i>	z volné přírody	všechny	Bangladéš, Indie, Indonésie, Myanmar, Thajsko	b
<i>Manouria impressa</i>	z volné přírody	všechny	Vietnam	b
<i>Stigmochelys pardalis</i>	z volné přírody	všechny	Demokratická republika Kongo, Mosambik, Uganda, Tanzanie	b
	z farem (ranching)	všechny	Mosambik, Zambie	b
	původ 1* (*)	všechny	Zambie	b
<i>Testudo horsfieldii</i>	z volné přírody	všechny	Čína, Kazachstán, Pákistán	b
Trionychidae				
<i>Amyda cartilaginea</i>	z volné přírody	všechny	Indonésie	b
<i>Chitra chitra</i>	z volné přírody	všechny	Malajsie	b
<i>Pelochelys cantorii</i>	z volné přírody	všechny	Indonésie	b

Příloha 12. Seznam druhů z přílohy A, na které se vztahuje institut tzv. všeobecné výjimky ze zákazu obchodní činnosti dle nařízení 865/2006 čl. 62.

ŽIVOČIŠNÉ DRUHY UVEDENÉ V ČL. 62 BODU 1

Aves

ANSERIFORMES

Anatidae

Anas laysanensis (kachna laysanská)

Anas querquedula (čírka modrá)

Aythya nyroca (polák malý)

Burta ruficollis (berneška rudokrká)

Burta sandvicensis (berneška havajská)

Oxyura leucocephala (kachnice bělohlavá)

GALLIFORMES

Phasianidae

Catras walli (bažant Wallichův)

Colinus virginianus ridgwayi (křepel kalifornský, k. virginický, poddruh ridgwayi)

Crossoptilon crossoptilon (bažant tibetský, bažant ušatý tibetský)

Crossoptilon mandchuricum (bažant mandžuský, bažant ušatý mandžuský)

Lophopithecus impeianus (bažant lesklý)

Lophium Edwardsi (bažant Edwardsův)

Lophium swinhonis (bažant sedlatý, bažant Swinhonův)

Polyplectron emphanum (bažant palavanský, páv palavanský)

Symaticus ellioti (bažant Elliotův)

Symaticus humuse (bažant Furneův)

Symaticus milado (bažant milado)

COLUMBIFORMES

Columbidae

Columba livia (holub skalní)

PSITTACIFORMES

Psittacidae

Cyanoramphus novaezelandiae (kakariki nudočtý, papoušek nudočtý)

Psephenus dissimilis (papoušek žlutokřídlý)

PASSERIFORMES

Fringillidae

Cantrelis cucullata (čížek ohnivý)

Příloha 13. Určené celní úřady pro odbavování živých exemplářů v ČR a Španělsku.

Zdroj http://ec.europa.eu/environment/cites/home_en.htm,
www.cites.es.

ČESKÁ REPUBLIKA / CZECH REPUBLIC

Places of introduction and export:

	<u>live animals</u>	<u>live plants</u>	<u>parts and derivatives</u>
Customs office Ruzyně – International Airport Praha	+	+	+
Exchange Post-office Praha 120	-	+	+
Any other customs office	-	-	+

ESPAÑA / SPAIN

Places of introduction and export:

Algeciras	(marítima y terrestre)
Alicante	(aeropuerto, marítima y vía terrestre)
Barcelona	(aeropuerto, marítima y vía terrestre)
Bilbao	(aeropuerto y marítima)
Gran Canaria	(aeropuerto y marítima)
La Coruña	(aeropuerto, marítima y vía terrestre)
Madrid	(aeropuerto y vía terrestre)
Málaga	(aeropuerto, marítima y vía terrestre)
Palma de Mallorca	(aeropuerto y vía terrestre)
Santander	(solamente especies maderables)
Sevilla	(aeropuerto, marítima y vía terrestre)
Isla de Tenerife	(aeropuerto y marítima)
Valencia	(aeropuerto, marítima y vía terrestre)

Příloha 14. Příklad z posledního stanoviska přijatého na 39 schůzi Vědecké prověřovací skupiny dne 18. prosince 2006.

Zdroj http://ec.europa.eu/environment/cites/home_en.htm.

1) Negative opinions² for import of specimens from the following species / countries combinations:

Cycadaceae spp.	Madagascar
Cycadaceae spp.	Mozambique
Cycadaceae spp.	Viet Nam
Stangeriaceae spp.	Madagascar
Stangeriaceae spp.	Mozambique
Stangeriaceae spp.	Viet Nam
Zamiaceae spp.	Madagascar
Zamiaceae spp.	Mozambique
Zamiaceae spp.	Viet Nam

4) No opinion confirmed for import of specimens of the following species / countries combinations

<i>Swietenia macrophylla</i>	Peru, All applications to be referred to SRG
<i>Prunus africana</i>	Uganda All applications to be referred to SRG

5) Positive opinion confirmed for import of specimens of the following species / countries combinations:

<i>Prunus africana</i>	Cameroon
------------------------	----------

Příloha 15. Export druhu *Chamaeleo calyptrotus* z území ES za rok 2004. *Chamaeleo calyptrotus* je jediný celkem snadno množitelný druh chameleonů v zajetí, v tabulce je vidět převažující export z nových členských států ES, zejména České a Slovenské Republiky. Důvodem je nízká cena, za kterou jsou chovatelé schopni tyto exempláře odchovat. Exempláře ostatních druhů chameleonů byly vyvezeny v minimálním množství, převážná část pocházela z Německa, do něhož však byli předtím dovezeni z odchyty z volné přírody (w). Zdroj http://ec.europa.eu/environment/cites/home_en.htm.

European Community annual report to CITES 2004 - exports-re-exports

Exp/Imp.	App.	Annex	Taxon	Term	Quantity	Unit	Importer	Exporter	Origin	Purpose	Source
2004	C	B	<i>Chamaeleo calyptrotus</i>	Lve	3		CL	CC		I	W
2004	C	B	<i>Chamaeleo calyptrotus</i>	Lve	102		JP	CC		I	W
2004	C	B	<i>Chamaeleo calyptrotus</i>	Lve	700		MY	CC		I	W
2004	C	B	<i>Chamaeleo calyptrotus</i>	Lve	212		TR	CC		I	W
2004	C	B	<i>Chamaeleo calyptrotus</i>	Lve	500		TR	CC		I	W
2004	C	B	<i>Chamaeleo calyptrotus</i>	Lve	1		AE	DE		I	W
2004	C	B	<i>Chamaeleo calyptrotus</i>	Lve	1		CH	DE		I	W
2004	C	B	<i>Chamaeleo calyptrotus</i>	Lve	1		CH	DE	CC	I	W
2004	C	B	<i>Chamaeleo calyptrotus</i>	Lve	21		TR		US	I	W
2004	C	B	<i>Chamaeleo calyptrotus</i>	Lve	143		CA	SH		I	W
2004	C	B	<i>Chamaeleo calyptrotus</i>	Lve	302		TH	SH		I	W
2004	C	B	<i>Chamaeleo calyptrotus</i>	Lve	4322		US	SH		I	W
2004	C	B	<i>Chamaeleo nathaei</i>	Lve	5		CH	DE		I	W
2004	C	B	<i>Chamaeleo jacksonii</i>	Lve	2		AE	DE		P	W
2004	C	B	<i>Chamaeleo jacksonii</i>	Lve	2		NO	SE		P	W
2004	C	B	<i>Chamaeleo melleri</i>	Lve	1		AE	DE		P	W
2004	C	B	<i>Chamaeleo melleri</i>	Lve	1		AE	DE	TC	P	W
2004	C	B	<i>Chamaeleo melleri</i>	Lve	1		CH	DE	TC	P	W
2004	C	B	<i>Chamaeleo melleri</i>	Lve	1		CH	DE	TC	P	W
2004	C	B	<i>Chamaeleo montium</i>	Lve	1		CL	CC		I	W
2004	C	B	<i>Chamaeleo montium</i>	Lve	2		CH	DE	CN	I	W
2004	C	B	<i>Chamaeleo nidis</i>	Lve	1		CH	DE	TC	I	W
2004	C	B	<i>Chamaeleo tempeli</i>	Lve	2		CH	DE	TC	I	W
2004	C	B	<i>Chamaeleo werneri</i>	Lve	2		CH	DE	TC	I	W
2004	C	B	<i>Furoifer lateralis</i>	Lve	1		CH	DE		S	W
2004	C	B	<i>Furoifer oustaletii</i>	Lve	10		TR		WS	I	W
2004	C	B	<i>Furoifer parvialis</i>	Lve	1		AE	DE	CC	P	W
2004	C	B	<i>Furoifer parvialis</i>	Lve	21		CH	DE		I	W
2004	C	B	<i>Furoifer parvialis</i>	Lve	2		UA	FR	DE	I	W
2004	C	B	<i>Furoifer parvialis</i>	Lve	5		UA	FR	UA	I	W
2004	C	B	<i>Furoifer parvialis</i>	Lve	1		NO	SE		I	W

Foto *Chamaeleo calyptrotus* a *Chamaeleo (Trioceros) jacksonii*—
www.reptarium.cz

Příloha 16. Seznam druhů dle přílohy I. nařízení 3254/91, jejichž kožešiny a zboží obsahující tyto kožešiny je zakázáno do ES dovážet.

PŘÍLOHA I

Seznam druhů uvedených v čl. 3 odst. 1

bobř kanadský:	<i>Castor canadensis</i>
vydra severoamerická:	<i>Lutra canadensis</i>
kojot:	<i>Canis latrans</i>
vlk obecný:	<i>Canis lupus</i>
rys kanadský:	<i>Lynx canadensis</i>
rys červený:	<i>Felis rufus</i>
sobol asijský:	<i>Martes zibellina</i>
mýval severní:	<i>Procyon lotor</i>
ondatra pižmová:	<i>Ondatra zibethicus</i>
kuna rybářská:	<i>Martes pennanti</i>
jezevec americký:	<i>Taxidea taxus</i>
sobol americký:	<i>Martes americana</i>
hranostaj:	<i>Mustela erminea</i>

Příloha 17. Seznam druhů a exemplářů, na které se nevztahuje povinnost registrace dle vyhlášky č. 227/2004 Sb.

Seznam dalších druhů a exemplářů, na které se nevztahuje povinnost registrace

Registrační povinnost podle § 23 odst. 1 písm. a) zákona se nevztahuje na

a) následující druhy savců:

Hystrix cristata (dikobraz obecný)

Chinchilla spp. (čínčila)

b) následující druhy ptáků:

Anas laysanensis (kachna laysanská)

Branta rufticollis (berneška rudokrká)

Branta sandvicensis (berneška havajská)

Carduelis cucullata (čižek ohnivý)

Catreus wallichii (bažant Wallichův)

Colinus virginianus (křepel virginský)

Columba livia (holub skalní)

Crossoptilon crossoptilon (bažant tibetský)

Crossoptilon harmani (bažant ušatý)

Crossoptilon mantchuricum (bažant mandžuský)

Cyanoramphus auriceps (kakariki žlutočelý)

Cyanoramphus novaezealandiae (kakariki rudočelý)

Lophophorus impejanus (bažant lesklý)

Lophura edwardsi (bažant Edwardsův)

Lophura swinhoii (bažant sedlatý)

Nyctea scandiaca (sovice sněžní)

Oxyura leucocephala (kachnice bělohlavá)

Polyplectron emphanum (bažant palavanský)

Psephotus dissimilis (synonymum *P. chrysopterygius dissimilis*, papoušek černočapkový)

Struthio camelus (pštros dvouprstý)

Syrnaticus ellioti (bažant Elliotův)

Syrnaticus humiae (bažant Humeův)

Syrnaticus mikado (bažant mikado)

Tragopan caboti (satyr Cabotův)

c) následující druhy plazů:

Acrantophis dumerili (hroznýš)

Chamaeleo chamaeleon (chameleon obecný)

Lacertidae spp. (všechny druhy ještěrkovitých)

Phelsuma guentheri (felsuma)

Python molurus molurus (krajta tygrovitá světlá)

d) všechny druhy obojživelníků (Amphibia)

e) všechny druhy ryb (Pisces)

f) všechny druhy bezobratlých (jiné systematické skupiny než Chordata)

g) všechny druhy rostlin (Flora)

h) všechny neživé exempláře

Příloha 18. Seznam jiných druhů než druhů přímo ohrožených vyhubením, na něž se vztahuje povinnost registrace dle vyhlášky č. 227/2004 Sb.

Seznam jiných druhů než druhů přímo ohrožených vyhynutím, na něž se vztahuje povinnost registrace

S výjimkou druhů a exemplářů, které jsou vyňaty z povinnosti registrace v § 4 a příloze č. 3 této vyhlášky, se registrační povinnost podle § 23 odst. 1 písm. b) zákona vztahuje také na následující jiné druhy než druhy přímo ohrožené vyhynutím:

- a) živé exempláře následujících druhů savců:
Elephantidae spp. (všechny druhy čeledi slonovitých)
Felidae spp. (všechny druhy čeledi kočkovitých)
Primates spp. (všechny druhy z řádu primátů)
- b) živé exempláře následujících druhů ptáků:
Amazona spp. (všechny druhy papoušků rodu *Amazona*, s výjimkou druhu *Amazona aestiva*, amazoňan modročelý, na jehož exempláře se povinnost registrace nevztahuje)
Ara spp. (všechny druhy papoušků rodu *Ara*)
Callocephalon fimbriatum (kakadu přilbový)
Calyptorhynchus spp. (všechny druhy papoušků rodu *Calyptorhynchus*)
Deropterus accipitrinus (amazoňan vějířový)
Triclaria malachitacea (amazoňan modrobřichý)
Psittacus erithacus (žako šedý)
- c) živé exempláře následujících druhů plazů:
Cordylus spp. (všechny druhy kruhochvostů rodu *Cordylus*)
Crocodylia spp. (všechny druhy řádu krokodýlové)
Dracaena spp. (všechny druhy teju rodu *Dracaena*)
Phrynosoma coronatum (ropušník kalifornský)
Pseudocordylus spp. (všechny druhy pakruhochvostů rodu *Pseudocordylus*)
Testudinidae spp. (všechny druhy želv čeledi testudovitých)
Tupinambis spp. (všechny druhy teju rodu *Tupinambis*)
Uromastyx spp. (všechny druhy tmoprepů rodu *Uromastyx*)
Varanus spp. (všechny druhy varanů rodu *Varanus*)

Příloha 19. Formulář registračního listu dle vyhlášky č. 227/2004 Sb.

REGISTRAČNÍ LIST / POTVRZENÍ O PŮVODU *) exempláře ohroženého druhu živočicha nebo rostliny

Zákon č.100/2004 Sb., o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi a dalších opatřeních k ochraně těchto druhů a o změně některých zákonů (zákon o obchodování s ohroženými druhy)		Není určeno k používání mimo Českou republiku. Not for use outside the Czech Republic.		2. Číslo	
1. Vlastník nebo dlouhodobý držitel exempláře (jméno a adresa)		3. Vydávající úřad (název a adresa)			
4. Popis exempláře (včetně značek, pohlaví, data narození živých zvířat)		5. Čistá hmotnost (kg)		6. Množství	
		7. Příloha CITES	8. Příloha ES	9. Původ	
		10. Země původu			
		11. Povolení č.		12. Datum vydání	
16. Vědecký název druhu			13. členský stát dovozu		
17. Český název druhu		14. Doklad č.		15. Datum vydání	
<p>18. Zvláštní podmínky platnosti dokladu a další údaje vydávajícího úřadu: *)</p> <p>1. ☐ Tímto se potvrzuje, že původ výše uvedeného exempláře je v souladu s údaji v kolonce č. 4 a 9 až 15. Toto potvrzení nenahrazuje registrační list pro povinně registrovaný exemplář. (Platí pouze pro potvrzení o původu).</p> <p>2. ☐ Tímto se potvrzuje, že výše uvedený exemplář byl registrován podle § 23 zákona o obchodování s ohroženými druhy. Tento registrační list se vydává pouze za účelem registrace exemplářů ohrožených druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin podle § 23 zákona o obchodování s ohroženými druhy. Registrační list není potvrzením o zákonném původu exempláře. Popis exempláře a údaje o původu exempláře (kolonky č. 4, 5, 9 až 15) jsou uvedeny podle údajů poskytnutých vlastníkem nebo dlouhodobým držitelem exempláře, který nese plnou odpovědnost za jejich správnost a pravdivost. (Platí pro registrační list).</p> <p>3. ☐ Tento registrační list je platný jen, je-li vyplněno a podepsáno prohlášení vlastníka nebo dlouhodobého držitele exempláře v kolonce č. 19. (Platí pro registrační list).</p> <p>4. ☐ Další podmínky a údaje:</p>					
Jméno vydávajícího úředníka		Místo a datum vydání		Podpis a razítko	

Příloha 20. Foto želvy druhu *Testudo hermanni*, Zdroj www.reptarium.cz.

Příloha 21. Centra technické asistence a kontroly mezinárodního obchodu (Centros de Asistencia Técnica e Inspección del Comercio Exteriér-CATICE). V nedávné době přejmenována na *Servicios de Inspección SOIVRE de las Direcciones Territoriales y Provinciales de Comercio*. Zdroj www.cites.es.

Centros	Responsable	Dirección	Teléfono	Fax
LA CORUÑA	Pilar Muñoz Juncosa	San Andrés, 143 - 15071 A CORUÑA coruna.catice@mcx.es	981 21 71 60	981 20 85 58
ALGECIRAS	José Ramón del Valle Portillo	Muelle Juan Carlos I s/n - 11207 ALGECIRAS algeciras.catice@mcx.es	956 58 74 23	956 63 19 81
ALICANTE	Rosa Pastor Jiménez	Orense, 6 - 03003 ALICANTE alicante.catice@mcx.es	965 96 52 13	965 12 54 52
BARCELONA	Pilar Morales Magrazo	Vía Augusta 197-199 - 08021 BARCELONA barcelona.catice@mcx.es	932 02 71 71	932 02 71 58
BILBAO	Ana Sopeña Pastor	Alameda de Mazarredo, 31 - 48009 BILBAO bilbao.catice@mcx.es	944 35 50 05	94 423 34 83
LAS PALMAS	Margarita Rodríguez Corripio	El Guinchete, s/n - 35071 LAS PALMAS DE GRAN CANARIAS iaspalmas.catice@mcx.es	928 47 12 60	928 46 24 43
MADRID	M ^a Elisa Taborga Curto	Recoletos, 13-1 ^a dcha-28071MADRID madrid.catice@mcx.es	917 81 27 17	914 35 63 67
MALAGA	Arturo David Magno Gómez	Estación Marítima del Puerto, 1 - 29001 MÁLAGA malaga.catice@mcx.es	952 12 26 01	952 22 62 42
PALMA DE MALLORCA	Esteban Pérez-Bryan Hafner	Muelle Viejo, 19 - 07012 PALMA DE MALLORCA mallorca.catice@mcx.es	971 21 45 25	971 71 48 47
SEVILLA	Francisco Guerra Sarabia	Avda. Santa Clara de Cuba 6-12, Nave 2, locales 4 ^o y 5 ^o 41007 SEVILLA sevilla.catice@mcx.es	954 26 05 74	954 25 49 10
TENERIFE	Cristina García Castro	C/ General Gutiérrez nº 1, 4 ^o piso - 38003 SANTA CRUZ DE TENERIFE tenerife.catice@mcx.es	922 53 41 13	922 24 68 36
VALENCIA	Angel Alvarruiz Bermejo	Pintor Sorolla, 3 - 46002 VALENCIA valencia.catice@mcx.es	963 50 90 45	963 51 91 42

Příloha 22. Přehled zabavených živých živočichů a rostlin v ČR do roku 2006.

Zdroj www.cizp.cz.

skupina	skupina	1997		1998		1999		2000		2001					
savci	primáti			2	2										
ptáci	dravci	1	1	537	1	106	5	133	2	27	1				
	chřástali														
	kolibřici								2						
	kolpíci														
	papoušci				44				92			129		24	
	pěvci						492				5				1
	sovy										2		2		
plazi	hadí	56		362	5	750	10	42	6	34	4				
	chameleóni		1		2		178								
	krokodýli				5		1								
	kruhochvosti						18								
	leguáni						1		8						
	trnorepi								5			4		15	
	varani								16			4			
želvy		55		349		514		28		15					
obojživelníci	žáby														
bezobratlí	brouci										17				
	škeble			1		200	200			17					
	štíři				1										
rostliny	agave			510		224		8 175		533					
	aioe				6				1			20		1	
	cykas														
	didiereaceae												3		
	kaktusy								106				8139		104
	orchideje						216				1		13		427
	prýšce						59				113				1
šruchovité				229		3									
celkem ***		57		1412		1280		8 350		611					
části rostlin	bledule					20									
	kaktusy plody							125							
	kaktusy semena			180											
	ladoňky							165							
	sněženky			145 svazků		13 svazků		529 svazků a dalších cca 12 600 ve svazcích		40 svazků					

skupina		2002		2003		2004		2005		2006		celkem			
savci	primáti			2	2							4	4		
ptáci	dravci	103	4	72	11	7	196	198	1	198	1	1380	23		
	chřástali								3				3		
	kolibříci													2	
	kolpíci								61					11	
	papoušci		99										7	22	478
	pěvci												185	174	857
	sovy													1	6
plazi	hadí	89	50	100	26	307	509	152	509	16	2275	250			
	chameleóni							5				39	225		
	krokodýli							1					7		
	kruhochvosti											2		20	
	leguáni													9	
	trnorepi												1	25	
	varani		18							43			55	35	171
	želvy		21							49			21	98	418
obojživelníci	žáby						27	27	27	27					
bezobratlí	brouci										218	17			
	škeble											200			
	štíři											1			
rostliny	agave	67	8	1	799	799	83	37	37	10 429	8				
	alce														28
	cykas												1		1
	didiereaceae		20												23
	kaktusy		29								1		7	37	9 222
	orchideje												72		729
	prýšce		10										3		186
	šruchovité														
celkem ***		259	175	832	586	771	14333								
části rostlin	bledule									20					
	kaktusy plody									125					
	kaktusy semena	50	110							340					
	ladoňky									165					
	sněženky	95 svazků				35 svazků	90 svazků	912 svazků a dalších cca 12 600 ve svazcích							

Příloha 23. Gaboronský dodatek.

Zdroj http://ec.europa.eu/environment/cites/srg_backgrnd_en.htm.

Amendment to Article XXI of the Convention adopted at Gaborone (Botswana),
on 30 April 1983

The following 44 states that were parties on 30.04.1983 have ratified the amendment
(54 ratifications are needed for entry into force purposes):

1. Monaco	24.08.1983	23. Rwanda	30.08.1989
2. Seychelles	15.09.1983	24. Botswana	04.09.1989
3. Norway	15.02.1984	25. Morocco	07.08.1990
4. Togo	24.02.1984	26. Malawi	17.08.1990
5. Uruguay	21.12.1984	27. Argentina	19.12.1990
6. Austria	21.01.1985	28. Australia	13.11.1991
7. Germany	20.03.1985	29. Portugal	05.03.1992
8. Chile	06.09.1985	30. Sweden	11.03.1993
9. United Kingdom	13.12.1985	31. Bolivia	26.04.1993
10. Italy	23.01.1986	32. Cyprus	29.11.1993
11. Brazil	05.02.1986	33. Switzerland	22.11.1994
12. France	16.09.1986	34. Canada	01.02.1999
13. Zimbabwe	08.07.1988	35. St Lucia	09.02.1999
14. Belize	14.03.1988	36. Peru	20.05.1999
15. Senegal	28.03.1988	37. Venezuela	11.06.1999
16. Philippines	17.05.1988	38. Ghana	16.12.1999
17. China	07.07.1988	39. Liechtenstein	21.12.2000
18. Mauritius	21.07.1988	40. Paraguay	22.01.2001
19. Sri Lanka	07.11.1988	41. Niger	07.06.2002
20. Denmark	10.01.1989	42. Kenya	04.11.2002
21. India	11.01.1989	43. Egypt	17.07.2003
22. Finland	27.06.1989	44. Tanzania	09.12.2004

The following 36 states were parties to CITES on 30 April 1983 but have not yet ratified the amendment (i.e. if 10 of them ratify the amendment will enter into force)

1. Bahamas	14. Iran	27. Papua New Guinea
2. Bangladesh	15. Israel	28. Russian Federation
3. Cameroon	16. Japan	29. South Africa
4. Central African Republic	17. Jordan	30. Sudan
5. Colombia	18. Liberia	31. Surinam
6. Costa Rica	19. Madagascar	32. Thailand
7. Dem. Rep. of Congo	20. Malaysia	33. Tunisia
8. Ecuador	21. Mozambique	34. United Arab Emirates
9. Gambia	22. Nepal	35. USA
10. Guatemala	23. Nicaragua	36. Zambia
11. Guinea	24. Nigeria	
12. Guyana	25. Pakistan	
13. Indonesia	26. Panama	

The following states have ratified the amendment but were *not* party on 30.04.1983
(i.e. the ratifications do not count for entry into force purposes)

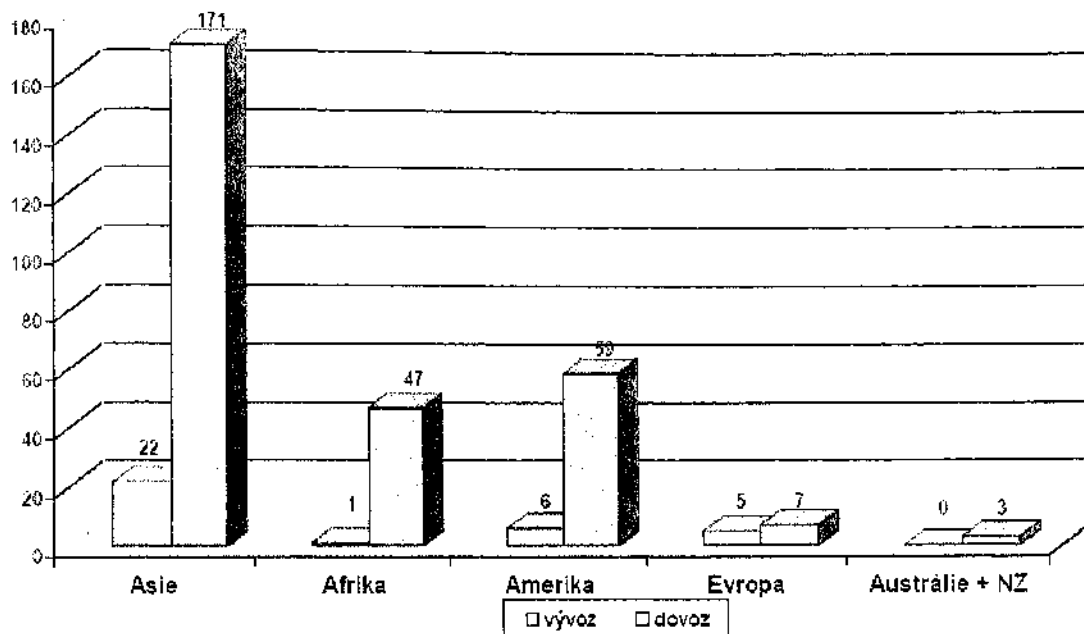
1. Trinidad and Tobago	17.05.1984	17. Uzbekistan	29.01.1998
2. Netherlands	12.02.1985	18. Grenada	30.08.1999
3. Belgium	30.07.1985	19. Iceland	30.01.2000
4. Luxembourg	20.08.1989	20. Slovenia	24.01.2000
5. Spain	29.01.1991	21. Congo	07.02.2000
6. Uganda	13.03.1992	22. Croatia	14.03.2000
7. Burkina Faso	09.04.1992	23. Estonia	14.04.2000
8. Brunei Darussalam	18.06.1992	24. Ireland	08.01.2002
9. Slovakia	02.03.1993	25. Bhutan	15.08.2002
10. Barbados	07.06.1993	26. Greece	24.09.2002
11. Saint Kitts and Nevis	30.05.1994	27. Republic of Korea	21.07.2003
12. Eritrea	22.01.1995	28. Palau	16.04.2004
13. Antigua and Barbuda	08.07.1997	29. Lithuania	15.05.2004
14. Mali	04.08.1997	30. Czech Republic	05.08.2004
15. New Zealand	04.08.1997	31. Samoa	09.11.2004
16. Fiji	30.09.1997		

Last updated 05.01.2005

Příloha 24. Uskutečněné dovozy a vývozy z letiště Ruzyně, rok 2006.

Zdroj www.cizp.cz.

Vývoz a dovoz CITES - letiště Ruzyně 2006

Příloha 25. Kosman zakrslý (*Callithrix pygmaea*), říjen roku 2005, Ekvádor, národní park Yasuní.

Zařazen do přílohy B nařízení 338/97, příloha II Úmluvy CITES.

Cena se v té době na místě pohybovala v rozmezí 10 – 15 USD,

cena v ČR je kolem 50 000,- Kč (informace z prodejny ZOO-EXPO Hradec Králové - 2007).

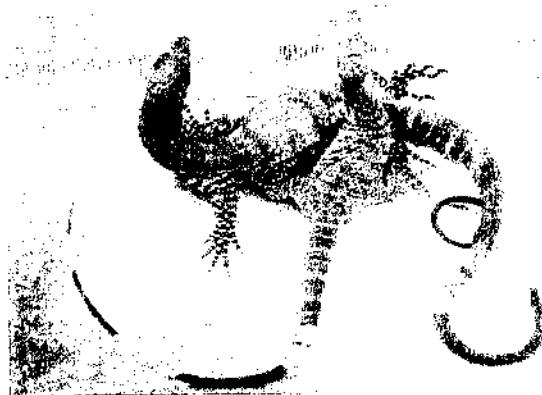

Příloha 26. Některé řešené případy týkající se obchodu s exempláři ohrožených druhů planě rostoucích rostlin a volně žijících živočichů.

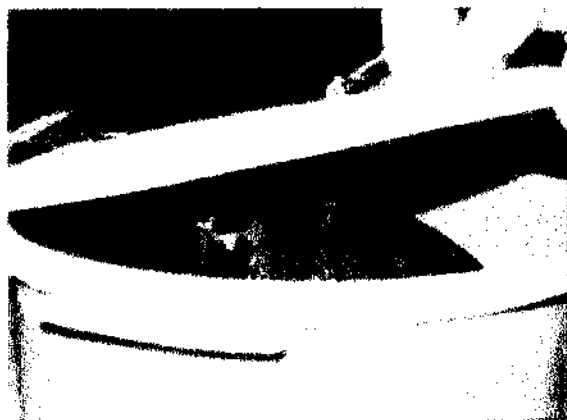
O Velikonocích 26. 3. 2005 byl na letišti v Ruzyni celníky zadržen muž pašující na těle 18 papoušcích vajec. Muž cestoval z Brazílie a jednalo se pravděpodobně o kurýra. Vejce měl ukrytá pod košilí na zádech ve 2 speciálně vyrobených sáčcích. Kupodivu vejce po zadržení nerozbil, takže je ČIŽP zadržela a vejce byla převezena do inkubátoru v záchranném centru v zoologické zahradě. Pašerák ani při výslechu nevyověděl o jaké papoušky se jedná, takže líhnutí bylo očekáváno s velkým napětím. Některá vajíčka byla těsně před líhnutím, nakonec se podařilo odchovat 14 mláďat. Jednalo se od amazoňany modrobradé, poměrně vzácný poddruh *Amazona festiva festiva*, v hodnotě cca 60 000,- Kč za kus. Jelikož je tento druh chráněn úmluvou CITES, ČIŽP papoušky zabavila a nyní probíhá řízení o uložení pokuty. Zdroj www.cizp.cz.

18.3.2004 byl po příletu z Indonésie na letišti v Ruzyni zadržen český občan z Prahy, který pašoval v oblečení a v zavazadle plazy chráněné Úmluvou CITES. Jedná se o osobu, která se podobných porušení zákona dopustila již vícekrát a to v České Republice i v zahraničí. Kontrolou u něj Česká inspekce životního prostředí a Celní správa zjistila 69 plazů převážně mláďat, 65 krajt zelených *Morelia viridis*, 2 varany *Varanus rudicollis*, 1 chřestýšovce *Trimeresurus wagleri*, 1 krajtu *Liasis fuscus*. Zvířata byla zabalena v ponožkách a natěsnána do plastových přepravek do kufru, část zvířat měl muž pod bundou na těle. Většina zvířat byla ve špatném zdravotním stavu. Po ukončení šetření na ruzyňském letišti ČIŽP zvířata převezla do záchranného centra. Vzhledem k počtu zvířat bude případ řešen v trestním řízení. Zdroj www.cizp.cz.

V pondělí 21.2.2005 ve večerních hodinách byl na letišti v Ruzyni zadržen slovenský občan cestující z Jamajky, který měl ve svém zavazadle ukryto 6 papoušků. Celníci, kteří muže zadrželi, přivolali ke kontrole inspektory ČIŽP. Prohlídkou bylo zjištěno, že se jedná o vzácné endemické papoušky z Jamajky - 3 amazony jamajské *Amazona collaria* a 3 amazony šedohlavé *Amazona agilis*, ptáci byli ukryti po dvou kusech v plastových kulatých krabicích o průměru asi 25 cm. Tito papoušci se vyskytují pouze na ostrově Jamajka, v zajetí se chovají velmi vzácně a jejich cena se pohybuje kolem 3000-4000 USD za kus. Muž vypověděl, že ptáky koupil na jamajském trhu za 150 USD, zcela jistě se však jedná o papoušky z volné přírody, resp. o mláďata, která byla vybrána z hnízd. Při detailnější kontrole dalších zavazadel bylo ještě objeveno 8 lastur křídlatce velkého *Strombus gigas* a několik korálů, tyto exempláře jsou rovněž chráněny Úmluvou CITES a jejich dovoz bez povolení je zakázán. Pašované exempláře byly Celní správou zadrženy a předány ČIŽP, která zahájila řízení o jejich zabavení. Papoušci byli převezeni do záchraného centra.

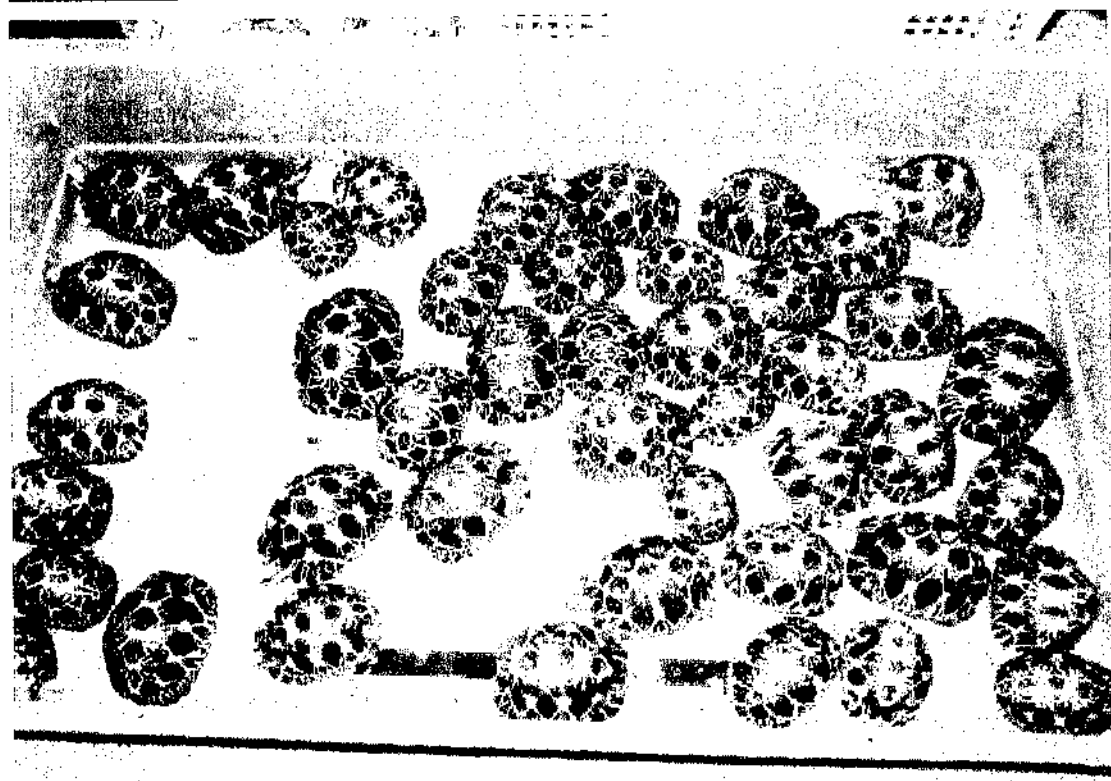

21.1.2004 byl po přeletu z Indonésie na letišti v Ruzyni zadržen český občan z Brna, který pašoval v zavazadle plazy chráněné Úmluvou CITES. Muže zadrželi celníci při běžné kontrole a přivolali inspektory České inspekce životního prostředí. Po otevření zavazadla bylo nalezeno 115 plazů:

- a) 19 krajt zelených *Morelia viridis*
- b) 55 želv paprscitých *Geochelone radiata*
- c) 3 želvy pavoučí *Pyxis arachnoides*
- d) 6 želv *Pyxis planicauda*
- e) 10 želv *Callagur borneoensis*

- f) 10 varanů smaragdových *Varanus prasinus*
- g) 2 varani *Varanus prasinus macraei* (nově popsany poddruh)
- h) 6 varanů *Varanus prasinus kordensis*
- i) 2 varani *Varanus salvadorii*
- j) 2 varani *Varanus prasinus boehmei*.

Zvířata byla zabalena v pytlících a natěsnána do plastových přepravek do kufru, při dovozu byla 1 želva mrtvá a většina ostatních zvířat byla ve špatném stavu. Po ukončení šetření na ruzyňském letišti ČIŽP zvířata převezla do záchranného centra. Vzhledem k počtu zvířat byl případ řešen v trestním řízení. Zdroj www.cizp.cz.

3.4.2006 – Český občan cestující z ostrova Isla Margarita (Venezuela) byl zachycen na letišti Praha-Ruzyně s taškou plnou kaktusů. Všechny 35 kusů se řadí do přílohy B nařízení 338/97. Dovozece ke kaktusům nepředložil žádné dokumenty a tvrdil, že je dostal darem od domorodců. Kaktusy byly zadrženy a dovozece pokutován. Zdroj www.cizp.cz.

V hongkongském přístavu zadrželi celníci v prosinci roku 2001 loď z Macaa. Na její palubě bylo téměř 10 000 želv 12 druhů, určených pro čínský obchod s želvím masem. Tržní cena zásilky činila asi 3 200 000 amerických dolarů. Vědecká cena, stejně jako etický aspekt nakládání s živými tvory, se dá jen těžko penězi vyčíslit. Želv se dočasně ujala Zoologická a botanická zahrada v Hongkongu (*Hong Kong Kadoorie Farms & Botanic Garden*), pro držení takového množství zvířat ale neměla odpovídající technické ani veterinární zázemí. Pokus o záchranu této obrovské skupiny želv iniciovala mezinárodní organizace Svaz pro záchranu želv (*Turtle Survival Alliance, TSA*), která zajistila převoz téměř 7 000 jedinců (ostatní brzy po zabavení uhynuli) do Evropy a USA. V Evropě organizovala záchranu Evropská asociace zoo a akvárií (EAZA), která na starý kontinent úspěšně importovala 988 želv. Všechny se objevily 17. 1. 2002 na letišti Amsterdamu, kam je zdarma dopravila holandská letecká společnost KLM. Organizátoři rozdělili želvy do třiceti zoo jedenácti evropských zemí i do několika privátních zařízení. České zoologické zahrady projevíly velký soucit a značnou odvahu i odpovědnost, když uvolnily místo i finance pro 250 želv pěti druhů. Zoo Praha zorganizovala a zaplatila tři transporty ze Zoo Rotterdam do svých chovných zařízení. Z nich pak želvy putovaly do zoologických zahrad v Jihlavě, Brně, Plzni, Dvoře Králové nad Labem a Ústí nad Labem. Komise pro Evropské záchovné programy, která je orgánem EAZA, v průběhu let 2002 a 2003 oficiálně ustanovila pro všech pět zabavených druhů želv plemenné knihy (ESB): *Heosemys spinosa* (želva ostnitá) – vedoucí Eric Ruivo, Zoo Lisabon, Portugalsko *Heosemys grandis* (želva velká, černá) – vedoucí Ivan Reháček, Zoo Praha, Česko *Orlitia borneensis* (orlicie bornejská) – vedoucí Ivan Reháček, Zoo Praha, Česko *Cuora amboinensis* (želva amboinská) – vedoucí A. Niwelinski, Zoo Plock, Polsko *Siebenrockiella crassicollis* (želva tlustohrdlá) – vedoucí A. Niwelinski, Zoo Plock, Polsko. Všechny pět druhů patří do čeledi Bataguridae (starší synonymum *Geoemydidae*, dříve též *Batagurinae* jako podčeled' čeledi *Emydidae*). Zdroj www.teraristika.cz.

